1891 HUSZONÖTÖDIK ÉVFOLYAM. 158. SZÁM. BUDAPEST, SZERDA, JUNIUS 10.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCZA 35.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Francziа-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. DALSZINHÁZ-UTCZA 1.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL
PÁRISBAN *függyönökségünknél:*
John F. Jones & Cie. 31 biz. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg L. I. Kumpfgasse Nr. 7.
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 1.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetési iroda.

Az országgyülést föloszlatják.

Nehány nappal ezelőtt még ugy állt a dolog, hogy az államositók el voltak szánva a közigazgatási javaslatot törik-szakad letárgyaltatni s legfelsőbb szentesités alá terjesztését előkésziteni még e nyár szakán. E végből gondoskodás történt, hogy száz egynehány képviselő mindig együtt legyen, nehogy a municzipalisták, észrevevén a hiányt, egyszerü elmaradásukkal is előidézhessék azt a helyzetet, a melyben a ház határozásra képtelenné válik.

Ugy gondolkoztak, hogy ha a javaslat ellenzői kiállhatják a nyári pörkölő meleget, hogy készek félre tenni legsürgősebb magándolgaikat s itt kitartani, hogy egy általuk veszedelmesnek tartott javaslatnak törvényerőre emelkedését, ha lehet, megakadályozzák: elvégre ők nincsenek olvadékonyabb anyagból gyurva s ugyanazt az áldozatot, melynek példáját az ellenpárttól látják, ők is meghozhatják.

Beállt azonban a meleg idő. Nem ugyan az igazi még, de már elég fogas. S kezdett ingadozni az erős elhatározás. Azt ugyan egészen rendén való dolognak tartották a kormánypárton is, hogy egy ily nagyfontosságu törvényjavaslat megérdemel egy tisztességes vitát, s hogy szégyen lenne a parlamentre, ha a komoly eszmeharcznak elkerülésével csupán a számbeli tulsuly erejével emeltetnék törvénynyé; s ezért részt is vettek a vitában a magok álláspontja mellett többé-kevésbé lelkesen, de kifogástalan kötelességtudással.

Ma azonban följegyzett szónokaik kitörültették neveiket a szólók sorából. Egyikmásik ellenzéki szónok beszédére előrelátható fog még történni felszólalás a matadorok részéről; az is biztosra gondolható, hogy Szalavszky államtitkár nem fogja magát fölmentettnek érezni megtartani hivatalos védbeszédét a javaslat ellen fölhozott ellenzéki vádakkal szemben, melyek őt nagy részt ad personam is érdeklik. De a vitának az a rendszeres folyása, a hol váltakozva szóltak a mellette és ellene beszélő szónokok, a mai nappal megakadt s ma már három ellenzéki szónoknak kellett beszélni egymás után. A szólók letörülközése a mellett bizonyit, hogy a javaslat pártolói azt hiszik, eleget tettek a parlamenti illem s álláspontjuk iránti kötelességüknek s elérkezettnek látják az időt, az ellenzéket önmagára hagyni, hadd emésztődjék el a maga tüzében s merüljön ki hamarább.

Utóbb azonban gondolkozni kezdtek arról is, hogy mi történjék az esetre, ha ez a kimerülés ennek daczára is soká váratna magára? Voltak, a kik nem csináltak titkot abból a nézetükből, hogy nem látnak benne semmi veszedelmet sem az országra, sem a javaslatra, ha az általános vita befejezése s talán még néhány szakasz letárgyalása és megszavazása után a törvényjavaslat az őszi időre halasztatik, mely esetben a törvényhozás a rendes időben szét mehet.

De Szapáry miniszterelnök kivált formák dolgában makacs, önfejü ember. A javaslat tárgyalásának félbeszakitásáról hallani sem akar. Azért, igy hirlik, alternativát állit föl. Egyik az, s ezt szeretné jobban, hogy maradjon a ház a javaslat végső letárgyalásáig együtt s legyenek, ha kell reggeli hét órakor vagy az esti órákban kezdődő ülések. Ő felségének is kolportálják egy szavát, mely szerint nem okvetetlenül szükséges, hogy minden esztendőben legyen vakáczió.

Ha mindezek mellett az derülne ki, hogy, tekintve a javaslat rengeteg terjedelmét s a municzipálisták részéről kifejtett szivós ellentállást, a javaslatból még igy sem lehet törvény: ám akkor nem bánja, rekesztessék be a jelen országgyülés, rendeltessenek el az uj választások s jöjjön össze szeptemberre az uj országgyülés.

Az alternativának ez a másik része, azt hiszszük, csak azért van fölállitva, mert azt remélik tőle, hogy majd gondolkozóba ejti az ellenzéket s lelohasztja harczi kedvét. Valószinübb azonban, hogy a másik párt esik fölötte inkább gondolkozóba. Meg fogják gondolni, hogy vajjon az öt-éves országgyülési cziklusokkal való kisérletnek mindjárt a legelső alkalommal vallott ilyetén kudarcza emelheti-e azok politikai hitelét, a kik e kisérletet koczkáztatták? S meg fogják gondolni, hogy vajon egy ilyen jogfosztó törvényjavaslat alkalmából elrendelt választás emelheti-e a jogfosztásra törekvők kilátásait? És végre meg fogják gondolni, hogy az országgyülések föloszlatásának vannak föltételei, melyeknek tiszteletben tartását a törvény minden párttól és minden kormánytól megköveteli.

A mi az ellenzéket illeti, annak e törvényes föltételek által megszabott határon kivül az országgyülés feloszlatása ellen kifogása nem lehet. A függetlenségi és 48-as párt ugyis a hároméves választási cziklusok mellett harczolt, s ha győz, már a mult nyáron megejtettek volna az uj választások.

Ebben a speciális esetben pedig az ellenzék annál kevésbbé fogja ellenezni a feloszlatást s az uj választás elrendelését, mert egyik legnagyob sérelmet épen abban látja, hogy a nemzet a szóban forgó javaslat iránt meg nem kérdeztetett, akaratát e kérdésben kinyilvánitani számára alkalom nem adatott.

Nos, ha most ez az alkalom megadatik, akkor legalább ez az egy sérelem elesik.

Azért hát csak rajta! Lássuk a medvét!

Budapest, junius 9.

A kormánypártból kilépett képviselők sora egygyel ujra szaporodott. Legutóbb *Teleky* Domokos gr. jelentette ki Podmaniczky Frigyeshez, mint a szabadelvü párt elnökéhez intézett levelében, hogy a pártból kilép, mert a közigazgatási javaslatot nem fogadja el.

Szomszédos háztájékon.

Az osztrák képviselőház immár a politikai parlamenti kuriozitások igazi muzeumának lesz elismerve. Nulla dies sine linea, — vagyis az osztrák parlamentarizmusra alkalmazva: Nincs tanácskozás és határozat rendkivüli furcsaság nélkül. Most a német liberális „ellenzék“ — megadjuk neki az eddig szokásos „ellenzéki“ osztályozást, mert hát isten tudja, minek is kellene különben nevezni — a képviselőház költségvetési bizottságában hivatalos pártnyilatkozattal megszavazta a Taaffe-kormány részére a rendelkezési alapot, melynek megszavazását tudvalevőleg minden parlamentben kizárólag a kormány iránti bizalom kérdésének tekinti. Tette ezt ugyanazon párt, mely tizenkét éven át a legerősebb bizalmatlanság indokolásával tagadta meg Taaffe gróftól a rendelkezési alapot. Tizenkét évig Taaffe gróf folyton azt vitatta, hogy a rendelkezési alap nem bizalmi természetü és a német liberális ellenzék következetesen visszautasitotta ezt a magyarázatot, miben teljesen igaza is volt. Ma a német liberális párt kinyitja adakozó markát, de siet kijelenteni, hogy szavazata nem bir bizalmi jelleggel és nem alkothat prejudicziumot a párt jövő magatartására nézve. Most hát kelendő Taaffe grófnak hamis definicziója a bizalmi alapról, mert a szegény német liberálisok nem biznak ugyan benne, de bizalmatlanok sem mernek lenni többé. Ki tudná ebben a viszonyban meghatározni, hogy Taaffe gróf változott-e meg, vagy a német liberális ellenzék? Igazán pályadijra méltó kérdés, mely sok mulatságot szerezhetne a politikai rébuszok kedvelőinek.

A német liberálisok eljárása persze még mindig ama számitáson alapul, hogy félig meghunyászkodva, és félig ellenzékeskedve, félig engedve és félig követelve lassanként sikerülhet nekik Taaffe grófot kivonni a jobboldali pártokkal fentartott szolidaritásból, és belesodorni oly kombináczióba, mely a lengyelek hozzájárulásával a német liberális pártot tenné a kormány parlamenti támaszává. Nem mondhatni, hogy ez a törekvés a reichsrath megnyitása óta lefolyt parlamenti események által valami biztatóbb szinezetet nyert volna. Taaffe gróf egyre azt ismétli, hogy a trónbeszédben lefektetett programm alapján áll, de mint a felirati javaslatok sorsa mutatta, gondosan kerüli a teljes szolidaritást azzal a párttal, mely a trónbeszéd programmjához hozzájárult és világért sem tagadja meg az összeköttetést azokkal a pártokkal, melyeknek a trónbeszéd kijelentései épen nem voltak inyjökre. Az ő állandó jelszava a pártok fegyverszünete, melynek tartama alatt — ugymond — némi közeledésnek is kellene létrejönnie a nagyobb pártok között. Meddig kellene tartania az ily fegyverszünetnek, hogy a Taaffe által kivánt eredményt megszülje? Ez a fegyverszünet igen szép dolog volna, ha akár csak a legrövidebb ideig is kormányoznia lehetne a kormánynak és tanácskoznia lehetne a parlamentnek, a nélkül, hogy politikával foglalkozzanak. Politikai életben a politikát kikerülni nem lehet akkor sem, ha a reichsrath tisztán a kormány által előterjesztett javaslatokra szoritja is figyelmét. Idáig a pártok fegyverszünete csak abban áll, hogy mindnyájan versenyezve esengik a kormány jóindulatát. De ha csak Taaffe gróf egész kormányával rögtön mumiává nem balzsamoztatja magát, biztossággal megjósolhatni, hogy épen a kormánykegyért való versengésből következik majd a fegyverszünet gyors vége.

No de a kormány pillanatnyi helyzetéből nézve az osztrák parlamenti viszonyokat, igaz, hogy egész ideálisoknak látszhatnak és azokra a zenei alkotásokra emlékeztetnek, melyek a legélesebb disszonancziákból füződnek össze fönséges harmóniává. Ausztriát egyik végétől a másikig áldáz nemzetiségi és közjogi pártoskodások, valamint a legvadabb felekezeti viszályok szakgatják szerte-szét, de azért a reichsrathban mindegyik jelentékeny párt hizeleg a kormánynak. Hol létezik még olyan állam, mely ezt az alkotmányos csodát létre tudná hozni? Ha Taaffe gróf tizenkét évi kormányzat után, melynek majdnem minden egyes ténye a pártok elégületlenségét és lázongását költötte fel, most ily személyes varázslatot tud gyakorolni a parlamentárizmus minden jelentékenyebb tényezője felett, még elhihetnők, hogy csak elég hosszan kell még kormányozni és tisztán az egyéniségnek büverejével megoldja Ausztriának megoldhatlannak látszó létproblemáját, megszünteti a nemzetiségi ellentéteket, örökre kibékiti a gyülölködő felekezeti táborokat, egységbe forrasztja a szertehuzó tartományokat. Ebbe a szép illuzióba persze Taaffe gróf sem ringatja magát. Reális megfigyeléssel a reichsrath magatartásából csak azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az oly ifju osztrák alkotmányosságból már is kiveszett minden benső életerő. A divide és impera elve, melyet Metternich valaha az egész monarchia kormányzati szabályaul ajánlott, valóban győzelmes hatásokra segitette az osztrák kormányzatot az osztrák parlamentárizmus ellenében. Ennek az elvnek alkalmazása lehetővé tette azt, hogy a parlamentben egyetlen párt sem képes komoly ellenzéki működésre ugyanakkor, mikor az államot az elemi néperők háborgása a szétbomláshoz hozza közel.

A képviselőházból.

A mai ülés kimagasló eseménye a Beöthy Ákos beszéde. Annak idején, mikor a közigazgatásról szóló törvényjavaslatnak bizottsági tárgyalásai oda jutottak, hogy a mérsékelt ellenzék vezére az általa föllállitott szabadsági biztositékok megadásának feltételével elfogadta a törvényjavaslatot, lapunk egyik munkatársa ismertette Beöthy Ákos álláspontját egy vele folytatott beszélgetés közlésének során. A mérsékelt ellenzék e kitünő tagja már akkor tisztán és egész határozottsággal adta elő a maga elvi álláspontját, mely a szőnyegen levő kérdésben elválasztja őt pártjától. Rövidre fogva ez az álláspont ez: Beöthy Ákos hive az államositásnak, de a törvényjavaslatot még sem fogadja el. Nem fogadja el azért, mert a törvényjavaslat olyan rossz, hogy a közigazgatás egyetlen követelményének sem felel meg; másrészről nem fogadja el a törvényjavaslatot azért sem, mert a mostani kormány iránt indokolt bizalmatlansággal viseltetik, s nem tartja azt parlamentáris szempontból kvalifikáltnak arra, hogy a törvény végrehajtását rábizhassa. Ehhez járul, hogy eltekintve a tövényjavaslat gyarlóságaitól, egy oly kormány, a mely mindig a municzipális rendszer hive volt, ez oknál fogva sem lehet minősitve arra, hogy megvalósitson egy ezentrálista törvényjavaslatot. Beöthy Ákos ma nagy szónoki hatással dokumentálta, hogy teljes meggyőződéssel hive az államositásnak, de egyuttal kifejtette azt is, hogy ez nem döntő ok egy oly törvényjavaslat elfogadására, a mely csak az államositás rendszerének diszkreditálására vezetne.

Ez az ő álláspontja, melynek tisztaságát és világosságát meggyőző erővel irta körül mai beszédében.

Beöthy Ákos beszédének nagy hatása volt s e hatást indokolta nemcsak az érvek gazdagsága, a distinkcziók és fogalmi meghatározások kerekdedsége, meg a kifejtett logika áttetsző világossága, hanem egyuttal a szónok érdekes politikai pártállása is. Mert Beöthy Ákos mindig hive volt a mérsékelt ellenzéknek. Egy minden tekintetben független politikus tiszta meggyőződésével szegődött mindig e párt elvei mellé s megmarad azok mellett ma is a teljes függetlenségből folyó erős következetességgel. Minden kérdésben sorompóba vitte fényes tehetségeit a párt eszméinek és elveinek érdekében s ha most a szőnyegen levő rendkivüli fontosságu kérdésben pártjával szemben separatum votumot vet a mérleg serpenyőjébe, az ő külön szavazatának sulyát nagy mértékben növeli egész egyénisége, pártállása és fényes tehetsége.

Beszédének elmondása után, az alatt az öt percz alatt, mig a ház szünetelt, élénk diszkusszió tárgyát képezte ez a beszéd a folyosókon. Összehasonlitották a két álláspontot: az Apponyi grófét, a mely most a mérsékelt ellenzék álláspontja és a Beöthyét. Melyik hát e kettő közt a helyesebb? Melyik a világosabb? Vajon, ha Apponyi gróf ezt az álláspontot választja, nem teremtett volna-e pártjának elfogadhatóbb, tisztább szituácziót. Vajon nem megmaradt volna-e Apponyi gróf a politikai következetesség meg a politikai morál terén igy is, a mellett, hogy helyzete nem lett volna annyira zavaros, prekarius, mint most? E kérdésekre természetesen nem lehetnek egyformák a válaszok, de ép az mutatja a Beöthy beszédének kiváló hatását, hogy ezt a kérdést fölvetette és élénk diszkusszió tárgyává tette.

A mai vitát *Tarnóczy* Gusztáv nyitotta meg. Ma ő volt az egyetlen kormánypárti szónok, mert, mint látszik, a kormánypárt egyelőre a passzivitás terére lép. Legalább arra vall az, hogy bár sokan vannak olyanok, a kik részt akartak venni a vitában, most félreállottak. Mindazáltal valószinű, hogy a javaslat védelmére is fognak még vállalkozni az általános tárgyalás során. Idő lesz rá, mert az általános vita még jó sokáig fog tartani. Tarnóczy főkép a kinevezési rendszer mellett argumentált s a közigazgatás államositásának szükségét a többi közt az ipar és kereskedelem fejlődésének szempontjából fejtegette.

Utána szólalt fel *Beöthy* Ákos, a kit az egész ház nagy figyelemmel hallgatott. A következőkben csinálta meg okoskodásának alapját: Hive az államositásnak, de a törvényjavaslatot nem fogadja el, mert ez oly rossz, hogy a közigazgatás egyetlen

---

Gróf Andrássy Gyula havasa.

Kolozsvár közelében emelkednek a Gyalui havasok. Azokban fakadnak a Hideg- és a Hév-Szamos, melyek egyesülésük után Kolozsvár felé széles völgyben kigyózó folyók. A Szamos forráshelyétől délre a Dobrin nevü fenföldszerü hegység domborodik, a mely a Szamos vizkörét az Aranyosétól elkülöniti: ez a dobrini hegység az Andrássy-havas, mert Andrássy Gyula gróf, a vidék népszerü ura, vadászkastélyt épittetett rajta és nagy fajd- és vadiszno-vadászatokat rendezett terjedelmes erdőségeiben.

A kastély épitésének eredeti története van, mint a «Turisták Lapjá»-ban dr. Czirbusz Géza irja. Andrássy évenkint elkivánkozott pihenőre oly helyre, a hol még embert sem lát. A ki nagy világot, az embereket oly közelről ismerte, nem csoda, ha nyugalmat, pihenést és üdülést ott keresett, a hol nincsenek emberek. Magához hivatta tehát erdőmesterét és igy szólott hozzá: «Tudna-e nekem valahol birtokaimon oly helyet keresni, a hol még nyáron is fütenek és embert nem látok?» «Tudok, kegyelmes uram!» volt a felelet. «Hol például?» «A Dobrin tetején van eset rá, még augusztusban is kell füteni, a körülfekvő magaslat csupa erdei vadon, a hol ember nem igen jár, legfölebb a vad csörtet a bozótban.» «Oda épitsen nekem vadászkastélyt, hozzá két utat, egyiket a Jára völgyébe, a Jára vizének zugójához, a hol pisztrángot lehet fogni, egyet a hegy derekán, az erdőségen keresztül Fenes és Sz.-László felé, a melyen kocsin és lóháton is fel lehessen jutni.»

A kastély felépült s a gróf évenkint benne töltötte a nyári időt, mielőtt terebesi jószágára ment volna, vadászott erdeiben, pisztrángot fogott a halastóban és nem fogadott senkit, még a postást sem.

A vidék oláh lakossága tudta, ismerte a nemes gróf ezen óhaját, azért csak távol nézte a lóháton barangoló vadászt, nem mert feléje közeliteni; de azért szerették, tisztelték Andrássy grófot a Dobrinban, el is keresztelték nevéről a hegyet Andrássy-havasnak, mert néhanapján mégis csak szóba elegyedett velök, sőt tréfából gunyájukat is magára öltötte. A vadászkastélyban időző komteszek egy alkalommal azzal lepték meg a hazatérő grófot, hogy oláh katrinczákat és pruszlikat vettek magukra s jóizü kaczagástól visszhangzott a vadon, midőn a gróf hirtelenében rá nem ismert a gyönyörü szál havasi fátára (oláh leány.)

Ez idő óta a Dobrin kiránduló helye Kolozsvár vidékének s a ki fogalmat akar szerezni az erdélyi ugynevezett havasi világ jellegéről, jól teszi, ha utjába ejti Dobrint.

Kolozsvárról országut viszen Gyalu felé. «A zöld sapkához» czimzett korcsmán tul elválik az ut, Sz.-László és Fenes felé viszen. Sz.-Lászlófalvát jómódu csinos magyar nép lakja. Innen indulnak nyugotra, oldalt hagyva Kis-Fenesfalvát s a hasonló nevü patak mentén törhetünk a hegyek közé.

A hegyek már itt élesebbek, dülőik hirtelenebbek. A Kis-Fenes patak zajongva csapkolódik sziklás medrében, nagy ügygyel-bajjal keresvén a sok sziklatuskó között az alkalmas kijáratot. Két órányi folyton emelkedő előhaladás után tisztásra érünk. Ha Szt.-Lászlóról 7 órakor elindultunk, ide érünk ugy kilenczre.

Most már a völgy szélén kapaszkodunk mindenütt. Utunk nagy hajlatokat csinál és egyre magasabbra viszen. Lábaink alatt összeszorul a Fenes patak völgye, összébb kerülnek a hegyek, a mi előbb hegynek látszott, most jelentéktelen dombnak tetszik. Néha szemben találkozunk fát fuvarozó oláhokkal, kik alig győzik eléggé kötözni a kereket és fékezni a lefelé gyorsan ügető ökröket.

Egyszerre a hegy hátára kapaszkodtunk. A kolozsvári széles völgy és Szt.-Lászlófalvának medenczéje rónaságnak látszik. Tisztán kivehetjük a legmeszebbre eső falvakat is, örülünk a pompás levegőnek, a friss pázsitnak, a gyönyörü erdőnek, melynek tetején járunk. Legérdekesebb azonban a pillantás be a mély Jáva völgyébe.

A Jára vize az Aranyosba ömlik, mig a Fenes patakja a Szamoshoz tartozik. Itt fenn tehát e két pataknak vizválasztóján állunk. A Jára igen gyors havasi folyó, jéghideg vizzel és gyönyörü pisztrángokkal. Mindenütt sürü erdőségek között rohan, melyek helyenként annyira összeszoritják medrét, hogy csak a hegyek körvonalaiból vehetjük ki a Jára völgynek folytatását.

A vizválasztón ujra ketté oszlik az ut. Az egyik, a szebbik és kevésbbé fárasztóbb, a Jára völgyében lévő fürészmalmokhoz és az erdészlakhoz, meg a zugóhoz vezet, innen pedig erdőkben kanyarodó hegyi ösvényeken (a grófnak e czélra szánt mokány lovai lenn a fürészmalomban és az erdészlakban kaphatók) fel a Dobrin tetejére. A másik hosszabb, de nem fárasztó, kocsival is megjárható ut a hegy derekán keresztül visz czélunkhoz.

A ki a völgyet szereti, az utóbbit választja, kivált ha kedve kerekedik az erdei laknál megebédelni, vagy a Járában pisztrángokat fogni. A ki meg jobban szereti a magaslatokat, a hol szabadon jár a levegő, derültebbnek látszik az ég, fárasztóbb a látókör, az a hegyi utat választja.

Itt már alkalma nyilik az embernek az ugynevezett havasi világot megláthatni. Erdélyben a havas 800—900 m. magas, erdőséggel, gyeppel boritott hegytérség. Hó van ugyan még május elején is (télen 2 méteres), de állandó hó ezeken a napsütötte térségeken és öblös katlanokban meg nem maradhat. De azért havasnak hivják a nem havas hegységet! Hol erdőségekben járunk, hol a hegyhát peremén folytatjuk utunkat. Különösen érdekesek az alattunk elterülő, mondhatnám gyepes hegykatlanok, melyeknek oldalaiban oláh karámok és házak vannak széjjelszórva, különben pedig nagy terjedelmü legelők és kaszálók egyfolytában. Csilingelő juhok, kölönczöt viselő komondorok, itt-ott egy fonó oláh asszony, nagy ritkán egy öztekintetü félénken sietö fáta képezik e hegykatlanok élőmozgó világát. Sas kereng a levegőben, nagy köröket képezve a katlan felett, azután egyre kisebbedő körökben ereszkedik le a völgybe, megpihen a gyepen, fürkésző szemekkel vizsgálja a tájékot, de a legkisebb neszre felvergődik és egyre nagyobbodó körökben emelkedik fel a magasba.

Ugy dél felé érünk az 1090 méter magas *Priszlop* alá. Nemsokára majdnem egy vonalban haladunk a csucsesal, még mindig a hegy hátán folytatva utunkat. Különösen érdekesek e ponttól kezdve a hegy tetején bugyogó pompás vizü, jéghideg források. Az ember be nem telik vizükkel. Valamennyiből ittam s mindegyiket jobbnak találtam a másiknál. Nem csoda, hogy azt tartja róluk az oláh néphit, ki e forrásokból iszik, mindig ép, egészséges marad és szép gyermekei lesznek. Valóban csak ily források vize és ily üde, illatos hegyi levegő nevelhet az emberből oly szép fajt, a minő a hegyvidék lakója. Ki e havasokon jár, annak csont- és zsigerrendszerét nem kell gimnasztikával edzeni. De a czivilizácziö s a munka által megviselt test is visszanyeri e hegyekben, e források mellett, ez erdei és havasi levegőben régi erejét, rugalmasságát és munkakedvét. Turista-zélokra annyiban alkalmas, mert reggeltől délutáni 5 óráig folyton kell gyalogolnunk, mig megpillantjuk a *Dobrint* s a reá támaszkodó hegylaposon levő erdőséget, melynek fenyves hátteréből kikandikál az Andrássy grófok vadászkastélya. A ki tehát gyalogolni szeret, itt megpróbálhatja erejét, bir-e egyfolytában 10 órán át, igaz hegyvállakon és földhátakon keresztül járni-kelni?

A kastély hármas épületből áll. Egy cselédházból, egy vendégek számára (vadásztársaság) való házból s az emeletes vadászlakból, melynek két oldalára veranda van épitve. Különösen érdekes a vadászlak szalonja hatalmas kandalókkal és kemenczékkel, melyekben nem egyszer lobogott a tüz, midőn lenn a völgyben a nyári melegről papanaszkodtak. A szalon falait vadászképek diszitik. Érdekes egy vadász felszerelvényekre alkalmazott fali óra, meg az a kép, mely a boldogult grófnak dolgozószobáját ábrázolja a ballplatzi külügyminisztériumban. Az utóbbi kép Andrássy Gyula grófnak kedvencz tartózkodási helyén, egy gyönyörü kandallóhoz közel van felfüggesztve. A kandalló előtt medvebőrökkel beborított hintaszékeket találunk s egy sajátszerü ernyőt, a gróf festményeivel diszesitve.

Itt pihente ki Andrássy diplomácziai és politikai fáradalmait, ide kivánkozott, hogy utolsó betegségében enyhületet és nyugalmat találjon, ide hozatták fel az orvosokat Kolozsvárról, kik apró hegyi lovakon siettek a gróf segitségére. A kastély mellett kis hegyi ér csurog és lejebb tavat képez. Augusztusban 8 fok hideg volt a tónak vize, ugy hogy csak néhány perczig birja ki benne az ember. De tagadhatatlan, hogy a ki e vadonban két-három héten át él, még azt a vizet sem fogja kellemetlennek, ellenkezőleg igen edzőnek és felfrissitőnek találni.

Visszamenet legkényelmesebb a Jára felé vezető hegyi ösvény felhasználása. Mindig erdőségben járunk s akár lóháton, akár gyalogszerrel hamar érünk le a völgybe, a hol az erdőmester kényelmes lakában szállást, esetleg teljes ellátást kaphatunk.

A turistáknak még csak annyit, hogy a nemes grófi család oly generosus az érkező idegenek iránt, hogy szigoruan meghagyta a cselédeknek a szives vendéglátást bárkivel szemben.

148 gyermek nevelőanyja.

Köteteket lehetne teleirni a szép tettekről, melyekért Francziaországban a kormány, az akadémia és az erkölcsiség emelésére törekvő más egyesületek a nép embereit kitüntetésre méltóknak találják, mert Francziaországban a kövélemény megkivánja, hogy az erény ünnepeltessék, magasztaltassék. Az ily módon köztudomásra jutott adatokban, az emberi érények legmagasztosabb nyilvánulásaival találkozunk; ezek pedig megerősitik bennünk azt a hitet, hogy isten az embert jónak teremtette, csak a körülmények és viszonyok akadályozhatják, hogy azzá legyen és hasonlóan a föld mélyéből előbugygyanó forrás vizéhez, az emberi természetbe oltott jó önerejéből előtörik és érvényesül.

Duval Máriáról, a jó parvilly-i parasztasszonyról akarok itt szólni, a 148 gyermek nevelőanyjáról. Férje nem is tartozott a falu legmódosabb gazdái közé: volt egy tisztán tartott házikója, két lova szekérrel, nehány tehene és apró jószága, egy darab rétje, szőlője, egy kis földecskéje, meg fáradhatlan két keze, melynek munkáját isten áldása kisérte. Mégis e szegény paraszt házaspár több jót tett, mint legtöbbje azoknak, kik terjedelmes uradalmaknak szerencsés tulajdonosai.

Saját gyermekeik nem voltak a Duval-házaspárnak. Mindjárt házasságuk második évében örökbe fogadtak tehát egy lelencz-csecsemőt; majd egy másodikon is megesett a szivük, később egy harmadikon és negyediken. Duval Mária oly odaadó szeretettel gondozta kicsinykéit, a hogy az anya saját szülötteivel nem tehette volna jobban. Mivel a tudat, hogy ez ártatlan teremtéseknek ő a megmentőjük, oly végtelen boldoggá tette őt és a kisdedek mosolya és ragaszkodó szeretete oly gazdagon kárpótolta fáradozásaiért: Mária egész életét ily szent missziora kivánta szentelni.

Férje, ki hozzá minden tekintetben méltó volt, tőle telhetőleg támogatta nejét nemes hivatásában. Fokozott erővel dolgozott, hogy a háznak számban mindinkább növekvő népsége semmiben szükséget ne szenvedjen. Nem kis feladat volt ez, mert egyszerre csak azon vették észre magukat, hogy vagy harmincz szájnak betevő falatjáról kell gondoskodniok.

Csaknem félszázadon át, hosszu negyvenhat éven keresztül folytatta Duval Mária szent missziját. Otthonját szószerint átalakitotta bölcsődévé, óvodává. Mindig volt vagy harmincz gyermeke, melyeknek anyai gondját viselte. Mikor egyrészét már annyira fölnevelte, hogy mesterségre adhatta, vagy szolgálatba léphettek, helyeikbe mindég uj és uj lelencz-csecsemőket fogadott örökbe. Ha hallomásból, vagy ujság utján megtudta, hogy valahol valamelyik lelketlen anya kitette uj szülöttjét, fölkereste; ha mindjárt a harmadik megyébe kellett is érte mennie s haza hozva, gyermekéül fogadta.

Mindössze száznegyvennyolcz lelenczet fogadott a jó parasztasszony örökbe s mert jótétükre ugy örködött, mint saját szeme fényére, föl is nevelte őket mind, ötnek hijával. Ez elhaltaknak emlékét is oly gyöngéd kegyelettel őrzé, mint egy anya, ki egyetlen gyermekét vesztette volna el. Duval Mária nélkül a százegyvennyolcz elhagyatott csecsemő, talán egyketőnek kivételével, mind elpusztult volna. Nagyobb része ezeknek ma már szintén boldog családapák és családanyák, kik áldva áldják emlékét annak a jó asszonynak, ki annyi szeretettel, oly önmegtagadó odaadással viselte gondjukat.

Ha a szerénymódu gazdának évi keresményét csak 3000 frankra teszszük is, mivel utolsó fillérig

Követelményének sem felel meg. A javaslat nincsen megindokolva, nincsen előkészitve, annak minden sarkalatos intézkedése, konczepcziója el van hibázva, a kormánynak pedig nincs meg a kormányzati és parlamentáris reputácziója a törvényjavaslat keresztülvitelére. Ezen kivül a kormányhatalom növelésével szemben a javaslat elegendő közszabadsági biztositékot nem nyujt. Erről az alapról indult ki Beöthy Ákos nagyszabásu beszédében, melynek során az emlitett momentumokat fejtegetve, indokolta szavazatát. Ebbe a beszédbe azután beleszőtte az államositás mellett szóló érveit is, a miket egy igen hatásos történeti fejtegetés nyomán vezetett le s odakonkludált, hogy: ha megalkotják az egységet a törvényhozásban meg a kormányzatban, meg kell azt alkotnunk a végrehajtásban is; vagyis a közigazgatást államositani kell. De nem ugy, mint a hogy a javaslattal a kormány akarja, mert ez a javaslat csak a provizorium jellegével bir. Nagy hatással beszélt Beöthy a főispáni hatáskörről, igen érdekesen kritizálta a főispáni állásnak a javaslatban foglalt konczepczióját. Az ellenzéken nagy tetszést, a jobboldalon meg zajos nyugtalanságot keltett az a kijelentése, hogy a független társadalmi elemnek az adminisztráczióba való bevonását el nem érik, mert, ha a főispáni intézménynek jellege kidomborodik, azt a szennyes munkát független társadalmi elemek csinálni nem fogják, hanem csak végzett gavallérok. Beszédének végén Beöthy a maga álláspontját tisztázta szemben a mérsékelt ellenzékkel és szemben a kormánynyal s itt nagy hatása volt annak a jellemző képnek, a melyet a mostani kormányzati politikáról és annak szelleméről adott. Utalt arra, hogy a mérsékelt ellenzék és a kormány közt még ezután is sok differenczia marad s ezek közt a legfőbb az, a melyet a kormányzatnak a törvények végrehajtásával nyilvánuló egész szelleme állit a két párt közé.

Beöthy Ákos beszédét, melyet némelykor a mérsékelt ellenzék is helyeselt, a szélső baloldal zajos tetszésnyilvánitásokkal kisérte s végül éljenzéssel és tapssal tüntette ki a szónokot.

Öt percznyi szünet után *Sóvágó* Gábor mondott figyelemreméltó beszédet, melyben az önkormányzat védelmére kelt s a közigazgatásnak a választási rendszer fentartása mellett való javitását kivánta. A szélső baloldal által tetszéssel fogadott beszéd után *Hoitsy* Pálra kerüli a szólás sora. Abból indult ki, hogy a javaslat alapjában rossz és következményeiben az országra nézve válságos. Hoitsy a mellett, hogy igen sikerülten érvelt az önkormányzat és a választási rendszer fentartása mellett, érdekes társadalmi theórikát fejtegetett s azután a szélső baloldal zajos tetszésnyilatkozatai közt magyarázgatta annak jelentőségét, hogy a javaslat miatt a kormánypártból számos kiváló férfi lépett ki ép azért, mert nemzetiségi szempontból a javaslatot rossznak tartják. Zajos hatást keltett azzal is, a mikor Csernátony egy czikkével kelt védelmére a megyének. Hoitsy ismételten kijelentette, hogy a szélső baloldal nem fogja meggyalázni a parlamentárizmust, de minden tisztességes eszközzel mindvégig küzdeni fog a javaslat ellen.

A vitát holnap folytatják. Az ülésről szóló részletes tudósitást a mellékleten közöljük.

Hoitsy Pál beszéde

a képviselőház junius 9-én tartott ülésében.

Teljesen elfogulatlanul és objektive akarok ehhez a törvényjavaslathoz hozzászólni. (Halljuk! Halljuk!) Nem feszélyez e tekintetben még az sem, a mi talán némely barátaimat, a kik bizonyos tekintetben előszeretettel vannak eltelve a megyei institiczió iránt. A megyével soha semmiféle kapcsolatban nem állottam, annak müködésében részt nem vettem. A régi megyét, a melyet ugy emlegetnek, mint a szabadságnak egyik várát, a melynek falai között a szabadság akkor is megvonta magát, mikor sem a társadalmi, sem a politikai életben helyet nem talált, én csak hagyományokból, elbeszélésből és a történelemből ismerem. Az uj megye pedig, mely megfosztva minden lényeges jogától, nem teljesithette azon feladatokat, melyek hagyományként reá maradtak, reám soha vonzerővel nem birt. Én tehát egész higgadtan és objektive itélhetem meg ezen javaslatot. Midőn ezen törvényjavaslat be lett nyujtva, megvallom őszintén, nem voltam még az első pillanatban elhatározva, hogy a törvényjavaslat ellen vagy mellett foglaljak állást. Aggódó lélekkel fogtam e javaslat tanulmányozásához, hiszen ez ország leglényegesebb jogairól van szó.

Meghánytam-vetettem lelkemben mindazon okokat, melyek mellette és ellene felhozattak és csak azután határoztam el magamat, de akkor azután a legnagyobb határozottsággal, hogy a javaslat ellen foglaljak álláspontot és mindent megtegyek, a mit ennek megbuktatására tenni lehetséges (Helyeslés a szélső balon.); mert meggyőződtem, t. ház, hogy alapjában rossz s következményeiben az országra nézve válságos. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Elmondom a lehető rövidséggel azokat az okokat, a melyek bennem ezen meggyőződést keltették. (Halljuk! Halljuk!) Az első egy, hogy ugy mondjam, históriai tény, mely talán magában véve nem is egészen érvszámba megy, legfeljebb olyan, mint a minőt a logikában «argumentum ad hominem» szoktak nevezni. És ez a tény abban áll, hogy ha a történeti fejlődést a szabad választásnál és a kinevezett hivatalnoki rendszernél nézzük és hogy ha az önkormányzati jogokat és a czentralizácziót veszszük tekintetbe, ugyszólván egyetlen egy eset kivételével azt fogjuk tapasztalni, hogy mindenütt, a hol kinevezett hivatalnokok vannak, van egyszersmind zsarnokság és mindenütt, a hol választott tisztviselők vannak, van egyszersmind a szabadság. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) S meg merném ezt toldani azzal, hogy legtöbb esetben a választott tisztviselők mellett ott van a czivilizáczió s a kinevezett tisztviselők mellett ott van a barbárság. (Ugy van! a szélső balon.)

És nemcsak ma van igy, de igy volt mindig. (Halljuk! Halljuk!) A régi Perzsiában, Cyrius vagy Dárius alatt épen olyan kinevezett hivatalnokok müködtek, mint a mai Perzsiában, Poroszországban, az afrikai szultanatusokban, Törökországban, a régi Egyiptomban mindenütt kinevezett hivatalnokok uralkodnak a nép fölött. És kifejlett mindenütt, a hol erre legkevesebb ok volt, a merő bürokratizmus. Az ókorban, ugyszólván, csak Athénének és Rómának felvilágosodott népe ismeri a hivatalnokok szabad választását. Ezen két államban volt egyszersmind kifejlődve a polgári szabadság, ott ismerték azt, hogy mi az: polgárnak lenni és nem alattvalónak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Egy esetnek kivételével mindenütt igy van ez. Ez az egy esetet Francziaország képezi. Ott látjuk, hogy van polgári szabadság, czivilizáczió és mégis kinevezett hivatalnokok intézik az ország közigazgatását. De ezen egy esetnek meg vannak a maga jól megfontolt okai. Ott az történt, hogy egyes kormányformák folytonos küzdelmeket vivtak egymással a létért. A mikor a Bourbonok a restauráczió után visszafoglalták a trónt, ott találták a kinevezett tisztviselőket, ők abban erőt láttak, a melylyel a maguk hatalmát megszilárdithassák. Ezért ők a kinevezett tisztviselőket nem küldötték el s a választást nem rendelték el, mert félniök kellett, hogy a választás ellenük fog kiütni. A hivatalnokokat tehát ujabb kinevezés által megerősitették a közigazgatás minden ágában.

S igy történt a későbbi forradalom, ugyanigy történt III. Napoleon idejében s ugyanigy történt a respublika kikiáltása alkalmával: mindegyik kormány arra törekedett, hogy a kinevezett hivatalnokok által az általa képviselt kormányformának adjon erőt s félt a választásoktól, nehogy általuk gyengittessék. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) De hogy Francziaországban is máskép gondolkoznak most erről a dologról, arról bárki meggyőződhetik, a kik az ottani államböleseszek müveit elolvassák. Mind hangosabban nyilatkozik itt is a vágy, hogy a közigazgatási hivatalnokokat választani kell és a provincziáknak vissza kell adni azelőtt birt önrendelkezési jogukat. Csak egyetlen-egy irónak Laveley-nak nézetét vagyok bátor felolvasni, a ki következőkép nyilatkozik (olvassa): «A forradalom legnagyobb hibáinak egyike volt a tartományi gyülések lerontása és kételkedem, hogy Francziaország igazi szabadsággal birhasson, mig azokat vissza nem állitja.»

Ugyanő a kényuralom korlátozásának legfőbb eszközét abban látja, hogy a helyi érdekek az általános országos érdekektől tisztán elkülönittessenek s a helyi érdekek kezelése helybeli, független s a polgárok által választott igazgatókra bizassék. Egyszersmind ő mintegy irigykedve tekint Magyarországra és azt mondja: «Valóban a megyék függetlenségének köszöni Magyarország, hogy képes volt szabadságát megvédeni az önkényuralom megtámadásai ellen két századon keresztül vivott hősi küzdelemben.»

Igy gondolkoznak még külföldi tudósok is arról az institiczióról, melyet Magyarországon a megyék képeznek és melyről nem tagadhatja senki, hogy az magának a nemzeti szellemnek kifolyásakép fejlődött. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Előttem szóló t. barátom Beöthy Ákos felhozta, hogy Magyarországon a választási elv nem mindenkor volt a megyékben érvényes. Én, habár ezek történelmileg nem egészen biztosan konstatálható dolgok, habár sok kétség fér ahhoz, hogy a XVI. század közepe előtt nem mindig választották volna Magyarországon az alispánokat és szolgabirákat, — ezzel szemben mégis megjegyzem azt, hogy azokban a régi időkben egészen más volt a helyzet, mert hiszen akkor Magyarország választó királyság volt. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) És, t. ház, az első pillanattól fogva, midőn a magyarság egy közös fővezért választott s az nem oktrojáltatott reá, midőn ezt az fővezért megválasztotta s azután is midőn ugy ezeket, mint királyait folyton maga választotta, egészen máskép lehetett meglenni itt a kinevezett hivatalnokok mellett is. De még ha elfogadjuk is a tényt ugy, a hogy Beöthy Ákos t. képviselő ur felállitotta, látjuk, hogy ebben az országban, valamint az öröklő királyság, ugy a tisztviselők választása is mindig fennállott. Sőt tovább megyek. A t. képviselő ur épen Debreczen és Kecskemét városának példájára mutatott rá, hogy ezen városok akkor választottak maguknak tisztviselőket, a mikor más funkczionáriusok, a kik náluk az állam nevében a hatóságot képviselhették volna, ott nem léteztek.

Hát, t. ház, nem egészen igy áll a dolog. (Halljuk! Halljuk!) Nevezetesen Kecskemét város történetében ép az ellenkezőt találjuk. Nem az volt a baj, hogy nem lettek volna hivatalnokok, a kik a közbiztonsági és egyéb közteendőket végezzék. Volt sok is; voltak hivatalnokok a megye részéről. Igaz, akkor Pestmegye maga nem e területen belül intézkedett; hiszen magukat a megyei gyüléseket is a füleki várban tartották; de a megyének megvoltak a maga szolgabirái, a megyének megvoltak a maga hatóságai, a melyeket a török basák adtak a népnek. A népnek megvoltak azok a hivatalnokai, a kiket a császári kormány küldött ide, csakhogy egyiknek sem volt meg az a tekintélye, a mely szükséges ahoz, hogy a nép önkényt engedelmeskedjék nekik, nem pedig csupán az erőszaknak engedve. És akkor történt t. ház, hogy épen Kecskemét városa közreműködésével, Halas város kezdeményezésére, a pestmegyei akkori lakott községek egy éjszaka a 17-ik század közepében a feketehalmi pusztán összejöttek és megalkották maguk között a megyei institucziót, a melynek azt a nevet adták: «parasztvármegye.» Annyira össze van forrva ez a megyei rendszer és annyira össze van forrva magának a választásoknak elve a nemzetnek egész gondolkodásával, a nemzetnek egész lelkületével, hogy még ott is, a hol a megyei közönség, a hol a polgárok meg nem találták ezen instituczíót, siettek ezt megvalósitani. (Élénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.) És épen azért, mert ilyennek tudjuk, ilyennek ismerjük a megyét, szükségesnek látszott volna, hogy a kormány máskép terjeszsze elő és egészen máskép készitse elő a javaslatot. Beöthy Ákos t. képviselő ur is rámutatott erre. Én csak egy megjegyzéssel akarom azt megtoldani. Mindenütt ott, a hol mélyreható politikai változásokról van szó, a kormánynak első feladata az, hogy a nagy közönséget a czélba vett reformokkal megismertesse, minél nagyobb világossággal, minél nagyobb átláthatósággal, nem ugy, mint a hogy nálunk történik, hogy a miniszterelnök ur összedugja fejét az ő államtitkárjával és azt mondja, hogy mindaz, a mi eddig századokon át fennállott, mindaz, a mit a mi őseink százados bölcseségnek puintesszencziájaként hagytak ránk, mindaz, a mikre apáinkat az élet tanitotta hosszu századosi küzdelmek és tapasztalások és szenvedéseknek árán, mindez nem ér semmit; majd én az én államtitkárommal különb, okosabb dolgot fogok nektek csinálni. Hát ez eljárás t. képviselőház? Én a t. miniszterelnök urat csak egy dologra figyelmeztetem. Mikor a világnak talán a legtökéletesebb alkotmányát megalkották, az északamerikai uniónak az alkotmányát, ott is ültek olyanforma bölcseségü férfiak, legalább is akkora bölcseséggel, mint a t. miniszter elnök ur, mint például Washington György, hogy másokat ne emlitsek, ezek nem igy jártak el, hanem mikor 1787-ben kimondották azt, hogy az országnak uj akotmány adassék, akkor kiküldtek a maguk kebeléből egy bizottságot, még pedig ötvenöt taggal, és két egész esztendőt adtak nekik, hogy az alatt a fennforgó kérdéseket minél nagyobb nyilvánossággal megvitassák. A komisszió három tagja Chat. Hamilton és Madison alapitottak egy folyóiratot «Federalist» czim alatt. Ebben a folyóiratban minden egyes szakaszt, minden egyes intézkedést kinyomattak és a publikum elé terjesztették. (Egy hang a szélső baloldalról: Nem titkolóztak!) Minden egyes erre vonatkozó czikket közöltek, az ellenvetéseknek tért nyitottak, megbeszélték, meg hányták-vetették minden egyes kérdést és csak midőn a közönséget igy előkészitették, két esztendő mulva jöttek a javaslatokkal a kongreszszus elé, mely azt elfogadta. Igy szoktak eljárni másutt, t. miniszterelnök ur!

Előbb mondtam t. ház, hogy az a tény, mely a történelemnek mintegy tanubizonysága gyanánt nyilatkozik, reám nézve csak olyan argumentum, mint a minőt argumentum ad hominem név alatt ismerünk; de ez arra inditott engem, hogy vizsgálat tárgyává tegyem, vajon itt az összefüggés nem-e a dolog lényegében fekszik? Hogy ez a tény valósággal nem-e szükségképi következménye magának a rendszernek? Hogy nincs-e itt szoros és lényeges összefüggés a szolgaság és a kinevezett tisztviselő közt. És arra a meggyőződésre jutottam, hogy valahol csak egy nemzetnek a jogait megcsorbitják, valahol egy nemzetnek önrendelkezési jogait szükebb és szükebb korlátok közé szoritják, ott mindenekelőtt ki kell fejlődnie az apathiának, a közélettől való idegenkedésnek és ha az egyszer megvan és ha egyszersmind kinevezett közigazgatási tisztviselők intézik az ügyeket, ott később okvetetlenül ki kell fejlődni a szolgaságnak is. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.)

Mert, t. ház, mi az, a mi polgárnak eszébe juttatja, minden egyes nap, hogy neki szabadságai vannak, hogy ő e földnek és e nemzetnek polgára? Vajon az-e, hogy ha elveszünk tőle minden jogot és csak azt az egyet hagyjuk meg neki, hogy öt esztendőnkint egyszer megjelenjen a választásnál? Micsoda jog az, a mi neki megmarad? Micsoda jog az annak az embernek, a kinek értelmi fejlődése nem olyan, mint a hogy azt mi most megitéljük. Ötszáz—ezer más választóval együtt egy pillanatig élvezi azt a szabadságot, addig, mig jelöltjének nevét kiejti s akkor is talán olyan többséghez tartozik, a mely az ő akarata nélkül is érvényesitette volna akaratát; vagy talán ahhoz a törpe minoritáshoz tartozik, mely az ő szavazatával sem tud érvényre jutni, a melynek jelöltje, akár szavaz ő, akár nem, egyformán elbukik.

Vajon jog-e ez, t. ház? Vajon nem olyan foghatatlan szubtilis fogalom-e ez, melyet az az egyszerü földmüves ember felfogni nem tud? Egyszerü gondolkodásmódjával legfeljebb arra fog alkalmat látni ebben a jogban, hogy ehessék és ihassék. Olyan foghatatlan egy idea ez neki, mint a levegő, melyet tapintani nem képes, melyért lelkesedni nem képes.

A mostani megye ellen két vádat is hoztak fel. Az egyik az, hogy a megye mai állapotában sokkal kevésbbé képes a magyar nemzetiség elvét fentartani, mint a kinevezési rendszer mellett és ezt felhozta mai beszédében Beöthy Ákos t. képviselő ur is és sajátságosan ugy tüntette fel a dolgot, hogy ő leginkább ezen szempont miatt barátja az államositásnak.

Ezzel szemben két megjegyzésem is van. Az egyik az, hogy épen azok a férfiak vannak ellenkező nézetben, a kik az erdélyrészi kerületeket képviselik, a hol a nemzetiségi agitácziók a legnagyobbak, a hol a veszély a legimminensebb, a mire különben Beöthy Ákos t. képviselő ur is rámutatott.

Molnár Antal: Honnan tudja?

Hoitsy Pál: Meg fogom mondani Molnár Antal képviselő ur megnyugtatására. (Halljuk! Halljuk!) Nézze csak meg a t. képviselő ur, hogy ezen törvényjavaslat benyujtása miatt kik hagyták ott a szabadelvü pártot? Kivált onnan tiz férfiu, a kik valamenynyien oly kerületeket képviselnek, a melyekben a nemzetiségi veszély igen nagy. Csak nem gondolhatjuk, hogy oly férfiak, mint például Kemény Gábor br., a ki bizonyára bir érzékkel hazája jóvolta iránt, a ki ismeri az állapotokat és a kinek hazafiságához kétely nem férhet, hogy azok a javaslattal szemben az oppozicziónak ezen határáig elmentek volna, ha nem látták volna abban épen nemzetiségi szempontból veszélyt. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Sajnálattal veszem tudomásul, hogy ezen t. képviselőtársaink közül egy sem adta tettének magyarázatát; mert ha ekkora tehetségü férfiak egy pártot odahagynak, az szerintem nem elegendő arra, hogy ezen lépésüket az illető klub elnökének tudomására hozzák, arra az ország és a választóközönség egyaránt kiváncsi. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) De nem kétkedem abban, hogy ezen férfiak nagy része, ha felszólalnak, nekem fog igazat adni abban, hogy őket gondolkozóba az ejtette, mert féltek, hogy a kinevezett hivatalnokok mellett, különösen az erdélyi részekben a magyar nemzet erejét nem lehet fentartani ugy, mint a hogy fentartani lehet azt a választási rendszerrel. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Én is meglehetősen jól ismerem azokat a megyéket, sokat jártam bennük és sok emberrel vagyok ott jó ismeretségben és azt a tapasztalatot tettem, hogy még ott is, a hol a magyar közönségnek egy bizonyos része nem magyar nemzetiségekből áll, a megye mindenütt magyar. Fel tudom önöknek számlálni a megyék egész sorát, a hol a bizottság tulnyomó része nem a magyar nyelvet beszéli, mint anyanyelvét, de önök nem fognak mutatni nekem egyetlenegy megyét sem, hol a választott tisztviselők nemzetiségi agitátorok volnának, vagy nem fognak mutatni csak egy tisztviselőt is, a ki választás utján nyerte mandátumát és nemzetiségi agitácziókra adta volna magát. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Mondok én önöknek mást. (Halljuk! Halljuk!) Önök közül, kik a nemzetiségek által lakott vidéken vannak otthon, igen sokan lesznek, kik szivükben igazat adnak nekem akkor, midőn állitom, hogy az állam által kinevezett tisztviselők között, a kik hatalmukat a kormánytól kapták, többen vannak, kik a nemzetiségi agitácziók terére léptek. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ha tehát az állami kinevezésnek az elve nem érvényesült a biróságoknál, az ügyészségeknél, a pénzügyőrségnél s a többi hivataloknál, miért reméljük azt, hogy az most már a megyénél fog érvényesülni. (Tetszés a szélső baloldalon.) Ha a megye meg tudja hivatalnokainak tisztaságát tartani, az állam pedig nem: micsoda logika az, azt mondani, hogy a megye mondjon le a maga hatalmáról. (Ugy van! a szélső balon.)

Csanády Sándor: Szapáry-logika. (Mozgás jobbfelől.)

Károlyi Gábor gr.: Még logikát keres ott? (Derültség a szélső balon.)

Hoitsy Pál: A második, a mit a megyék ellen felhoznak és a mit Apponyi Albert gróf ur egy igen erős kifejezéssel feudalizmusnak nevezett, az állitólag abban áll, hogy a megyékben a sógorság s az atyafiság a maga jelöltjeit választja s hogy klikk-uralom fejlődik ki.

Andreánszky Gábor br.: Ugy is van! (Mozgás a szélső balon.)

Hoitsy Pál: Nem akarom vizsgálni, hogy ez ugy van-e vagy sem? Azt természetesnek találom, hogy bizonyos befolyások, bizonyos összeköttetések minden rendszer mellett nemcsak a választás vagy kinevezés mellett érvényesülnek. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Én csak azt veszem, hogy milyen helyzetben volnék én magam, midőn iparkodnám arra, hogy a legtökéletesebb módon nevezzek ki egy hivatalnokot. Pl. két ember között kellene választanom, a kiknek minden okmányai, minden bizonyitványai egyformák lennének, a kiknek minden eddigi munkája egyformán reményekre jogositatnak engem a jövőre, de az egyikről privative igen keveset tudnék vagy semmit, a másikat pedig ajánlaná nekem oly ember, kinek becsületességében és jóhiszemüségében tökéletesen megbizom és azt mondaná nekem, azt a másik embert nem ismerem, te sem ismered, erről az egyikről azonban jót állok, hogy tisztességes, becsületes ember, soha azzal a bizalommal, melylyel iránta viseltetel, visszaélni nem fog. Akármilyen magaslatára emelkedjem is az elfogulatlanságnak, akármenynyire is meg akarnám közeliteni a tökéletességet, nem gondolom, hogy volna rá erőm, nem azt, a kit nekem igy ajánlottak nevezni ki. (Helyeslés a szélső balon.) De, t. ház, vegyük tekintetbe, hogy ha igaz az a vád, hogy a megyékben igy történik a dolog, mi lesz akkor majd a kinevezés mellett? (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Akkor talán nem lesznek befolyások? akkor nem lesznek protektorok, a kik hiveiket ajánlják? (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Fenyvessy Ferencz: a miniszter felelős.

Hoitsy Pál: Azt mondják, t. ház, hogy egyes megyékben, egyes családok és sógorságok, komaságok akkora erővel és befolyással birnak, hogy azok a megyei hivatalokba beviszik a maguk jelöltjeit. T. ház! A melyik családnak és atyafiságnak akkora hatalma van, hogy az egész megyében dominál, vajon annak az atyafiságnak nincs-e annyi befolyása, hogy egy választókerületben domináljon? (Helyeslés a szélső balon.) és hogy azon választó kerületben a maga jelöltjét keresztül vigye, a ki azután hathatós szószólója lesz a minisztériumnak. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Vajon lehet-e ezt akadályozni? Vajon, t. ház, nem ugy megyen-e ez most is? Hiszen inkább nem beszélek az idevaló állapotokról. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.)

De mondom, igy van ez mindenütt, és példának okáért Francziaországban — hogy Magyarországról ne beszéljünk — általános a panasz a miatt, hogy alig üresedik meg a közhivatalban egy tisztviselői állás, a képviselők és a fővárosban lakó befolyásos emberek özöne elől be kell zárni a minisztériumok ajtaját. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Tehát mit beszéljünk? Hiszen a miniszterelnök ur, mint belügyminiszternek a minisztériumából hozhatok fel példát. (Halljuk! Halljuk!) Egy éve nem mult, hogy a miniszter ur sürgősnek látta az ujságokban figyelmeztető szót intézni a közönséghez, hogy mindazok, a kik patikai jogositványt elnyerni óhajtanak, ezentul ne támaszkodjanak a protekczióra, mert nem lesz siker. (Derültség a szélső baloldalon.) Én ezt nagyon helyes intézkedésnek tartom, nem is szólok ellene semmit. De azt mondják, hogy erre szükség volt, mert a protektorok oly nagy számmal jelentkeztek és oly hatályos, nagy befolyásu protektorok voltak, hogy másképen tőlük szabadulni nem lehetett. A protektorok száma tán apadni fog t. ház az által, ha a választás helyett a kinevezés lesz, de a befolyásos emberek hatalma még jobban fog érvényesülni. (Ugy van! a szélső baloldalon.) És ha már a protekcziót ki nem lehet küszöbölni, sem innen sem onnan, én nagyobb megnyugvást találok abban, ha a megye zömének nagyszámu tagjaiból álló közönsége gyakorolja; mintsem ha egyesek gyakorolják; mert először nagy nyilvánosság előtt történik, (Ugy van! a szélső baloldalon.) itt pedig nincs, a kit az ember felelősségre vonhasson, nincs a ki felelősséget vállaljon, nincs a ki jelentkezzék, hogy ime én voltam az, a ki ezt az embert pártoltam, a ki neki hivatalt szereztem. A különbség csak az, hogy a jövőben a minisztérium és a miniszter a papirokból és okmányokból fog magának informácziót szerezni, illetőleg informácziót szerez, a megye közönsége pedig ismerte annak az embernek egész életét, egész gondolkodását és megbizhatóságát. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Azért, t. ház, habár kissé talán kemény modorban, de egészen őszintén kijelentem, hogy mikor a kormány e javaslatot forczirozza és keresztül akarja vinni, ezen eljárásban nem egészen őszinte, mert ha őszinte lenne és ha csakugyan a felhozott okok befolyása alatt és szükségleteknek engedve, akarná e javaslatot törvényerőre emelni, akkor eljárása nem ez volna. (Ugy van! a szélső balon!)

Az volna akkor az eljárása, hogy megadná a szabadságnak mindazon biztositékait, a melyek részben a törvényben vannak, behozná pl. azt az intézkedést, mely a választásoknál a korteskedések korlátozására szolgál, behozná a közigazgatási biróságot, behozná a reformoknak még sokkal tovább menő sorozatát, mint a hogy a törvényjavaslatban le van téve, de azért meghagyná a választást. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Ha ilyen javaslattal jönne a t. miniszterelnök ur a ház elé, meg lehet róla győződve, hogy minden hazafiasan gondolkodó ember támogatására számithatna. (Helyeslés a szélső balfelől.)

De t. ház én azt hiszem, hogy a kormány itt nem azon töri az eszét, hogyan lehessen a hivatalnokokat kinevezni, hanem inkább azon, hogyan lehessen a képviselőket kinevezni. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) A kinevezett tisztviselő azt fog most tenni, a mire az önök t. többsége pártjának volt elnöke czélzott, a ki — legalább a mint a lapokból értesülök — a párt egy konferencziáján azt hangoztatta, hogy feltétlen rendelkezésre van szükség a tisztviselők fölött. (Ellenmondás a jobboldalon.) Nem tudom, igy történt-e, a lapok igy hozták beszédét s eddig az megczáfolva nem lett. Mindenesetre nagyon keményszó, a mely minket gondolkodóba ejt, midőn önök azt hangoztatják, hogy feltétlenül rendelkezni akarnak a hivatalnokokkal. Ez volt tehát önöknek a bajuk, ezért nem szeretik a megyéket. Megpróbálták, hogy rendelkezzenek velük feltétlenül, de ez nem ment (Igaz! Ugy van! a szélső balon) lakáj uniformisba akarták bujtatni a megyét és az nem áll jól neki, azért vannak elszánva arra, hogy eltöröljék a földszinéről. De mi t. ház itt vagyunk és el fogunk követni mindent, hogy az önök szándéka meg ne valósuljon (Helyeslés a szélső baloldalon.) Ne gondolják, hogy az az elkeseredés, melylyel e javaslat iránt vagyunk, oly nagyon jogosulatlan. Képzeljék magokat abba a helyzetbe, hogy a Deák-párti kormányok merték volna-e ezt a javaslatot e házba behozni, és hogy mit csináltak volna akkor Tisza Kálmán vezetése alatt (Élénk tetszés a szélső balon.)

Hogy mikép gondolkoztak akkor azok is, a kik most a tuloldalon ülnek, ezt csak egy nagyon rövid idézettel akarom illusztrálni. (Halljuk! Halljuk!) Az 1869-iki választások alatt Trefort Ágost, ki még akkor nem volt miniszter, megbukott Gyomán, ugyanabban a kerületben, melyet most szerencsém van képviselni és néhány nappal rá márczius 27-én egy czikket tett közzé a Pester Lloydban (Halljuk! Halljuk!), a melyben az ő bukását modern barbaroknak tulajdonitotta. (Derültség.) És azt mondotta, hogy ezeknek a modern barbaroknak a székhelye és vára a vármegye. Másnap a szabadelvü pártnak most egy igen tekintélyes és általam is igen tisztelt tagja Csernátony Lajos saját névaláirásával az ő lapjában az Ellenőrben mely akkor nem rég indult meg . . .

Károlyi Gábor gr.: Márczius 15-ét is ő szerkesztette.

Elnök: A képviselő urnak nincs joga beszélni. (Felkiáltások a szélső balon: Csak bele beszél!)

Hoitsy Pál: . . . egy czikket tett közzé, mely husvét szombatján jelent meg s melyben ezt mondja: «nagy önmérsékletnek jelét adom, midőn Trefort Ágost urnak most husvét előestéjén nem mondok egyebet, mint azt, hogy a Pester Lloydban megjelent czikkeiért a mely német lelkéből származik, a melyben a külföld előtt törekszik nemzetünket pellengérre állitani, megérdemelné, hogy Magyarországból kikergessék. (Derültség a szélső baloldalon.) Vajon midőn a nagy önmérséklet mellett a keresztény szeretet ünnepének előestéjén ugy nyilatkozott, hogyan gondolkozhatott akkor szivében. (Derültség balfelől.)

Mi, t. ház, kötelességünknek tartjuk megragadni minden fegyvert és eszközt a parlamentárizmus határain és annak méltóságán belül, hogy megakadályozzuk azt, hogy ezen törvényjavaslat törvénynyé váljék. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Ne tartsanak önök attól, hogy mi erőszakot akarunk alkalmazni, hogy a parlamenti méltóságot akarjuk megtiporni, vagy csak meg is sérteni — mert remélem, hogy ezt senki közölünk megtenni nem fogja, de arról legyenek meggyőződve, hogy azon a határon belül készek vagyunk a legvégsőig elmenni, hogy az önök törekvésének megvalósitását megakadályozzuk. (Élénk helyeslés a szélső balfelől.) Önök is küzdeni fognak, de talán sok tekintetben csak a pártfegyelem készteti önöket erre, minket a kötelességérzet és azon elhatározás, hogy hazánk szabadságának utolsó foszlányait népünknek, nemzetünknek kezéből kicsikartatni nem engedjük! Nem fogadom el a törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélső balon.)

VIDÉK.

* **Két uj főispán** kinevezését tartalmazza a hivatalos lap mai száma. Az erre vonatkozó királyi elhatározások a következők:

A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére: báró *Apor* Gábort, Háromszékvármegye alispánját *Nagyküküllő*-vármegye főispánjává kinevezem. Kelt Bécsben, 1891. évi junius hó 1-én. Ferencz József, s. k. Gr. Szapáry Gyula, s. k. — A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére: gróf *Bethlen* Pált *Beszterze-Naszód*-vármegye főispánjává kinevezem. Kelt Bécsben, 1891. évi junius hó 2-án. Ferencz József, s. k. Gr. Szapáry Gyula, s. k.

* **Abrudbányáról** az odavaló *Ráth* Károly-párbizottságtól a következő táviratot kaptuk: Báró *Kemény* Kálmán főispán táviratilag meghagyta az öszszes állami hivataloknak, hogy *Lukács* miniszteri tanácsosra szavazzanak. A főszolgabiró bekiséréssel fenyegetőzve, visszatérésre kényszeriti a Verespatakra érkező abrudbányai tekintélyes polgárokat. A nem Lukács-párti verespataki választók internálva vannak. A hivatalos presszió tehát még teljesebb virágzásban van, mint valaha. Éljen az államositás! . . .»

* **Félegyházáról** irják, hogy a tegnapelőtti tisztujitás alkalmával, a melyről mi már megemlékeztünk, ügyészszé Huszka Ödön, tanácsnokokká Dobák Ferencz, Szerelemhegyi Károly és Mihalovits Jenő, számvevővé Hoffer Imre, pénztárnokká Varga B. József, ellenőrré Trungel János, alkapitánynyá Hegedüs Imre, levéltárnokká Nagy F. László, közgyámmá Lövey Istvan, gazdává Fekete Gábor, tiszt. tanácsnokokká pedig Tarjányi József, dr. Fazekas Kálmán, Vona Mihály és Tóth Imre választattak meg. Polgármester — mint már emlitettük — Zámbó Géza lett. Este Földváry Mihály alispán tiszteletére fényes bankett volt, a melyen csaknem az összes képviselők részt vettek. Az alispánnak dr. Holló Lajos orsz. képviselő tolmácsolta a közönség elismerését s az alispán a városnak szerencsét kivánt az ujonnan megválasztott kiváló tisztikarhoz.

* **Jász-Nagykun-Szolnok vármegye** alispánja, a törvényhatósági bizottság e hó 16-án tartandó II. rendes közgyülésére a törvényhatósági bizottság tagjaihoz külön meghivót bocsátott ki, a melyben a tagoknak mennél nagyobb számban való megjelenését kéri.

* **Arad,** junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az aradi függetlenségi párt mai értekezletén elhatározta, hogy junius folyamán szervezkedő gyülést tart és még e hó végével teljes erővel meginditja az akcziót a jövő képviselőválasztásra.

* **Zombor,** junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A vármegye mai közgyülése, a megyei közigazgatás államositása kérdésében érkezett szatmári átirat fölött, napirendre tért.

* **Déva,** junius 9. Hunyadmegye székházának felszentelése nagy ünnepélyességgel folyt le.

A megye minden részéből összesereglett bizottsági tagok zsufolásig megtöltötték a diszes gyüléstermet. Pogány György főispán küldöttségileg meghivatván, a megye multjára visszatekintő s az épitkezés történetét felölelő, lelkes éljenzésekkel kisért beszédére üdvözlé a megjelenteket s avatta fel az uj székházat. Lázár Árpád orsz. képviselő inditványára Pogány főispán és Barcsay Kálmán alispán érdemeit a megyeház kivivásában jegyzőkönyvileg s diszes márványtáblával megörökiteni határozta a közgyülés. A Maros szabályozása keltett hosszabb vitát. A Maros-Ilyéssel elodázhatatlanná vált szabályozásra 5000 frt szavaztatott meg, de felkéretik Baross kereskedelmi miniszter a szerfelett sok kárt okozó folyó megyebeli szakaszának egységes szabályozási tervének elkészitésére. A gazdag tárgysorozat tulnyomó része más napra halasztatott. A gyülés után Pogány főispánnál 200 teritékü diszebéd volt. Az első felköszöntőt az elnöklő főispán mondotta ő felségére.

UJDONSÁGOK.

— junius 9.

Lapunk melléklete a következő közleményeket tartalmazza: Országgyülés. Tárcza: Egy szegény gróf története.

— ***Személyi hirek.*** *Stefánia* özvegy trónörökösné holnap reggel *Frigyes* főherczegnek meg *Izabella* főherczegasszonynak látogatására Pozsonyba utazik. — *Albrecht* főherczeg junius hó 11-én Troppauba utazik. — *Rainer* főherczeg junius hó 12-én Bécsből Troppauba fog utazni. — *Az orosz czárné* Krimből, hol jelenleg tartózkodik, 12 nap mulva tér vissza Pétervárra. — *Alfonz* bajor herczeg ma reggel Münchenben kivonulás előtt lovával együtt elesett; szerencsére nem történt komolyabb baja s rövid idő mulva ujra nyeregbe ülhetett. — *Hartenau* gróf legközelebb Karlsbadba utazik s ott a fürdőt fogja használni. — *Josipovich* Imre horvát miniszter tegnap este a fővárос-

---

— De megmaradt volna a gyanu s magamban a szégyenérzet, viszonzá a gróf. — A testi félelem kérdése egészen más dolog. Ugy hallottam, hogy ez az idegektől és a sziv működésétől függ és hogy a bátorságot nagyban emeli az, ha táplálék van a gyomorban. De nem lehet ugyanezt mondani az erkölcsi bátorságról, mely inkább abból ered, hogy nem szeretnénk önmagunk előtt megvetendőnek tünni fel, semmint abból, hogy kiérdemelni akarjuk a mások becsülését.

— Nyilván, hagyta rá Dumnov, a ki álmos kezdett lenni és igen keveset értett a fogolytársa értekezéséből.

— Ugy van, viszonzá amaz. — És mindazáltal még a testi bátorság kérdése is igen bonyolult a jelen esetben. Nem mondhatni például, hogy magát testi félelem késztette a menekülésre, mert hiszen olyan meglepő bizonyságát adta testi erejének, hogy erről szó sem lehet. Mai cselekedetei mellett a Herkules munkái egyszerü komédiás-fogások.

— Megsérült valaki nagyon? kérdé Dumnov, kit egyszerre éberré tett a harczra való kellemes viszszaemlékezés.

— Nem gondolnám. Ugy emlékszem, hogy mindazokat, a kiket maga fellökött, előbb-utóbb talpra láttam állani.

— Hát'szen, sóhajtott fel Dumnov, — nem tehetek róla. Ugy csináltam, a hogy isten tudnom engedte.

— Ugy gondolnám, hogy maga örülhet ennek, jegyzé meg a gróf. — Kimutatta a vitézségét, a nélkül, hogy valami gyászos következménye lett volna.

— Mindegy no, csakhogy egy kis változás esik ebben az unalmas életben, dünnyögött elégedetlen képpel a muzsik.

— Midőn legközelebbre oly szerencsés sorsváltozást látok magamra nézve, ugy hiszem nincs jogom gáncsolni magát azért, hogy egy kis izgalomra vágyik. Mindazonáltal szerencsés dolognak tartom, hogy semmi nagyobb baj nem történt.

— Nézze csak, magával vihetne engem Oroszországba, mondá Dumnov rövid nevetéssel — Az a változás legalább érne valamit.

☞ ***Egy hivatalos lap és a világtörténelem.*** Valakinek a franczia hivatalos Moniteur 1815-iki folyamából a február és márcziusi számok akadtak kezébe, s azokból a következő híreket irta ki. *Febr. 26.* Az emberevő (I. Napoleonról van szó) kiszabadult elbai barlangjából. *Febr. 28.* A farkassá változott korzikai kikötött Cap Juanban. (L'ogre de corse vient de debarquer au Cap Juan.) *Márcz. 1.* A tigris Cannes-be érkezett. *Márcz. 7.* A szörnyeteg Grenobleban hált. *Márcz. 13.* A zsarnok Lypoon keresztül utazott. *Márcz. 15.* A bitorló Páristól 60 mértföldnyire van. *Márcz. 17.* Bonaparte gyorsan utazik Páris felé, a hová azonban soha sem fog bevonulni. *Márcz. 19.* Napoleon holnap falaink közt lesz. *Márcz. 20.* A császár Fontainebleauba érkezett. *Márcz. 21.* Ő császári és királyi felsége (sa Majesté impériale et royale) tegnap este tartá bevonulását palotájába, a Tuilleriákba, hü jobbágyai hódoló üdvözlése közt. — A Moniteur aztán tovább jegyezte a történelem eseményeit, mint hivatalos krónikáshoz illik.

*

☞ ***Villamosság szél segitségével.*** Ismeretes, hogy a vizeséseket s magát a hires Niagaravizesést is miként igyekeznek villamosság előállitására felhasználni s az igy nyert erőt az ipar terén értékesiteni. Épen igy vannak a széllel is, a minek használhatóságát már az 1883. évi bécsi villamos kiállitás alkalmával mutogatták. E téren, — ugy szólván — uttörő volt azonban Feltre herczeg, a ki Havre közelében, egy amerikai szélkerék segitségével gépet, akkumulatort működtetett s igy egy világitó-tornyot világitott meg. Sokkal nagyszerübb Brush elektrikusnak berendezése. Clevelandi (Ohio) jószágán van villamos telepe. Az egész berendezés egy vastoronyból áll, felső részén a 144 redőnyü szélkerék. Ennek a felülete körülbelől 180 négyszögméter és természetesen olyan elrendezésü, hogy maga magától a szél felé fordul és a vitorlafelület szintén önműködőleg nagyobbodik vagy kisebbedik a szél erősségéhez képest. Egy széles hajtószij a szélkerék tengelyének a mozgását egy második tengelyre viszi át, a melyik két keskenyebb hajtószij által a dinamogép segélyével áll összeköttetésben. A dinamogép forgási sebessége ezáltal jelentékenyen növekszik. A berendezést 408 akkumulátorból álló telep teszi tökéletessé, melyek a pinczében vannak elhelyezve. Ezen telepnek itt igen fontos szerepe van. A szél nemcsak, hogy mindig nem fuja, hanem az nem is mindig egyforma erős és igy a dinamogép közvetlenül nem láthatja el villamossággal. Erős szél alkalmával termelt erőfelesleget el kell tenni arra az időre, midőn szélcsend van s akkorra, midőn több világosság szükséges. A ki azt hiszi, hogy a szélerő által termelt fény rendkivül olcsó, az csalódik. Ily berendezésekhez sokféle drága mellékkészülék kell. Igaz, hogy az üzem semmibe se kerül, ...rendezés sokkal drágább, mint a gőz... főkép az, hogy önmükö-

ból Zágrábba utazott. — *Appel* báró tábornok, az okkupált tartományok kormányzója, családjával együtt Lipikre utazott s hosszabb ideig fog ott tartózkodni. — *Alice* toskánai nagyherczegnő leányával, *Lujza* főherczegnővel ma déli 1 óra 35 perczkor Budapestre érkezett és Marschall Angol királynő fogadójában szállt meg. A magas látogatók csütörtökig maradnak Budapesten.

— **A király temesvári látogatása.** Temesvárról táviratozzák nekünk, hogy a város képviselőtestülete ma délután Molnár főispán elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott s Telbisz polgármester inditványára elhatározta, hogy a főispán vezetése alatt tiztagu diszküldöttséget meneszt a királyhoz, mely őt a város meglátogatására ünnepélyesen meghivja. A fogadására nagyszerü előkészületeket tesznek.

— **A király a brucki táborban.** A király, egy brucki távirat szerint, ma a külföldi katonai attasékkal együtt oda érkezett. A pályaudvarban a katonai hatóságok meg az osztrák és magyar hatóságok üdvözölték. A király érkezésekor jelen voltak: Schönfeld báró táborszernagy hadtestparancsnok, Kovács és Chrisztianovics táborszernagyok, Schmedes dandárnok, Tschelbulz térparancsnok, Schuch tábornok stb. Ott voltak azonkivül Harrach gróf, Simon főispán, Tóth alispán stb. A király a 46. és 50. gyalogezredek, a 21. vadászzászlóalj, meg a 2. ütegosztály felett tartott szemlét, mely teljes 4 órát vett igénybe. Délután ebéd volt, melyre az önálló csapatparancsnokok és a hadsereg lövésziskolájába beosztott tisztek voltak hivatalosak. A csapatszemlét holnap folytatják.

— **A főherczegi vendégek elutazása.** *Károly Lajos* főherczeg és *Mária Terézia* főherczegnő ma elhagyták Budapestet. Károly Lajos főherczeg reggel 8 órakor utazott el az osztrák-magyar államvasut gyorsvonatával Bécsbe. Kiséretében volt Pejacsevich gróf őrnagy, főudvarmester és Geissberg százados. A pályaházban a bucsuzásra megjelent Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök, Ráth Károly főpolgármester, Török János főkapitány és Littmann felügyelő-állomásfőnök. A főherczeg a megjelentek mindegyikével váltott egy pár barátságos szót és kiemelte, hogy Budapesten időzése alatt kitünően érezte magát. *Mária Terézia* főherczegnő, nővérével, Mária Anna braganzai herczegnővel ma déli egy óra huszonöt perczkor az osztrák-magyar államvasuton Czeglédre utazott, Dom Miguel braganzai herczeg látogatására, a ki a Czegléden állomásozó huszárezred alezredese. A főherczegnőnél ma délelőtt tisztelgett Guggenberg ezredes, a 32-ik gyalogezred parancsnoka s megköszönte a főherczegnőnek, hogy részt vett az ezred ünnepélyein. A pályaudvaron a vörös-kereszt egylet nevében Csekonics Endre gróf elnök, dr. Darányi Ignácz főgondnok és Ambrózy Béla báró vál. tag vett bucsut Mária Terézia főherczegnőtől, ki megbizta Darányi főgondnokot, hogy fejezze ki elismerését Ráth Károly főpolgármester előtt az ezredünnepély szép rendezéseért s általában a főváros szives vendégszeretetéért. A fejedelmi hölgyek Czeglédről még ma este ½9-kor visszatértek Budapestre s megszakitás nélkül folytatták utjokat Bécs felé.

— **Az egyház köréből.** A király *Pánthy* Endre egri főkáptalani nagyprépostot, a Szent-Lélekről nevezett monostori czimzetes apátot és h. zsinati vizsgálót, olchini zálasztott püspökké kinevezte.

— **A walesi herczeg a methodisták itélőszéke előtt.** A walesi herczeg kellemetlen meglepetésben részesült a napokban. A meglepetést ugyanis a délwalesi methodisták egy nyilatkozata okozta, melyet a Star közöl s mely igy hangzik: «Sajnálattal értesültünk a törvényszéki tárgyalasokból, hogy a walesi herczeg jelen volt Tranby-Croftban egy baccarat-játékon, söt hogy abban maga is részt vett s a legutálatosabb s legvészthozóbb szenvedélyt, a kártyázást, példájával a népben élesztette. Fenséged tudomására juttatjuk, hogy magaviselete sérti a nép vallásos érzetét s csökkenti azt a tiszteletet, melylyel a nép kell, hogy tartozzék az uralkodó háznak.»

— **Mikor a czár izzad.** Érdekes epizódot beszélnek most el az orosz lapok a czár legutóbbi moszkvai utjáról, a mikor ott a kiállitást meglátogatta. A látogatás napján oly roppant hőség volt, hogy az üvegtetővel födött kiállitási terem velenczei ólomkamrához hasonlitott. A teremben mindenki izzadt, természetesen az orosz czár is. Sapkáját többször megemelte, s bágyadt mozdulattal törülgette a homlokára kiülő izzadtságcsöppeket. Felesége a czárné majd hogy el nem ájult a nagy hőségtől. A kiséret tagjai már a legnagyobb zavarban voltak, mikor egy bátor franczia leányka megkönyörült az izzadó uralkodó páron. A kisasszony illatszereket árult s mikor az uralkodó nejével feléje közeledett, miniatür fecskendőjével kölni vizet locsolt a czárné arczába. A kiséret tagjai roppant megrémültek e vakmerőség láttára s csak akkor nyugodtak meg, mikor a czár levéve sapkáját, oda tartotta fejét a leánynak s az jól megöntözte a felséges koponyát. Az uralkodó pár mosolyogva köszönte meg a nem várt frissitőt. Körutjukat folytatva, a hőség mind nyomasztóbb lett. A buffébe értek és a czáron meglátszott, hogy szivesen ivott volna egy-két pohár jégbehütött pezsgőt, de az orosz rendőrség még a legkifogástalanabbul öltözött rendőrben is nihilistát lát s azért szigoruan meg volt tiltva, hogy a czárt bárki is meg merje kinálni valami hüsitővel. Volt azonban a kiállitók között egy jóravaló atyafi, a ki látva, hogy uralkodója milyen szánandó állapotban van, nem sokat törődött a rendőri tilalommal, hanem megkinálta egy pohár friss fekete sörrel. A czár egy hajtásra kiitta a sört s még egy pohárral kért; jó példája átragadt a czárnéra, meg a kiséret tagjaira, ugy annyira, hogy hamarosan tisztességes sörözést rendeztek ott a kiállitó örömére, ki igy igazolva látta azt az eljárását, hogy a tulóvatos rendőri parancsot nem respektálta.

— **Az önvád halottja.** Temesvárról irják lapunknak, hogy ott tegnapelőtt Roller Alajos 2. szekerészezredbeli őrmester strichninnel megmérgezte magát és szörnyet halt. Fiatal neje, kivel pár hónap előtt esküdött meg, mikor este haza tért, a lakás ajtaját bezárva találta. Roszat sejtve, odahivta a szomszédokat, ezek betörték az ajtót s az egyik szobában az ágyon halva találták Rollert. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, melyben azt irja, hogy egy nagyobb pénzösszeget, melyre elkerülhetlen szüksége volt, nem tudott előteremteni, azért volt kénytelen meghalni.

— **Eltévedt.** Siklósi levelezőnk értesit, hogy a napokban Siklóson az ugynevezett «Czigányvárosban» Novákovits István 24 éves munkást, amint egy ház előtt ösmerőseivel beszélgetett, egy golyó mellen találta. A golyó a jobb tüdőn keresztül hatolt s életveszélyes sebet okozott. A lövés nem hallatszott s igy egy ideig nem tudták, honnan jöhetett a golyó s csak később tünt ki, hogy a közelben levő katonai lőgyakorló térről tévedt oda. A sebesültet rögtön gyógykezelés alá vették, de az orvos véleménye szerint életben maradásához nincs remény. Az esetről jelentést tett, Kozma huszár főhadnagy a főszolgabirói hivatalnak, jelentéséhez mellékelve a «corpus delictit» a kilőtt golyót.

— **Viharok.** Még mindig nincs vége az e hó elején dult országos viharról szóló tudósitásunknak. Ujabban megint kaptunk hireket a vihar pusztitásairól, még pedig az ország két egymástól jó távoleső részéből. *Bajáról* irja levelezőnk, hogy ott junius 8-án galambtojás nagyságu jég verte el a határt. — *Pozsonyban* szombatról vasárnapra virradóra szintén nagy égi háboru volt. A villámok szakadatlanul követték egymást s nappali világosságot árasztottak. Golyóalaku villámot is láttak, mely három másodperczig gyönyörködtette azokat, akik látták. A csavargőzös kikötőhidjába beleütött a villám s teljesen szétroncsolta. Épen akkor járt arra egy őrmester, ezt az embert a villám a földhöz csapta. — *Detrekő-szentmiklóson* junius 3-án délben jégesővel vegyes felhőszakadás volt. A hegyekből vadul lerohanó viztömeg mázsás köveket hozott magával. Baluch Miklós földmüves 11 éves leányát, ki a nagy eső elől az őrizetére bizott marhákat hajtotta haza a legelőről, elragadta az ár s mintegy 500 lépés távolságra sodorta. A vihar lezajlása után a szegény leányka holttestét iszap meg kövek közé temetve találták meg száznál több sebbel boritva. — *Burszentgyörgyön* vasárnapon hajnalban nagy zápor volt. A villám beütött egy házba s azt fölgyujtotta. A tüzet a nagy szélvészben, mely az esőt csakhamar elüzte, csak nagynehezen tudták eloltani.

— **Az egyetem uj rektora.** *Eötvös* Lóránd báró csak szeptember hó elsején foglalja el hivatalát. Addig dr. *Schulek* Vilmos eddigi rektor vezeti az egyetem ügyeit. Schulek a szünidő nagy részét itt tölti és később meghatározandó időben hivatalos órát is tart az egyetemen. Az uj rektor ünnepélyes beiktatása a szeptember 15-ikét követő első vasárnapon lesz.

— **A madárkiállitás** folytonosan nagy közönséget vonz. A mult szombatig a brutto bevétel elérte a 2.000 forintot. A belépő-dij köznapokon 30 krajczár, csütörtökön 1 forint, tanulók számára 10 krajczár.

— **A debreczeni István-gőzmalom égése.** Az István-gőzmalom két óriási épületét — mint debreczeni tudósitónk táviratozza — sikerült teljesen megmenteni. Csak a raktár égett porrá 23.000 métermázsa buzával, liszttel, zabbal, korpával és temérdek jutaanyaggal. A kár körülbelől kitesz egy *negyedmilliót*. A biztositásban a Magyar-Franczia, az Első Magyar, a Phönix, a Generali, az Adria, a Duna és a Fonçiere biztositó társaságok vannak érdekelve. A tüz keletkezésének oka mostanig is ismeretlen; csak annyit tudnak, hogy a veszedelem a bezárás után félórával támadt a padláson. A raktár belseje még mindig ég, néha lángkévék csapnak föl a magasba. Az izzó zsarátnok napokig is éleghet. Lehetetlen megközeliteni az áttüzesedett falakat, a melyek a katasztrófa alatt megrepedeztek s most leomlással fenyegetnek. Az István-gőzmalom igazgatóságától ma a következő távirati jelentést kaptuk: István-malmunk raktára, buza- és liszt-készletünk egy részével tegnap este a lángok martaléka lett. A közelfekvő két malomépület a városi es malmi tüzoltóság erélyes oltási munkája által, megmentetett.

— **A keresztények üldözése Khinában.** Mint a Standard-nak Shangaiból sürgönyzik, Francziaország és Amerika képviselője felszólitották a khinai kormányt, hogy mivel a hatóságok nem képesek megvédeni az európai és amerikai alattvalókat az üldöztetésektől, hasson oda, hogy védelem nélkül ne maradjanak. A franczia hajóraj bombázni fogja Nankingot, ha nem ad teljes pénzbeli kárpótlást azokért a károkért, melyeket a zavargásokkal a csőcselék okozott.

— **Baleset a Dunán.** Esztergomi levelezőnk irja, hogy ott a napokban nagy veszélyben forgott az esztergomi dunagőzhajózási társulat pénztárnoka, Góth. Egy lélekvesztőn csónakázott a Dunán, miközben egy mellette elvonuló teherhajóokozta hullámok a csónakot felboritották s a pénztárnokot a mélybe sodorták. Gótt nem vesztette el lélekjelenlétét, minden erejével a felfordult csónakba kapaszkodott s egy ideig fentarthatta magát a vizen. Végre megérkeztek a közel levő révészek egy másik csónakon s a veszélyben forgó pénztárnokot kimentették.

— **Szörnyü karambol a gyakorlótéren.** Megfoghatatlan baleset történt Bambergben a hadgyakorlat alkalmával. Dzsidás századok tartottak ott menetgyakorlatot. Egyszerre a legsebesebb vágtatás közben az egyik század parancsnoka rosszul vezényelt s a következő pillanatban két század rohant egymásnak föltartóztathatlan sebességgel. Többen leestek lovaikról, egy dzsidzás-katonának pedig a nyakát életveszélyesen megszurta nekirohanó társa.

— **Budapesti szélhámos öngyilkossága Bécsben.** A bécsi Wäring-ut egyik házában ma egy hirhedt szélhámos vetett véget életének. Hol rendőrbiztosnak, hol pedig törvényszéki személynek adta ki magát, s ezzel sok embertől csalt ki nagyobb összegeket. A mult év november havában megjelent Singer nevü pénzváltóüzlettulajdonos lakásában, a hol hivatalos vizsgálat örve alatt a tulajdonos neje jelenlétében több mint ezer forintot készpénzben és sok ezüstnemüt vett magához. Ma dr. Neumann Vilmos tanár lakásába állitott be és magát rendőrbiztosnak adta ki. A házfelügyelő előtt gyanusnak tünt fel az idegen, követte tehát egy kis uton, mire a szélhámos magát leleplezve látván, futásnak eredt. Nagy hajsza indult meg a menekülő ellen, kinek végre sikerült a Währing-ut egy házában magát megvonnia. Ekkor hirtelen revolvert rántott elő s két lövéssel véget vetett életének. A széthámosnál tömérdek álkulcsot és betörő eszközt, azonkivül 70 frt készpénzt meg egy «Stein rendőrbiztos» feliratu bélyegzőt találtak. A rendőrség az öngyilkosban *Lebovics* Benjamint ismerte fel, a ki budapesti illetőségü és a kit a rendőrség már régóta nyomoz.

— **Elfogott lázitó béresek.** Az orosházi munkászavargásnak még mindig nincs egészen vége. Erre mutat egy táviratunk, melynek közlése szerint a *Sváb* puszta szt.-tornyai földbirtokos cselédei közül 46 bérest vittek be páronkint összekötve a csendőrök a járásbiróság börtönébe. A béresek közül kilenczen Bartóky szolgabiró elé voltak idézve Szenttornya községházára, mivel feljelentés történt, hogy ők a többi éves cselédet felbiztatták, hogy vasárnap éppenséggel ne dolgozzanak és az eddiginél nagyobb bért követeljenek. A megidézetteket a többiek is elkisérték, fütykösökkel, késekkel, vasvillákkal felfegyverkezve. A szolgabiró többször felszólitotta a megidézetteket, hogy lépjenek elő, a többieknek pedig meghagyta, hogy térjenek haza, de a felszólitásnak a tömeg nem engedelmeskedett, mire a rejtve tartott husz csendőr előrohant s a lázongókat körülzárta, nagynehezen lefegyverezte és Orosházára kisérte. A főispán már oda utazott.

— **«Taso kapitány.»** A Balkán félszigetnek ma kétségtelenül a cserkeszkői rablóbanda vezére, *Athnazius* a legérdekesebb embere. A köznép csak ugy hivja őt, hogy «Taso kapitány». Athnazius már évek óta veszélyezteti a drinápolyi vilajetet. Bandája hol több, hol kevesebb tagból áll, de a csapat magva, tizenhét kipróbált, körmönfont s elszánt ficzkó, folyton vele van. Ezek az emberek nem ijednek meg semmitől s vakon engedelmeskednek vezérüknek. Ha Taso kapitány megfuvatja kürtjét, mindig talál elegendő magának való embert, kik készségesen követik őt, mert roppant ügyes ember s czinkostársait nagyon jól fizeti. Legutóbbi vakmerő támadását 43 emberrel csinálta meg. A rablók mindegyike valóságos arzenált hordott magával. Öt év előtt egy csapat katonát küldöttek ki elfogatására. Heves viaskodás után el is fogták és Tradoldjában fogságba vetették, de egy szép reggelen üresen találták czelláját. Azt mondják, hogy megvesztegette őreit, de az is valószinü, hogy emberei szabaditották ki fogságából. Azóta Taso kapitány megint féktelenül garázdálkodik s előreláthatólag sok dolgot fog adni az üldözésére kiküldött katonáknak.

— **A földrengést,** mely Olaszországot annyira megrémitette, Tirolban is érezték. Brixen, Bruneck, St.-Lorenz, Bozen, Trient. Innichen, Noveredo, Cavalese, Hall s még máshonnan érkeznek hirek, hogy többé-kevésbé erős lökéseket éreztek. Insbruckban éjjel 2 órakor volt gyöngébb földrengés. — Veronából sürgönyzik, hogy Tregnagoban és Badia-Calavenában még mindig vannak kisebb földrengések. A házak mind nagyon megrongálódtak.

— **Villámcsapás a gyakorlótéren.** Berlinben ma reggel nagy vihar volt s többször lecsapott a villám. Egyszer a Ferencz-császár nevét viselő dragonyosezred egyik százada közé sujtott, épen mikor a század a tempelhofi mezőn gyakorlatot tartott. A zenészek, a katonák és egy lovas százados a földhöz vágódtak. Sok embert ájultan vittek a lazarethbe, de állapotuk nem veszedelmes. Egy katona meghalt.

— **Öngyilkos diák.** *Miskolczon* — mint nekünk irják — a reform, főgimnázium hetedik osztályának *Schäfer* nevü növendéke állitólag iskolai büntetés miatt agyonlőtte magát.

— **Időjárás Budapesten.** A hőség, ma is szinte elviselhetetlen volt annál inkább, mert egész napon át semmi szellő sem hüsitette. Este felé azonban beborult, nyolcz óra körül az eső is permetezni kezdett, de nem sokáig tartott. Végre tiz óra után erősen dörgött, villámlott és sürü zápor eső esett, mely a levegőt jól lehütötte.

Rövid hirek. *A Szegedről* megszökött Késmárky Béla sikkasztó huszárfőhadnagy kivándorolt Amerikába. A napokban Liverpoolból levelet irt egy szegedi ismerősének. — *Székely-Keve község* határán a napokban egy ládát talált a szegedi csendőrség. A ládában egy megfojtott csecsemő holtteste volt. A gyilkos anyát nyomozzák. — *Pécskán* Sipos János szolgalegény szerelmi csalódás miatt agyonlőtte magát. — *Mezőkeresztesen* Venyige Lajos napszámos a felesége nyakát borotvával kettémetszette. Az asszony szörnyet halt. Venyige azért követte el a bünt, mert a felesége rossz szemmel nézte, hogy szeretőt tart. — *Boga-Szt.-György* határában két embert találtak meggyilkolva. A csendőrség már nyomában van a gyilkosoknak. — *Erdőhegyen* egy Daul Zsófia nevü pyromanikus nőt fogtak el, épen mikor Pálfy Dániel odavaló lakos házát felgyujtotta. — *Martonos* községben Oláh Katát elfogták, mert ujszülött csecsemőjét a kutba dobta. — *Szegedről* Csala Irén 18 éves jó házból való fiatal leány eltünt. A rendőrség keresi. — *Temesvárról* irják, hogy a magyar-szerb határszélen Markovics Gyorgye hirhedt rablót agyonlőtték a csendőrök. Állitólag főrészes volt a szabadkai negyedmilliós rablásban.

— **A gyár halottja.** Ecseken, közel a fővároshoz, emberhalál történt tegnapelőtt az ottani folyó-szénsavgyárban. A gyárat nemrég alapitotta *Wagner* Jenő budapesti vegyész és nagy mennyiségben produkálja benne a szódavizgyártás uj módjának kellékét, a folyó szénsavat. Ez pedig nagy veszedelemmel járó proczesszus. Az illanó gázt óriási erő kifejtésével süritik folyó anyaggá egy körtealaku süritőben, melynek igen erősnek kell lennie, hogy a nagy nyomást kibirja. Történt tegnapelőtt, hogy egy ilyen gyüjtő felrobbant és halálra sujtotta *Bichler* Józsefet, a gyár gépfölszerelőjét. A dologban az a legbotrányosabb, hogy a szerencsétlenséget titokban tartották s még az áldozat feleségét és gyermekeit sem értesitették róla. Ezek csak a temetés után értesültek eltartójuk szomoru végzetéről.

— **Vizbefult katona.** Az angyalföldi tüzérkaszárnyában állomásozó 7. tüzér-ezred egyik szakaszából, mely a gubacsi határban tartja most gyakorlatait, szombaton este nyomtalanul eltünt egy köztüzér. Kezdettől fogva az látszott valószinünek, hogy az eltünt, a ki az nap társaival együtt a soroksári Dunaágban fürdött, a vizben lelte halálát. És ugy is volt, mert ma este kifogták holttestét a Dunaág zsilipjénél.

Az omnibusz-tulajdonosok sztrájkja.

— junius 9.

A főváros tanácsa rendkivüli közgyülésben foglalkozott ma délelőtt az omnibusz-sztrájk kérdésével és behatóan tárgyalván a társaskocsi-tulajdonosok kérvényét, a főkapitánynak ez ügyben a fővároshoz intézett átiratait, a következőkben állapodott meg:

Tekintettel azon mizeriákra, a melyek a társaskocsi-közlekedés terén napirenden voltak, a tanács *teljesen helyesli a főkapitánynak* a társaskocsik fogataira nézve másodizben hozott s az elsőizben hozott határozat szigorát jelentékenyen enyhitő s a társaskocsi-közlekedés rendezéséről szóló szabályrendeleten alapuló határozatát s azt a maga részéről fentartandónak véli.

A társaskocsi-tulajdonosok közül *19 élethossziglan szóló jogositványnyal bir*, a kiknek jogositványa csak az esetben szünik meg, ha három hónapon át nem közlekednek. Ezekre nézve megkeresi a tanács a főkkapitányt, *igyekezzék őket a szabályrendelet alapján szoritani arra, hogy a közlekedést ismét megkezdjék;* magától értetvén, hogy a mennyiben a társaskocsi-tulajdonosok üzletüket három hónapon át nem gyakorolnák, *jogositványuk érvényét elveszti.*

A többi 20 társaskocsi-tulajdonos ideiglenes engedélylyel bir, a mely egy havi felmondással, avagy rendőri határozattal azonnal is visszavonható. E tulajdonosokat felhivja a tanács, *hogy a közlekedést 24 óra alatt okvetlenül megkezdjék,* mert különben engedélyük érvényét *azonnal elvesztik.* Egyuttal elhatározta a tanács, hogy a mennyiben a társaskocsi-tulajdonosok a felhivásnak, eleget nem tennének, esetleg az utvonalak megfelelő módositásával *ideiglenes társaskocsi-közlekedés rendeztessék be* és utasitotta az ipar- és rendészeti ügyosztályt, hogy a közrendészeti bizottmány meghallgatásával a megoldás módjára nézve tegyen konkrét javaslatot.

Szükségesnek tartja továbbá a tanács *a társaskocsi-közlekedés állandóbb jellegü rendezését is,* s minthogy egy egységes omnibusz-vállalatnak a létesitése iránt folyamatban volt tárgyalások eredményre nem vezettek, a tanács megfontolandónak véli azt a kérdést: nem lehetne-e *6—10 évre szóló engedélylyel* akár egységes vállalat utján, akár egyesek részére adandó jogositványnyal a társaskocsi-közlekedést megfelelően rendezni s felhivta a közrendészeti bizottságot, hogy *e kérdést sürgősen tárgyalván,* arra vonatkozó javaslatát terjeszsze elő. Végre kimondotta a tanács, hogy azon társaskocsi-tulajdonosok, a kik a közlekedést 24 óra alatt meg nem kezdik, azoknak jövőre sem ideiglenes, sem állandóbb jellegü jogositványt adni nem fog.

Az omnibusztulajdonosok ma délután értekezletet tartottak s elhatározták, hogy a tanács határozatával szemben ügyvédökre, *Busbach* Péter orsz. képviselőre bizzák érdekeik további képviseletét.

Az omnibuszkocsisok és kocsivezetők is — mintegy nyolczvanan — megtartották előre hirdetett értekezletöket a városligeti Kéményseprőhöz czimzett vendéglőben. A szegény emberek sokat szenvedtek a rendőrközegek szekaturájától s mostani önkénytelen szabadságukat arra akarták felhasználni, hogy módot keressenek a zaklatások megszüntetésére. Az értekezletet a rendőrségnél is bejelentették és ennek képviseletében *Egyed* István kapitány jelent meg. A kocsivezetők és kocsisok főkivánsága abban összpontosul, hogy az eddigi igazságtalan és hanyag rendőri ellenőrködés helyébe uj szabályrendelet lépjen, a mely ugy a kocsivezetők, mint a kocsisok kötelességeit tisztán és világosan körvonalozza.

Azt is felpanaszolták, hogy a társaskocsi-szabályrendelet csak egyféle meleg posztóöltözék viselését teszi kötelezővé az alkalmazottaknak s ha ezek a rekkenő nyári napokban könnyebb ruhát mernek felölteni, kihágás czimén rendőrileg megbüntetik őket. Egyed rendőrkapitány nagyon humánus választ adott ezekre a panaszokra. Kijelentette, hogy a rendőrségnek tudomása van e bajokról és rajta van, hogy a multból megmaradt «slendrián» állapotokat megszüntesse. A kapitány felhivta a jelenlevőket, hogy békésen viseljék magukat, zavart ne okozzanak és illetékes helyen, a főkapitánynál, adják elő panaszaikat. Az értekezlet tagjai megéljenezték Egyed kapitányt és elhatározták, hogy holnap küldöttségileg tisztelegnek a főkapitánynál és irásban átadják az értekezleten kifejezett panaszaikat.

*

Az omnibusz-tulajdonosoknak e hó 7-én kelt beadványára, a melyben tudatják, «hogy a társaskocsi-közlekedést megszüntetik, mert a főkapitányság 22.119. sz. a. kibocsátott határozata teljesen a szabályrendeletbe ütköző, még sulyosabb rendelet» Török János főkapitány junius 8-án kelt s már emlitett határozatában, többek közt a következőket mondja:

«A kocsijáratás megszüntetésének ezen megokolása a valósággal homlokegyenest ellenkezik, mert a kérdéses határozattal korábbi határozataimat nemcsak hogy nem sulyosbitottam, söt világosan kijelentettem, hogy addig, mig a fővárosi tanács az általam is támogatott hat esztendőre terjedő engedélyt kiadja, a lóvizsgálatoknál «egyelőre még nem fog alkalmaztatni azon szigoru mérték, mely jobb viszonyok biztositása okából előbbi rendeleteimben megállapittatott és ezuttal csak a már elöregedett, lábaikra rokkant, kifolyt szemü vagy egyébként undort gerjesztő testi hibában szenvedő, továbbá elcsigázott és omnibuszközlekedésre nyilvánvalólag alkalmatlan lovak fognak kitiltatni.» Ezen szószerinti kijelentésemből kitünik, hogy a lóvizsgálat ezuttal még enyhébb mérték alkalmazásával eszközöltetett volna.

= **Olvasóink figyelmébe** ajánljuk a Brázay Kálmán-féle «*Sósborszesz*» czimü hirdetést.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **A népszinház müvésznői a vidéken.** *Blaha* Lujza, mint nekünk irják, junius első napjaiban Nagy-Kanizsán vendégszerepelt az ott müködő székesfehérvári szintársulat meghivása folytán. Mindössze négyszer lépett fel. Először az «Ingyenélők»-ben, másodszor Milöcker «Szegény Jonathán»-jában, harmadszor «Náni»-ban. Mikor először kilépett, virágzápor fogadta s a szünni nem akaró éljenzés közt egy gyönyörü virágbokrétát nyujtottak át neki tisztelői. Utolsó fellépte s jutalomjátékául a «Suhancz» operett került szinre. A müvésznő sok más alakitása között e legnagyobb alakitásával teljesen elragadta a közönséget. A mint megjelent a szinpadon, óriási babérkoszorut nyujtottak át neki. A koszoruról széles moir antique piros szalagon a következő felirat volt: «Blaha Lujzának, a hálás nagy-kanizsai közönség.» Ezután a helybeli Fischl-féle betüszedő tanonczok hármas küldöttsége nyujtott át egy müvészi kivitelü babérkoszorut, melyen 3 méter hosszu nemzeti szinü szalagon a következő felirat volt olvasható: «A világ leghiresebb «Suhanczának» hódolatul a helybeli Fischl-féle nyomda suhanczai.» — *Hegyi Aranka*, a népszinház kedvelt primadonnája, minap a «Náni» és a «Lilli» czimü darabokban lépett fel Szolnokon. Mindkét előadáson a közönség lelkesült hangulatban volt és elragadtatva hallgatta a müvésznő énekszámait. Elutazásakor a müvésznőt négyes fogaton kisérték ki a vasuthoz és ott diszes virágkoszorut nyujtottak át neki.

— **Zimay László** jónevü zeneszerző, mint értesülünk, már teljesen felépült veszedelmes lábbajából.

— **Estély a franczia körben.** A budapesti «Cercle français» szerdán, e hó 10-én este 8 órakor saját helyiségeiben (az Európa fogadóban) társas vacsorával egybekötött estélyt rendez, melyen többek között Beck Vilmos hazánkfia, a párisi konzervatórium növendéke fog énekelni.

SPORT.

— **A berlin-hoppegarteni nyári lóversenyek** negyedik napjának eredménye, mint Berlinből táviratozzák, a következő volt: I. *Maiden-verseny.* 3000 márka. Kétéveseknek. 1000 méter. Graditzi kir. ménes *Forelle*-je első, Saloschin J. Nevermind-je második, dr. Lemke Fremdling-je harmadik. — II. *Katonatiszti verseny.* 2100 márka. 1800 méter. *Jochen* első, Magnum Bonum második, Carola harmadik. — III. *Seahorse-verseny.* Gr. Redern sga k. *Dorothea* első, br. Falkenhausen 3é. pm. második, br. Fürstenberg E. 3é. pk. Nitouche harmadik. — IV. *Hadseregi nagy vadászverseny.* Tiszteletdij a császártól s 6000 márka az «Union-Club»-tól. 5000 méter. Rolle hadnagy id. *Economy* első, Eynard hadnagy id. Farmley második, Little Horn harmadik. — V. *Admiral-verseny.* 2000 márka. 1400 méter. May V. 5é. sga m. *Orcan* első, Fiesco második, Merryman harmadik. — VI. *Biesdorfi Handicap.* Oertzen U. 2é. *Gennaro* első, Manske H. 2é. Sylphide második, Mr. Couthbert Harzblume harmadik.

— **A 11-ik huszárezred lovagló és ugrató versenye** e hó 14-én lesz Szombathelyen. A meghivókat s a programmot már szétküldték. Összesen hét verseny lesz, melyekben tisztek, tiszthelyettesek, egyévi önkéntesek s a legénység állományabeliek fognak részt venni.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A budai honvédszobor** helyét a közmunkatanács, a főváros és a szoborbizottság küldötteiből vegyes bizottság már régebben egyhangulag a várbeli disztéren, a mostani bérkocsiállomás helyén jelölte ki, a szoborbizottsághoz azonban eddig a hely kijelölésére vonatkozólag semmiféle hatósági jóváhagyás nem érkezett. Ezért az egyesült szoborbizottságok nevében *Ivánka* Imre elnök avval a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy az alapozási munkák megkezdhetése végett a szobor végleges helyének kijelölését siettesse.

— **A légszesztársulat** és a főváros közt a közvilágitásra és a magánhasználatra szükséges légszesz szállitása iránt kötendő ujabb szerződésről olyan hirek voltak elterjedve, hogy a társulat az ügy gyors lebonyolitása elé akadályokat gördit s a szerződés aláirását megtagadta. Evvel szemben ugy értesülünk, hogy a társulat a tiszti ügyészség által szövegezett szerződést már aláirta, s még csak a közgyülés és a belügyminiszter jóváhagyására van szükség, hogy a régóta huzódó tárgyalások kedvező megoldást nyerjenek.

— **A fővárosi egylet** ma délután tartott ülésén, a melyen *Kamermayer* Károly polgármester elnökölt, a holnap délután 3 órakor tartandó közgyülés főbb tárgyait beszélték meg. Élénk helyesléssel csatlakozik a fővárosi egylet *Királyi* Pálnak amaz inditványához, hogy a három év mulva összehivandó *nemzetközi higiéniai és demografiai kongresszus* Budapesten tartassék. Bizonyára üdvös hatása lesz ennek, nemcsak abban, hogy a külföldnek ismét módjában lesz meggyőződnie kulturális előrehaladottságunkról, hanem a tekintetben is, hogy a tervbe vett s közegészségügyünkre szerfölött fontos nagy munkálatok, a milyenek: az általános csatornázás, a végleges vizvezetéki mü, a közélelmezési csarnokok, közkórházak rendezése stb. gyorsabb tempóban fog haladni s legalább részben el is készülni az 1893-ki kongresszus idejére. *Bobula* János kifogást tesz az ellen, hogy a *villamos vasut* vonalainak épitése alkalmából a vezetékek lerakását egyszerre több utczában kezdették meg, a mi a közlekedés akadályozására van; igy a közoktatásügyi miniszterium palotája előtt már egy pár hét óta áll az utcza kövezete felszakgatottan. A polgármester megjegyzi, hogy ez az eljárás a munkálatok gyors és egységes keresztülvitele czéljából szükséges és a vállalat nem vádolható hanyagsággal. A választ tudomásul vették. *Morlin* Imre arra való tekintettel, hogy a budapesti mészárszékekben a *husárak folytonosan emelkednek,* hatósági intézkedéseket óhajtana ennek ellensulyozására. Az elnöknek erről hivatalos uton nincs tudomása; egyébként kijelenti, hogy a szakközegek utján informáltatja magát s a netán szükséges intézkedéseket megtételi

— **A pénzügyi és gazdasági bizottság** ma délelőtt tartott ülésén, a melyen *Márkus* József tanácsnok elnökölt, *Mátray* tanácsjegyző előadása mellett következő ügyeket intézték el:

A III. ker. szépvölgyi dülőben s a III. ker. *Mátyáshegyen levő kőbányákat* több év előtt Lewald Mór bérelte ki; minthogy azonban időközben vagyonilag tönkre ment, most azt kérelmezi, hogy a bányákra vonatkozó bérleti szerződései fölbontassanak. A bizottság a kérelemnek eleget tesz, oly kikötéssel azonban, hogy a bérlő által letett 800 frt biztositék az eddig felmerült bérhátralék fedezésére forditassék; a mérnöki hivatal pedig az iránt való nyilatkozattételre szólitandó föl, vajon a nevezett bányák kiaknázás czéljára föntartandók-e, vagy sem. Kijelölték a fedezetet a III. ker. kiskorona-utczai közcsatornának a kiszcell-utczai közcsatornáig leendő meghosszabbitására szükséges 760 frtra nézve, — A telekeladó bizottság javasolja, hogy a »Pesti Mária Erzsébet-egyesület» részére munkás-bérházak épitése czéljából, a VII. ker. örömvölgy- és névtelen-utczák sarkán levő 488 négyszögölnyi terület engedtessék át a leltári árban, négyszögölenkint 15 frtjával. A bizottság a javaslathoz hozzájárul. — A «fővárosi szegény gyermek-kertegylet» kéri, hogy a főváros részéről gyermekkert létesitésére használatul átadott telken bérházat épithessen s a telket jelzálogos kölcsönnel megterhelhesse. A bizottság e kérelmet elutasitja, mert nem engedhető meg, hogy gyermek-kert czéljaira szánt területen bérház épittessék, mer hiszen éppen az a czél, hogy a bérházban lakó gyermekek, ott a gyermekkertben üdülést találjanak. Hasonlóképp elutasitották Lenszky Adolf mérnök kérvényét, hogy engedtessék át neki a Gellérthegynek a Sárosfürdő mögött levő részén terület, nyaraló épitésére, négyszögölenként 1 frtjával. A hernalsi és soproni tiszti leányárvaház javára 500 frtot szavazott meg a bizottság. Több csekélyebb tárgy elintézése után az ülés véget ért.

— **A villamos világitás behozataláról** és a villamos erőátvitelnek magánhasználatra való szállitásáról, mint lapunk mai számában közöltük, a középitési igazgató javaslata szerint szükebb körü pályázat utján történnék gondoskodás. A pályázókhoz intézendő kérdéseken kivül, a vállalatra vonatkozó általános feltételeket is összeállitotta a középitési igazgató, melyeknek lényeges tartalma a következő:

Elektromos világitásra való engedély csak oly hazai társulatoknak adható, melyeknek székhelye Budapest. A drótok, vagy kabelek közcsatornákban nem vezethetők, hanem mindig a járdák alatt elhelyezett agyagfalazatból, vagy más ellenállással biró anyagokból készült csatornákban, melyek a házaktól legalább egy méter távolságban fektetendők. Ezután meg vannak állapitva azok a müszaki feltételek, melyek mellett a kabelfektetés eszközlendő, majd az engedély kiadásának módja van részletesen leirva. *Az engedély kizárólag senkinek sem lenne biztositandó,* mert a főváros magának tartaná fenn azt a jogot, hogy hasonló engedélyeket más vállalkozónak is adhasson. A vállalkozó árszabályaival korlátlanul rendelkezik, feltéve, hogy a fővárossal szerződésileg megállapitandó maximális árakat tul nem lépi. A szolgáltatott villamosság a bérlő kivánatára vagy Watt-órákban, vagy Ampére-órákban számolandó el. A vállalkozó köteles bérleti bárczáinak tervéhez a főváros jóváhagyását kikérni, különben kell, hogy e bárczákon érvényességök tartama és feltételei kitüntetve legyenek. Azokon az utczákon, a hol kábelek vannak fektetve, köteles lesz a vállalkozó az utczai világitást a hatóság felhivására villamosságra berendezni. Ha időközben ujabb erőfejlesztő módok alkalmazása által a vállalat jövedelmezősége növekednék, jogában lesz a fővárosnak *öt év mulva a maximális árakat leszállitani.* A lefektetett vezetékek mentén köteles vállalkozó minden magánfél kivánságára kellő mennyiségü villamosságot szállitani. A beváltás és átháramlásra vonatkozó kikötéseken kivül a vállalkozó a kábelvezeték minden kilométere után évenkint 10 frt bért fizetne. A leteendő biztositék tiz kilométerig 10.000 frt, azontul minden 500 méter többlet után 1000 frt.

— **A középitési hetes bizottság** legujabban a következő épitési engedélyeket adta ki: Frank Ferencznek az alsó-rákosi réten gazdasági épületre, Hönig Istvánnak Józsefhegyen földszintes házra, Schépek Pálnak jázmin-utczában földszintes házra, Várkonyi Istvánnak alsó-rákosi réten földszintes házra, Láng Mátyásnénak III. ker. kiszcelli-utcza 6. sz. földszintes házra, Gallego Edének rézmáli dülőn földszintes házra s ezeken kivül több átalakitásra és toldalék épületre.

— **A fizetésnélküli árvaszéki ülnöki állásra,** melyet a holnapi közgyülésen választás utján töltenek be, a negyvenötös választmány tegnap tartott ülésén *Komlóssyt* jelölte ki.

— **Az adókivetőbizottságok** holnap, szerdán, meghivott felek adójavaslataitfogják tárgyalni.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Az egyetemi kórház** ügyét szervező 12-es bizottság ma d. u. 5 órakor tartotta első értekezletét. Három albizottságot küldtek ki: egy alapszabálykészitő, egy ideiglenes ambulatorium szervező s igy a gyüjtést rendező bizottságot. A gyülés végén Vámosy helyettes elnök örvendetes jelentést tett az eddig begyült nagyobb adományokról.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Zsitvay Leó,** a budapesti kir. törvényszék uj alelnöke, ma tette le a hivatalos esküt, mire Bogisich Lajos törvényszéki elnök meleg hangon üdvözölte. Az uj alelnök holnap foglalja el hivatalát.

— **Vád alá helyezett fővárosi ügyvéd.** A budapesti törvényszék *Dósa* Ferencz váczi születésü 40 éves ügyvédet a btk. 379. szakaszába ütköző s a 390. 381. szakaszok szerint minősülő *csalás büntette miatt vád alá helyezte,* kimondva, hogy a vádlottat egyébiránt továbbra is szabadlábon hagyja. — *Tauszky* Miksa nagyfuvaros több ezer forint követelés miatt pört inditott volt *Kalenda* Györgyné kőbányai háztulajdonosnő ellen, de időközben meggondolkozott s a bonyodalmas pörös eljárás helyett egyezség utján akart pénzéhez jutni. Ennek az egyezségnek a létrehozására Dósa ügyvéd önkényt vállalkozott s nemsokára sikerült is neki az asszonynyal 13.650 frtban kiegyezni. Két váltót iratott alá Kalendánéval, a melyek közül az egyik 10.000 frtról, a másik 3650 frtról szólt. Dósa most megjelent Tauszkynál s a 3650 frtról szóló váltót elhallgatván, azt mondá, hogy Kalendáné csak 10.000 forintban hajlandó kiegyezni. Tauszky ezt tudomásul vette, annyival is inkább, mert hirtelen pénzre volt szüksége, később azonban rájött a turpisságra s Dósa ügyvéd ellen, mint a ki őt 3650 forint erejéig megkárositni nem átallotta, csalás büntette miatt tett följelentést. E följelentés alapján az eljárást megindították s az ügyészi inditványhoz képest a biróság a vád alá helyezést a vizsgálati iratok alapján kimondotta, mert — igy szól a vádhatározat megokolása — a terhelt ügyvéd a saját védenczét (Tauszkyt) «az egyezség feltételei iránt *ravasz fondorlattal* tévedésbe ejtette s erre az eljárásra csak *jogtalan nyerészkedési szándék* inditotta.» A vádlott a vádhatározat ellen fölebbezett.

— **Kétezer perczentes uzsorával** vádolták *Vajda* Béla budapesti szállitót *Hirschbein* Miksa és neje, egykor budai háztulajdonosok. A törvényszék Vajdát uzsora vétsége miatt el is itélte volt 1 havi fogházra és 100 frt pénzbüntetésre; de a kir. tábla, a mely ezt az ügyet ma tárgyalta, az elsőbiróság itéletét megváltoztatá s a vádlottat *fölmentette.*

— **Szabadlábra helyezett nagykereskedő.** Schulhof Adolf czipőnagykereskedőt, a kit csalárd bukás és hamis tanuzás miatt helyeztek vád alá, a törvényszék ma szabadlábra helyezte.

— **Csalással vádolt bárókisasszony.** *Vécsey* Alicze bárókisasszony csalási bünperében *Vargha* Ferencz kir. alügyész inditványára a törvényszék *megszüntette a bünvádi eljárást* s egyuttal kiadta neki azt az 1.000 forintot, a melyet szabadlábra helyezésekor óvadékösszeg gyanánt tett le a biróságnál.

— **Fogtechnikus a biróság előtt.** *Appel* Mór fogtechnikus, a kit közegészség elleni kihágás miatt jelentettek föl — mint mai számunkban közöltük — azzal védekezett a biróság előtt, hogy ő nem a saját firmája, hanem dr. *Glück* József fővárosi gyakorló

orvos felügyelete alatt müködik. *Glück* József dr. most annak kijelentésére kért föl bennünket, hogy ő fogászattal nem is foglalkozik s Appel fogtechnikust nem is ismeri, neve tehát csakis tévedésből kerülhetett szóba a biróság előtt.

London, junius 9. A baccaratperben a jury Cumming ellen döntött. (M. É.)

Páris, junius 9. *Triponnet* ellen a végtárgyalás szombaton lesz a nyilvánosság kizárásával. (M. É.)

HÁZASSÁG.

— **Diszes esküvő** volt ma délelőtt 11 órakor az egyetemi templomban, a hol *Kövér* Miklós földbirtokos, özvegy Kövér Károlyné fia és *Hieronymi* Blanka, Hieronymi Károly országgyülési képviselő s osztrák-magyar vasuttársasági igazgatósági elnök leánya esküdtek örök hüséget egymásnak. Az esketési szertartást Bende Imre beszterczebányai püspök végezte, ki ezt megelőzőleg lélekemelő, megható beszédet intézett az ifju párhoz, bölcs tanácsokkal látva el azokat. Násznagyok voltak: gróf Nemes Vincze és Kövér János, a vőlegény testvérbátyja. Nászasszony özv. Kövér Jánosné, Kende Paulina. Vőfélyek: Kövér Lajos, ifj. Várady Gábor, Sárkány J. és Piufsich Géza. Nászleányok: László Ilonka, László Zsigmond miniszteri tanácsos leánya, Lukács Ella, Lukács Antal igaztató leánya, Hieronymi Karola, a menyasszony nővére és Kende Pálma, a nászasszony leánya. A templom zsufolásig megtelt diszes közönséggel. Az esküvő után Hieronymi villájában szorosan vett családi körben vidám reggeli volt, melynél egymást érték a pohárköszöntők az ifju párért s az örömszülékért, a nászvendégekért. Az ifju pár a délutáni vonattal a vőlegény szolnokmegyei martfői birtokára utazott.

— **Eljegyzés.** *Perl* Sándor budapesti füszerkereskedő eljegyezte *Goldschein* Róza kisasszonyt, Goldschein Ignácz ó-budai kereskedő leányát.

GYÁSZROVAT.

Bécs, junius 9. Ma temették *Wengraf* Móricz lapszerkesztőt, a közönség impozáns részvétele mellett. A temetésen megjelentek többek közt: Neményi Ambrus, országgyülési képviselő Budapestről, az agg Fischoff és más előkelő személyiségek. A nyitott sirnál Varhanek, a Concordia-egylet nevében bucsuzott el az elhunyttól. A Neues Wiener Tagblatt szerkesztősége nevében Frey, és Exner a bécsi Reichsrath képviselői nevében mondott beszédet. (M. É.)

A hivatalos lap junius 9-iki számából.

Kinevezés. A cs. és kir. közös legfőbb számszék: *Muchmayer* Károly számtanácsost, főszámtanácsossá. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter: *Haraszti* Gyula kassai állami főreáliskolai rendes tanárt a budapesti VI. ker. állami reáliskolához rendes tanárrá. A balassagyarmati kir. törvényszék elnöke: *Ujfalussy* Ferencz szepes-ófalvi kir. járásbirósági dijas joggyakornokot a balassagyarmati kir. törvényszékhez dijas joggyakornokká. A nagyszebeni m. kir. pénzügyigazgatóság: *Knie* Ernő nagyszebeni kir. adóhivatali gyakornokot ugyanazon kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségü VI. oszt. adótisztté nevezte ki.

A közönség köréből.

Nyilatkozat.

Alolirottak Pázmándy Dénes ur nevében dr. Stirling József szombathelyi ügyvéd urtól az ellene használt becsmérlő kifejezésekért elégtételt kértünk. Stirling József ur segédei dr. Ernuszt Géza és dr. Viola Ödön urak azonban felük nevében a feltétlen elégtételadást mai napon megtagadták.

Budapest, 1891. junius 9.

Gróf *Károlyi Gábor.*
Hentaller Lajos.

Nyilatkozat.

Segédeim fentebbi nyilatkozata alapján dr. Stirling József urat, mint oly embert, a ki tudva sért, de e sértésért mások háta mögé bujva, az elégtételadás alól kibujni igyekszik, gyávának s lovagias elégtételadásra képtelennek jelentem ki.

Pázmándy Dénes.

Rohitsi
TEMPEL FORRÁS
ROHITSI SAVANYUVIZ
a legkellemesebb izü üditő ital és mint gyógyszer, tapasztalat szerint felülmulhatatlan hatásu emésztési zavarok étvágyhiány, gyomor- és bélhurut eseteiben
Főraktár HOFFMANN JÓZSEF BUDAPESTEN Akademia-utcza 8. szám.
STYRIA FORRÁS
Valódi Tartományi
Savanyuviz

MATTONI'FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYUKÚT

Özv. Govrik Mártonné született Uramovits Izabella, ugy saját, mint gyermekei: Aranka özv. Enenkl Jánosné s leánya Anna; Ödön és neje szül. borsodi Latinovits Irma s leányuk Margit; Izabella és férje Ruttner Kálmán m. kir. honvéd-őrnagy és fiok Tihamér és Kálmán; Mária és férje iráti és zentkirályi Balássy Miklós; Sándor; továbbá özvegy körösladányi Nadányi Kálmánné szül: Govrik Borbála nevében is, fájdalomtól megtört sziv legmélyebb fájdalmával tudatja forrón szeretett férje, illetve a legjobb apa, após, nagyapa és testvérnek

GOVRIK MÁRTON

Ferencz József-rend lovagjának Biharvármegye volt főszolgabirája s megyebizottsági tagjának folyó évi junius hó 4-én esteli 9 órakor, életének 79-ik, legboldogabb házassága 43-ik évében, hosszas szenvedés után Mező-Petriben történt gyászos elhunytát. — A drága halott földi maradványai f. évi junius hó 6-án d. u. 3 órakor a róm. kath. szertartás szerint a mező-petrii családi sirhelyen örök nyugalomra tétettek.

Az engesztelő szent-miseáldozat f. évi junius hó 8-án reggel 8 órakor lett Mező-Petriben az egek urának bemutatva.

Kelt Mező-Petri, 1891. junius 5.

Béke lengjen áldott porain! 5907

Ifj. Pleszkáts Imre és Béla mint gyermekei a saját, ugy az összes rokonság nevében mélyen szomorodott szivvel jelentik felejthetlen édes atyjuk

Pleszkáts Imrének

folyó hó 7-én délutáni 4 órakor, élete 50. évében, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát.

A boldogultnak hült tetemei folyó hó 9-én délutáni 4 órakor a r. kath. egyh. szertartásai szerint a helybeli sirkertben örök nyugalomra tétettek.

Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 10-én reggeli 7 órakor lett a helybeli r. kath. templomban a Mindenhatónak bemutatva.

Sárvár, 1891. junius 7-én.

Béke lengjen porai felett! 5908

TÁVIRATOK.

Bécs, junius 9. A képviselőház, ülésén Smolka elnök meleg szavakkal emlékezik meg az elhunyt Hasnerről, utalva arra, hogy az elköltözött ismételten is a ház elnöke volt. Kéri a felhatalmazást arra, hogy a ház részvéte a jegyzőkönyvben örökitessék meg. A képviselőház hozzájárult az inditványhoz és tiszteletét felállással fejezi ki az elhunyt emléke iránt. A belügyminiszter a ház elé terjeszti az iszákosság ellen irányuló, a mult ülésszakban le nem tárgyalt törvényjavaslatot néhány módositással, névszerint, hogy a korcsmahelyiségek szombat délután 5 órától vasárnap délután 5 óráig, valamint a nagy ünnepeken délelőtti istentisztelet alatt zárva tartassanak. A miniszterelnök közli, hogy a bécsi, korneuburgi és bécsujhelyi törvényszéki területeken annak idején életbeléptetett kivételes intézkedéseket részben megszüntették. A jelentést Pernerstorfer inditványára bizottsághoz utasitották. Sokolszki és társai a tengerszem melletti határ rendezése ügyében vegyes magyar-osztrák bizottság kiküldése iránt intéznek interpellácziót Taaffe gr. miniszterelnökhöz. — A vámtörvényt harmadik olvasásban elfogadták. — Elfogadták továbbá második és harmadik olvasásban azt a javaslatot, mely az épületadónak a Bécscsel egyesitett város részekben való alkalmazása körül tervbe vett könnyitő átmeneti intézkedéseket tartalmazza. A jog és államtudományi tanulmányokról szóló törvényjavaslatot Léhner inditványára 18 tagból álló bizottsághoz utasitották. Marchegg előterjeszti a szőlőmivelési bizottság jelentését az 1890. junius 15-ki törvény megszüntetéséről és a phylloxera által károsultaknak adandó kedvezményekről és segélyezésekről. A törvényjavaslatot a hozzácsatolt határozati javaslatokkal és Hellriedl határozati javaslatával, a mely arra irányul, hogy a déltiroli szőllőtulajdonosokat szintén részesitsék kedvezményekben, mind a három olvasásban elfogadták. Schier képviselő igazolási ügyének tárgyalása előtt Plener inditványára az ülést bezárják. Az ülés folyamán Doetz és Hauck interpellácziót intéztek az igazságügyminiszterhez az «Unverfälschte Deutsche Worte» czimü lap 3. számának elkobzása tárgyában.

Bécs, junius 9. A közgazdasági bizottság megkezdte a trieszti szabad kikötő megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslat részletes tárgyalását. Több oldalról intézett kérelemre a kereskedelmi miniszter áttekintéssel szolgál a már befejezett és a megkezdett kikötői épitkezésekről és kilátásba helyezi a kormány támogatását az áruházak illeték viszonyainak megállapitásánál. A kormány képviselője kijelenti, hogy az osztrák kormány egy azon nézeten van a magyar kormánynyal abban, hogy semmi kényszeritő ok nem forog fenn arra, kogy a hitelraktárak tulajdonosai fölmentessenek a teljes vámbiztositékok fizetése alól. Az első szakaszt Schwegel két határozati javaslatával elfogadják. A második szakasznál a kereskedelmi miniszter Hallvich kérelmére megigéri, hogy a ház nyilt ülésében ismételni fogja a kopálgyanta vámmentességére nézve a bizottságban tett nyilatkozatot. Neuberrel szemben a miniszter kijelenti, hogy a kolofóniumra kért különbözeti vám nem felel meg az illető iparágak érdekeinek. A miniszter reményli, hogy lesz alkalom a teljes vámmentesség megállapitására, a mely azután mindennemü kivánságnak meg fog felelni. A 3—5. §§-ok elfogadtatnak. A 6—7. §§-nál a kormány képviselője Schwegelnek egy beadott határozati javaslatára megjegyzi, hogy az utólagos megvámolási rendelet csak közvetlenül Triesztnek és Fiumének a vámterületbe való bekebelezése előtt lesz közzétehető. Az osztrák kormány, a trieszti körök aggodalmait eloszlatandó, a leglényegesebb határozmányokat a Wiener Abendpostban közzétette. A már ismeretes vámmentesitendő tárgyakon kivül, még számos másra is fognak vámmentességet megállapitani, kivált a kis kereskedők érdekében. Ezen kedvezményeket valószinüleg junius 26-án fogják közzétenni. A pénzügyminiszter csatlakozik e nyilatkozatokhoz és hangsulyozza, hogy zaklatásról az utóvámolásnál nem lehet szó, csak arra fognak igyekezni, hogy megakadályozzák a visszaéléseket és a vámilleték alól való szándékos kibuvást. Biztositja Trieszt lakosságát a kormány jóakaratáról. Ezután elfogadták a javaslat 6—7. §§-ait és az összes többi szakaszokat is.

Bécs. junius 9. (Az *Egyetértés* telefon-tudósitása.) A képviselőház igazságügyi bizottságában ma *Schönborn gróf igazságügyi miniszter* kijelentette, hogy a polgári perrendtartás reformját a szóbeliség és nyilvánosság alapján tervezi. De e reformot csak fokozatosan akarja végrehajtani, még pedig először a járásbiróságok törvénykezési eljárására vonatkozó törvényjavaslatot akarja jövő őszkor előterjeszteni. A törvényszékek előtti eljárás törvényes rendezését későbbi ülésszaknak fogja föntartani.

Bécs, junius 9. A Wiener Zeitung közli: Az összminiszterium tegnap kibocsátott rendelete, a mai nappal részben megszünteti a bécsi, korneuburgi és bécsujhelyi törvényszéki kerületekre nézve 1884-ben életbeléptetett kivételes intézkedéseket. E szerint hatályon kivül helyeztetnek a házkutatás eszközlésére, levelek elkobzására, egyletekre, gyülésekre, nyomtatványokra és a nem birósági utasitásokra való letartóztatásra vonatkozó határozmányok. Ellenben a kivételes törvény alapján történt kiutasitások fentartatnak, hacsak a kiutasitottaknak a visszatérést esetről-esetre meg nem engedik.

Bécs, junius 9. A világposta-kongresszus ma tartott összülésén Obentraut elnök üdvözlé Canada, Peru, Románia és a délafrikai köztársaság ujonnan érkezett képviselőit. A kongresszus ezután a bizottságok javaslatait tárgyalta az értékküldemények, a livrets de identitiée s a postacsomagokról szóló egyezmény némely részeinek módositása iránt, és egyiptom képviselőjének inditványát, hogy az egylet körébe tartozó igazgatások részére fakultative tegyék lehetővé azt, hogy a postaküldeményekért vismajor esetére is felelősséget vállalhassanak.

Grácz, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Köflachban a grácz-köflachi vasut József-aknájában 30 szállitó munkás alacsony dijak miatt a munkát abban hagyta. A sztrájkolók a szomszéd kőszénbányákhoz vonultak, hogy az ottani munkásokat is csatlakozásra birják. Egyelőre a fejtők vállalták el a szállitást oly feltétel alatt, hogy a társaság 3 nap alatt a szükséges számu szállitókat megszerzi, mert különben ők is részt vesznek a sztrájkban. A hatóság közbenjárása eddig eredménytelen volt. (N. Fr. Pr.)

Berlin, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) A Kreuzzeitungnak azt a furcsa hirt közlik Rómából, hogy Oroszország figyelmeztette Francziaországot, hogy a Keleten levő katholikusok védnökségéről mondjon le; mert Oroszországnak utjában van vele s éppen Francziaországgal nem szeretne kellemetlenségeket. Francziaország visszautasitólag felelt.

Berlin, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) Szabadelvü lapok állitása szerint csütörtökön kerülnek tárgyalásra a gabonavámok fentartására vonatkozó előterjesztések: a Börsencurier kétségbevonja, hogy már most kerülnek tárgyalásra.

Berlin, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) *Richter* a házszabályoknak oly irányu módositását inditványozta, hogy ötven képviselő kivánságára oly előterjesztés is tárgyalható legyen, melyet a kormány a napirenden kivül tett.

Berlin, junius 9. Az orosz zsidók érdekében alakult német központi bizottság ügyvivő választmányának meghivására Németország és a külföld főbb városaiból egybesereglett bizalmi férfiak ma ülést tartottak, hogy az orosz zsidók kivándorlása által keletkezett kérdések felett tanácskozzanak. Ott volt dr. *Goldzieher* Ignácz is Budapestről. Határozattá tették, hogy segélyben csak olyanokat részesitenek, a kik kényszer folytán vándoroltak ki és csakugyan rászorulnak a segélyezésre. (M. É.)

Róma, jun. 9. Mult éjjel Bussulungoban (veronai kerület) és környékén irtózatos zivatar dühöngött. Jég is esett. A verona-caprinoi és verona-alai vasutvonalakon a közlekedés szünetel. A folyók kiáradtak. Több ember életét vesztette. Bővebb tudósitás eddigelé nincs. Az Ets folyó árad.

Róma, junius 9. A király ma Orvietoba ment, honnét este tér vissza. Orvieto lakossága meleg fogadtatásban részesitette az uralkodót. Az utczákat virágokkal hintették be. A király megtekintette a földmivelési kiállitást, továbbá a monumentális épületeket, nevezetesen a székesegyházat, hol a püspök és az összes kanonokok fogadták.

Róma, junius 9. A képviselőház mai ülésén az elnök jelenti, hogy Cavelotti képviselő és társai a szélső baloldalról interpellácziót kivánnak intézni Marchese di Rudini miniszterelnökhöz ama fejtegetések tárgyában, melyek legutóbb az angol parlamentben Angolországnak és Olaszországnak egymáshoz való viszonyairól történtek, valamint a lapok ama jelentéseiről, melyek a hármas-szövetségnek esetleges megujitására vonatkoznak. A miniszterelnök inditványozza, hogy Cavelotti interpellácziója a költségvetési vita utánra halasztassék. Cavelotti hozzájárul az inditványhoz, mire a képviselőház Rudini inditványát elfogadta.

Róma, junius 9. Hir szerint *Billot* nagykövetet legközelebb Berlinbe helyezik át; ez intézkedés oka az, hogy *Billot* messze menő igéretei folytán, az olasz kormánynyal ferde helyzetbe jutott. (M. É.)

Páris, junius 9. Le Valois-Perretben, a rendőrbiztossági épületben az éjjel egy dinamittöltény explodált. Ugy a rendőrbiztosság, miut néhány szomszédos épület ablakai szétzuzódtak. A biztossági épület falai megrongálódtak, de senki sem sérült meg. A merénylet elkövetésével az anarchistákat gyanusitják, a kik boszut akartak állani a rendőrbiztoson. a ki május elsején Clichybeh üldözőbe vett egy anarchistabandát, a mely alkalommal verekedésre is került a dolog.

Páris, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. E hó folyamán a tengerész-tartalékosok gyakorlatai alkalmával Brest kikötőben probamozgositás lesz kikötői ütegekkel, néhány czirkálóval és néhány torpedóval.

Páris, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) *Labouchere*, angol képviselő, levelet intézet Millevoyehez, melyben közli vele, hogy 1887-ben, midőn Crispi vonakodott a hármasszövetséget megujitani, mert az olasz partvidéket nem látta eléggé védettnek, Bismarck Salisburyt birta rá hogy tegyen igéreteket Crispinek. Labouchere még egyszer meginterpellálja a kormányt, hogy az Olaszországhoz való viszonyt kellően megvilágitsa.

Páris, junius 9. A kormány hitelt fog kérni a képviselőháztól arra a czélra, hogy Francziaország résztvegyen a jövő évi chikagói kiállitáson.

Páris, junius 9. A Temps jelentése szerint *Cavalho* portugal miniszter kijelentette, hogy a portugal bank alaptőkéjét három millióról négy és fél millióra fogják emelni és fel fogják hatalmazni a bankot, hogy ezen összeg erejéig bankjegyeket bocsásson ki. A bank kizárólag kereskedelmi müveletekkel fog foglalkozni. A költségvetésben jelenleg mutatkozó hiány csökkentésére a lissaboni kikötőben teljesitendő munkálatokkal magánvállalkozókat fognak megbizni, a keletafrikai gyarmatokat független társulatnak fogják átengedni, redukálni fogják a hadi költségvetést és végül be fogják hozni a szeszadót. Az arany- és ezüstérmeket a latin éremegyezmény alapján át fogják alakitani. A párisi pénzügyi müvelet következtében az összes 1892. ápril haváig esedékes szelvények kifizetése biztositva volna.

Páris, junius 9. A Havas-ügynökség jelenti: A bethlehemi események, bár nem öltöttek oly mérveket, mint a konstantinápolyi távirat mondta, mindazáltal komolyabb bonyodalmakkal fenyegettek a Bethlehemben lakó római katholikusok közt észlelhető forrongás miatt, a mihez hozzájárult az is, hogy a porta vonakodott Montebello gróf franczia nagykövet felszólalására válaszolni. A nagykövet, *Ribot* külügyminiszter utasitására magánkihallgatásra jelentkezett a szultánnál és kifejtette előtte Francziaország panaszát. A szultán, mivel e panaszt teljesen igazoltnak találta, táviratilag utasitotta a jeruzsálemi kormányzót, hogy Francziaországnak adják meg azonnal a kivánt elégtételt.

Stockholm, junius 9. A ma kiadott bulletin szerint a trónörökös állapota átalánosságban némileg javult. Éjjeli nyugalmát fuldokló köhögés zavarta. A test hőmérséke ma reggel $38^1/_2$ fok volt, az érverés 68. A fej és izületi bántalmak csökkentek.

Madrid, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Hivatalos körök azt a hirt, hogy a konzervativ párt néhány tagja, több reakczionárius generális és a papságnak meg a karlistáknak néhány befolyásos embere, a királyi család és Don Carlos között egyezséget iparkodtak létesiteni, koholtnak jelentik ki, melyek csak a végből terjesztettek, hogy a királyi családnak ezáltal ártsanak. A liberális és republikánus sajtó a hirt lehetetlennek tartja. E hir szerint ugyanis Don Carlos mint tónörökös lemondana jogáról, fia pedig az auszturiai herczegnőt venné nőül és mindkettőt spanyol infasnak neveznék ki. (N. Fr. Pr.)

Szófia, junius 9. Az Agance Balcanique jelenti: A honvédség egy részét három napi gyakorlatra behivták.

Szófia, junius 9. A bolgár-török vizsgáló bizottság, melyet a rupcsoszi kerületben történt eset ügyében küdtek ki, hol véres összeütközés volt a bolgár csendőrök és a pomákok közt, kik nem akarták a bolgár adószedőknek a juhadót megfizetni, a vizsgálat folyamán konstatálta, hogy a bolgár csapatok csak egy Kelet-Ruméliához tartozó területet tartanak megszállva.

Szófia, junius 9. Ferdinánd fejedelem ma a keleti expresszvonattal Bécsbe utazott, honnan Karlsbadba fog fürdőre menni. Sztambulov minisztérelnököt a fejedelem távollétének idejére régenssé nevezte ki.

Szófia, junius 9. Az «Agence Balcanique» jelentése szerint a bolgár kormány, mihelyt hire érkezett, hogy a rablók megtámadták az expresszvonatot, azonnal közölte a portával, hogy kész a török hatóságokat a rablók üldözésében támogatni és megtett a határ mentén minden intézkedést arra az esetre, ha a rablók netalán Kelet-Ruméliába akarnának menekülni.

London, junius 9. *Quebekből* hire jött, hogy a *Lorenco*-folyam északi partja mentén az ottani erdőségek hetven tengeri mértföld hosszuságban lángokban állanak. (M. É.)

London, jun. 9. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Times* szófiai levelezője beszélt Sztambulovval, a ki azt mondta, hogy Bulgária csak védekezés czéljából fegyverkezik. Bulgária semmi szin alatt sem fogja Szerbiát vagy Maczedoniát megtámadni, mert elég dolgot ad neki azt megtartani, a mije van s beéri azzal, ha azt megtarthatja.

London, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) A Standardnak Schanghaiból tegnapi kelettel táviratozzák: Minthogy a helyi hatóságok az üldözött keresztényeket megvédelmezni nem képesek, Francziaország és Amerika képviselői a khinai kormányt felszólitották, hogy az európai és az amerikai alattvalókat védje meg, különben kormányaik kénytelenek lesznek komolyan közbelépni. — A franczia hajóraj Nanking bombázásával fenyeget, arra az esetre, ha a kormány nem kárpótolja azokat, a kik a legutóbbi zavargások alatt kárt szenvedtek.

London, junius 9. Az *alsóház* az ingyenes oktatásról szóló törvényjavaslatot első olvasásban elfogadta.

Pétervár, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Beavatott körökben határozottan állitják, hogy a franczia kormány, Montebello grófot, a konstantinápolyi franczia nagykövetet, ugyanilyen minőségben Pétervárra helyezi át. Az emlitett körök ezt a változást örömmel üdvözlik, mert Montebello grófot olyannak ismerik, a ki Oroszország iránt érzett rokonszenvét Konstantinápolyban is bebizonyitotta, a hányszor alkalma nyilt rá.

Varsó, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Cor. Abban a czári rendeletben, melylyel *Leontins* varsói ó-hitü érsek és *Popiel* ó-hitü püspök a Vladimir-rendjelet kapták, a czár határozottan kiemeli, hogy ebben a kitüntetésben azért részesiti őket, mert a chelmi egyesült görögök megtéritésén buzgón és sikeresen fáradoztak.

Sanghai, junius 9. A Reuter-ügynökség jelenti: Wooksdichben, Tucsu mellett, a csőcselék teljesen szétrombolta a franczia templomot és az árvaházat.

Buenos-Ayres, junius 9. *Estina* ezredest letartóztatták, mert egy beszédében hevesen megtámadta a kormányt.

A cserkeszkiöi emberrablók.

Belgrád, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) A Konstantinápolyból érkező *Rollend* Péter azt a hirt hozta, hogy a Stangen-féle utazási vállalat elfogott utasai, kiket a rablók szabadon bocsátottak, minden baj nélkül Drinápolyba érkeztek, hol jegyzőkönyvet vettek fel velük. A rablók kezeiből kimenekült utasok ma éjjel utaznak el Drinápolyból.

Belgrád, junius 9. (Az *Egyetirtés* távirata.) Egy Konstantinápolyból érkező amerikai azt beszéli, hogy a szultán elrendelte, hogy az összes rablókat a törvényszék elé állitsák. Ötezer katona fogja őket üldözni, A belgrádi rendőrség azt hiszi, hogy egy magyar születésü szélhámos a banda tulajdonképeni feje. *Somoskeöi*, kiről már jó ideje hallgatott a krónika, legutóbb állitólag Belgrádban tünt föl. «Dome» név alatt lakik a «Grand-Hotel»-ben egy hölgygyel s párisi tőkepénzesnek adja ki magát. Az itteni rendőrség minden lépését ellenőrzi, s már meg is kérdezte az osztrák-magyar nagykövetet, hogy mit csináljon azzal az emberrel.

Konstantinápoly, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A porta azt a jelentést kapta, hogy a banditák, a kik a keleti vasutat megtámadták, a vaszilikovi erdőségen keresztül a Feketetenger felé visszavonultak, a hol menedéket keresnek. (N. Fr. Pr.)

Konstantinápoly, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) Drinápoly katonai kormányzója megtette a szükséges lépéseket, hogy a katonák haladéktalanul üldözőbe vehessék a rablókat. A csapatok üldözésközben háromszöget fognak formálni. A kormányzó ki akarja éheztetni a banditákat; azért minden utat elzáratott előlük. A csapatokat több napra látták el élelmi szerrekkel s arra az időre, mig a rablókkal végeznek, külön zsoldot is fognak kapni.

KÖZGAZDASÁG.

Berlin, junius 9. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung kétségbe vonja a lapok ama kedvezőtlen s állitólag authentikus jelentéseknek valóságát, melyeket az orosz aratásról közölnek, mert Oroszország aligha fogja saját termését előre rossznak mondani. Hisz világos, hogy a dolognak ilyetén előadása után a rubel-árfolyamnak csökkennie kell. E jelentésben nincs is szó ama termelési központokról, melyek a Németországba való kivitelnél tekintetbe jönnek. A nemzeti gazdasági politika ellenségei — mondja az idézett lap — ezuttal ismét tudva vagy tudtukon kivül külföldi érdekeket szolgáltak, a mi elfogulatlan megfontolás mellett könnyen rávezethetné őket azon lehetőség felismerésére, hogy ezáltal károsithatják a nemzetgazdaság érdekeit.

Páris, junius 9. A *képviselőház* a kormány és a bizottság javaslatához képest elfogadta a friss és a száraz selyemgubó s a nyers selyem vámmentességét és 300 franknyi vámot szavazott meg a szálselyemre és a feldolgozott selyemre.

Bern, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A nemzeti tanácsban *Blumer* kijelentette, hogy azok a képviselők, kik az *Ausztria-Magyarországgal kötendő vámszerződés* elleni mozgalomhoz csatlakoztak, Svájczot diszkreditálták és Svájcz megbizottjainak állását megnehezitették. *Favot*, genfi szabadkereskedelmi párti, élénken tiltakozik Blumer állitása ellen. A szabadkereskedelmi liga — ugymond — hazafiasan cselekszik, hogy a népszavazási jogot igénybe veszi, a tulzott védvámokat erélyesen megtámadja. (N. Fr. Pr.)

Bern, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Bázeli hir szerint a Svájcz, Ausztria-Magyarország és Németország megegyeztek abban, hogy a bécsi tárgyalásokat illetőleg, mindaddig, mig megegyezés nem jő létre, titokban fogják tartani. (N. F, Pr.)

Medárd-napi országos vásár Budapesten.

A Medárd-napi országos vásár nem volt élénkitő hatással a terményüzletre, csakis egyes czikkekben volt élénkebb a kereslet, de általában a forgalom oly csekély maradt, mint a vásár előtt. A kézmüáru-üzletben a kiskereskedőknek jó üzletük volt, de a nagykereskedők semmit sem éreztek a vásár élénkségéből és a pénzbehajtás egyáltalában nem volt kielégitő. A külső vásári üzlet sem volt kielégitő, mert a gyenge termési kilátások következtében parasztvevők csak csekély számban jelentek meg és vásári gazdasági czikkekből, mint szénavillák, gereblyék, kaszanyelek, talyigák aránylag kevés kelt el. A gyolcsos tótok és sziléziai kartónosok alig hogy költségeiket fedezhetik. A sajtárosok, kötelesek és a többi vásárosok szintén rossz üzletet csináltak.

Az egyes vásári czikkekről tudósitóinktól a következő jelentéseket kaptuk:

Gyapju. A vásárra felhozott uj gyapju általában tetszett, a mi a csekély számban megjelent katonaposztószállitókat arra késztette, hogy néhány száz bál fehér és kék kétnyiretü, valamint néhány tétel szép, hibátlan bácskai gyapjuért oly árakat adjanak, a melyek a mult évieknél csak 2—3%-kal voltak olcsóbbak. De miután a junius 1-én megnyilt antwerpeni aukczió csak márcziusi árakkal kezdődött meg, ugy hogy még a londoni áprilisi aukczió árait sem érte el, a szállitók tartózkodóbbakká lettek és a vásár utolsó napjai a legnagyobb csendben folytak le. Az antwerpeni lanyhább hangulat némileg váratlanul jött, de a külföld, különösen a kártolyfonók a londoni aukczión esetleg bekövetkezhető szilárd hangulatról egyelőre semmit sem akarnak tudni. Londonban ugyanis e hó 9-én kezdődik a nagy gyarmati gyapjuaukczió mintegy 350,000 bál készlettel. A vásár tartama alatt elkelt: 56 kgr.-ként kétnyiretü fehér losonczi hegységi 73—77 frton, hevesmegyei 65—68 frton, baranyai és szlavóniai 60—62 frton, fehér őszi gyapju 68—70 frton. Egynyiretü bácskai hibátlan 56—58 frton, tavalyi homoki gyapju 44—48 frton, középminőségü posztógyapju 72—74 frton. A hozatal piaczunkra ez idén kissé megkésett, de ha majd teljes állományaink lesznek, mindenesetre számithatunk az üzlet kellemes kifejlődésére, mert gyapjura ugy a külföldi, mint a belföldi gyáraknak szükségük van, és ezt a szükségletet fedezni kell

Disznózsir és szalonna. A sertésárak Bécs és Kőbányán estek s azért a hangulat kész áru iránt is annyira meglanyhult, hogy mind zsir, mind szalonna 1.50 frttal volt olcsóbban kapható, mint a mult héten s miután a készletek már jelentékenyek, valószinüleg további árcsökkenés fog beállani, hacsak előre nem várt nagyobb rendelmények nem érkeznek be.

Méz kevés volt a vásáron; magyar áruért kicsiben véve 31—32 frtot fizettek.

Viaszk másodkézből 135—136 frton kelt.

Borkő mintegy 30 mm. érkezett a piaczra, s métermázsánkint 46—58 frton vették.

Vetőmagvak. A *moharmag* jól kel, azonkivül most a *tarlórépa* magja is a legkeresettebb czikkek közé tartozik, mert pótlásnak veszik oda, a hol a rovarok a takarmányrépavetéseket tönkre tették. A tarlórépa-magból a gazdák, magasabb ára daczára, az eredeti norinbergit veszik szivesebben, mig az olcsóbb belföldi háttérbe szorul. *Luczernából* a néhány rakományu készlet ára emelkedett ugyan, de az áru nem elhelyezhető. *Lóherében* és egyéb magvakban az üzlet pang: Jegyzéseink: luczerna minőség szerint 35—45 frt, lóhere minőség szerint 42—48 frt, moharmag $7^1/_4$—8 frt, kendermag 16—17 frt, *lenmag* 15 frt, *gomborka* $14^1/_2$—15 frt, *paprikaköles* 11 frt, tarlórépa eredeti norinbergi 60 frt 100 kilónkint,

Nyers bőrök. A bőrüzletben a Medárd-vásár ugyszólván teljesen sikerültnek jelezhető, a mennyiben az eredmény az üzletirányra vonatkozik. Az üzlet nehézségektől menten, könnyedén bonyolódott le; az árak, egyes czikkek kivételével, kielégitők, ellenben mennyiségre nézve az eredmény igen gyenge. Több bőrnemekben hiány van, mi csakis arra a körülményre vezethető vissza, hogy a termelés az utóbbi időkben, az előző évekhez képest, szembetünőleg visszamaradt.

Juhbőrök: A hozatal igen jelentékeny, a forgalom németgyapjas és keleti bőrökben 150.000 drbot ért el, az árak az előző vásári árakkal szemben emelkedtek és pedig németgyapjasnál 2—3 frttal 100 kilogrammként, keletinél 4—5 frttal 100 drbkint. Vásároltatott: finom németgyapjas hullott bőr 45—48, középgyapjas 48—50, német vágott 45—50 102 klgrként; belgrádi vágott 116—128, negotini 115—122 102 darabonkint.

Báránybőrök: A hozatal 120.000 darab, melyből a legnagyobb rész azonnal elkelt. Timáráruban az irány magasbodó árak mellett jó szücsáruból, a fehér és durva fekete minőségek kerestettek, ellenben a finomabbak elhanyagolvák, fizettek: erdélyi, bánsági és szepesi könnyü bőrért 70—80, nehézért 85—100, német bárányért 55—70, nehéz bélésbárány 75—85, erdélyi fekete durváért 105—115, finom 120—140 frt drbkint.

Gidabőrök: A kereslet a várakozásnál élénkebb lett és az árak is javultak. Eladatott: tejgida, bánsági és erdélyi zsákokban 65—70 frt, erdélyi és más jóminőségü nyitva 70—80, közép és czipőgida 95—100 frt 100 drbkint.

Kecskebőrben készlet hiányában üzlet nem volt.

Marhabőr: Az irány e czikkben tartósan szilárd, a hozatal a szükségletnek nem felelt meg, a beraktározott készleteket a megjelent vevők gyorsan megvették. Hogy mindennek daczára nagyobb áremelkedés nem következett be, az annak tulajdonitható, hogy a kész bőrüzlet még kedvezőtlen és az árak a nyers anyaggal szemben nem arányosak. Eladatott 6—7000 db a következő árakon: ökörbőr 75—85, tehén 70—75, pittlingek 80—90, kneipp 90—110 frt 100 kgkint.

Borjubőrök: A közel 80—100.000 drbra rugó hozatalt az eddigi franczia, német és tiroli vásárlók vétették meg. A vásár kezdetén az árak hanyatlottak, de utóbb ismét emelkedő irányt követtek. Eredeti könnyü áru 180—185 frton, ilyen választott 185—190 frton, ennek másodrendüje 145—160 frton, nehéz 150—170 frton kelt el 100 kgkint.

Lóbőrök: Mérsékelt hozatal mellett a jobb áruk szállitási czélra 11—12 frtért keltek el, mig könnyü és középminőségü elhanyagolva maradt.

Kikészitett bőrök. A vásár ebben az üzletben nem volt élénk, mert a vevők épen nem várták be a vásárt, hanem fedezték szükségleteiket jóval a vásár előtt, a mikor czélszerünek találták. A csekély forgalomban leginkább egyszer és háromszor csávázott talpak, hemlocktalpak, barna borjubőrök, kordoványok és zergebőrök szerepeltek. A pénzbehajtás sok kivánni valót hagyott fenn. — Az árjegyzések következőleg alakultak: *Talp* I. rendü egyszer csávázott 135—147 frt, I. r. kétszer csávázott 140—145 frt, I. r. háromszor csávázott 22—25 kg. 150—152 frt, I. r. háromszor csávázott 26—30 kg. 155—158 frt. *Fénybőr* (blank) I. r. fekete 148—152 frt, blank II. r. fekete 135—140 frt. *Tehénbőr* I. r. barkás 8—9 kg. 140—145 frt, I. r. barkás 6—7 kg. 160—165 frt, I. r. barkás 4—5 kg. 185—195 frt, I. r. barázdált 8—9 kg. 150—155 frt, I. r. barázdált 6—7 kg. 160—165 frt, I. r. barázdált 4—5 kg. 170—175 frt; I. r. barna 6—7 kg. 185—190 frt. *Bivalyhát* I. r. angol 128—132 frt, II. r. angol 120—124 frt, III. r. angol 105—110 frt. *Hemlocktalp* 125—140 frt. *Talphulladék* angol 110—130 frt, Union 90—93 frt, sarok 90—93 frt. Az árak 100 kilogrammjával értendők.

Toll és pehely. Az idei Medard-napi vásárt ugy bel-, mint külföldi vevők szep számmal látogatták s a vásárra került 3200 bécsi mázsa különböző nemü tollat gyorsan megvették 3—4 frttal drágábban, mint a legutóbbi vásáron. Legjobban a pelyhet és a finomabb tollat keresték. Az áremelkedést, tekintve a németországi rossz aratási kilátásokat és a valutaviszonyokat, épen semmi sem indokolja, minek következtében a tollkereskedőket óvatosságra inté. — Jegyzéseink következők: tyuktoll 10—12 frt, tarka 15—25 frt, középszerü tollak: elsőrendü 70—90 frt, másodrendü 50—70 frt, harmadrendü 30—50 frt, mellezett toll: elsőrendü 145—165 frt, másodrendü 110—145 frt, harmadrendü 90—110 frt, pehely: elsőrendü 210—250 frt, másodrendü 150—200 frt, harmadrendü 110—150 frt, középszerü fosztott toll: elsőrendü 72—90 frt, másodrendü 50—70 frt, harmadrendü 30—52 frt, finom fosztott toll: elsőrendü 145—165 frt, másodrendü 110—145 frt, harmadrendü 92—115 frt, mind 56 kilónkint.

Dió, magyar áru 22—24 frton kelt; erdélyi dió hiányzott.

Paprikát, 30 mmázsát kináltak s következő árakon kelt el: legfinomabb 55 frt, elsőrendü 36 frt, másodrendü 26 frt, harmadrendü 12—13 frt; hüvelyes 30—31 frton.

Baraczkmagért 30 frtot fizettek.

Lószőr. A hozatal csekély, fizettek: sörényért 70—72 frtot, ökörszőrért 80—84 frtot, hosszu szőrért ipari czélokra 140—170 frtot 100 kgkint.

Mák, kék 34 frt, szürke 29 frton kelt nagyon kevés.

Hüvelyes vetemények. Ezekben az árukban a forgalom igen csekély, az irány nagyon lanyha volt. Az árak nagyobbrészt csak névleg jegyeztettek. *Bab* lanyha forgalom mellett jegyeztetett nagy fehér és kis gömbölyü 7.75—8 frton, törpe 10—10.50 frton, tarka 6.50 frton. *Borsóból* kevés a szép áru, jegyeztetik 12 frton. *Lencse* zsizsikes 6—8 frt, zsizsiktelen 12—14 frt minőség szerint.

Aszalt szilva. A forgalom tavalyi áruban, a kis készletekhez képest, jelentéktelen volt s azért az árak változatlanok maradtak. Szerbiai szokvány minőségü szilvát 13.75 frton 100-ast, 14.75 frton 85-öst, 15.75—16 frton fizettek 56 kilónkint. Idei termésü szilvában a hangulat meglanyhult, mivel Bosznia- és Szerbiából a termésre vonatkozólag kedvező tudósitások érkeztek, miért is a mult heti árak nem tarthatták magukat s vagy $^3/_4$ frttal 56 kilónkint estek, daczára annak, hogy az importőrök kinálataikkal tartózkodók s majdnem semmit sem ajánlanak.

Szilvaiz iránya visszamenő volt, de ezért idei szeptember—októberben átveendő szlavóniai áruért mégis 18.25—18 forintot fizettek métermázsánkint kötésre. Szerbiai tranzitó áru el volt hanyagolva, 17.75 frton volt kapható. Ó-szilvaizból csak egyes hordók adattak el változatlan árakon.

Szesz. A vételkedv tartós s a nyári hónapokra nagyobb mennyiségeket jegyeztek elő. A bécsi és más piaczok áruhiánya kedvezően hat az üzletre, ugy hogy emelkedő szesz-jegyzéseket várnak az aratási idényre; ezenkivül terjedelmesebb kivitelre is számitanak. Jegyzések: megadóztatott kontigentált szesz 56.75—57 frt nagyban, 57.25—57.50 frt kicsiben; adózatlan, nem kontigentált szesz 20.50—21 frt, nyersen, 22.50—22.75 frt finomitva. Denaturált áru 24.—24.50 frt

nagyban, 24.75—25 frt kicsiben. Sajtóélesztő szesz 56.— frt 10000 liter %-kint netto hordó nélkül, helyben.

Köles és köleskása üzlettelen volt. Köles névleg [illegible] frt. Köleskása 12³/₄—13 frt.

Körisbogár kevés volt a vásáron; kilójáért 3 frt 50 krt fizettek; végül 4 forintra tartották.

Repczepogácsa őszre 5.75—5.80 frton került forgalomba.

Faggyut 35—36 frton árultak métermázsánkint.

Élelmiszerek. A *tojás*-üzlet kielégitő volt. Áru bőven érkezett piaczunkra s mindamellett az árak fentartották magukat. *Baromfit* nagy mennyiségben hoztak a piaczra. A tulajdonosok sürgősen kinálták áruikat, minélfogva az arak páronkint 20—40 krral csökkentek. *Burgonya* csak kisebb tételekben kelt el; az ára emelkedett és 4.20—4.50 frton zárul. Jegyzéseink a következők: élő hizlalt liba 3.80—5 forint, sovány 2—2.50 frt. hizlalt kacsa 2.80—3 frt, sovány 1.80—2.20 frt. csirke 0.60—1.10 frt párjával. Tojás 51—51¹/₂ frt. *Vaj* I. r. 85—90 frt, II. r. 80—85 frt, burgonya sárga 4.20—4.50 mmázsája.

Kézműáru-, rövid- és szövött áru. Az üzlet a vásári héten elég kedvező volt, ámbár főkép oly árukra szoritkozott, a melyeket a vidéki vevők nyári szükségletük kiegészitésére vásároltak, a mely áruknak az utóbbi időben mindenütt élénk kelete volt. A vasnak, kárton-áruk, kanavász, zefir, kéknyomatu áruk, különböző nyári kendők, különösen szép parasztmintákban, továbbá szalagok, csipkék, diszáruk, czérnák, harisnyák, keztyük, férfi és női fehérnemük szintén jól keltek el. A nagykereskedők készletei az utóbbi hetekben jelentékenyen apadtak, a mit részint annak tulajdonithatni, hogy a kereskedők készleteiktől megszabadulni akarván, engedményeket tettek. Az árak a vevők előnyére alakultak. Morvaországból és Sziléziából ez alkalommal kevés gyáros érkezett a vásárra. Üzletük nem volt nagy, de sikerült nekik megrendeléseket gyüjteni őszi árukra. A fizetési viszonyok jobbak lehettek volna.

Gazdasági és tenyészmarha. Felhajtatott: 929 gazdasági ökör (mintegy 380 elsőrendü jármos, 310 középminőségü jármos, a többi alárendelt minőségü jármos és bekötni való ökör), 14 jármos bivaly, 133 éves tinóborju, 48 2—3 éves tinó és 175 fejőstehén (18 fehér szőrü magyar, 121 tarka, 135 kevert származásu és 36 bonyhádi (tolnamegyei) tehén.) Mint máskor, ugy a mostani országos vásáron is azt tapasztaltuk, hogy különösen a nagyobb birtokosok jelentek meg nagy számmal s leginkább az elsőrendü jármosökrök vásárlására fektettek fősulyt, a melyek meglehetős magas árakon keltek el; miután azonban ezen minőségek nem voltak a kellő mennyiségben feltalálhatók, a megjelent birtokosok a közép- és alárendelt minőségü jármosökrökből pótolták. A kisebb gazdák, kik az országos vásárokon rendszerint igen nagy számban szoktak jelen lenni, ez alkalommal nem voltak a szokott számban itt, mindamellett — habár ezek rendesen az alárendelt és középminőségü ökrökből fedezik szükségleteiket, e minőségek is jó árakon keltek el, ugy hogy csak mintegy 150-et hajtottak vissza eladatlanul. Az 1—2 éves tinóborjuk, melyek ez alkalommal csak kevés számban hajtattak fel, gyorsan elkeltek. A fejősteheneknek nem volt jó keletők, mert ugy a nagyobb tejgazdasággal foglalkozó birtokosok, mint a kisebb tehenészek szükségleteiket a rendes heti vásárokon a nagyobb mennyiségben felhajtott anyagból fedezik. Azt a kevés tehenet is, melyet a tulajdonosok felhajtottak, csak árengedményekkel lehetett eladni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **Az osztrák-magyar államvasuttársaság magyar vonalainak államositása.** Az osztrák-magyar államvasuttársaság a hivatalos lap mai számában közölt hirdetésével julius hó 9-ikére, délelőtti 10 órára Bécsbe rendkivüli közgyülést hiv egybe, melynek tárgyai lesznek: 1. Határozathozatal a magyar kir. kormánynyal a társaság magyarországi vasutvonalainak a magyar állam általi beváltására nézve kötendő egyezmény és néhány más ezzel összefüggésben álló ügy iránt. 2. Az alapszabályok módositása. — Az «O. É.» ama hirét, hogy az *osztrák-magyar államvasutnak* az állam számára való átvétele már a mai napon kezdetét venné, a Bud. Corr. illetékes informácziók alapján alaptalannak mondja. Ép ugy alaptalan az O. É. ama másik hire is, hogy a kereskedelmi miniszter az osztrák-magyar államvasuttársaság magyar hálózatának megvételéről szóló törvényjavaslatot már e hó 11-én a képviselőház elé terjesztené. — Az osztrák-magyar államvasut-társaság *tisztviselői* ma este hét órakor népes értekezletet tartottak az osztrák-magyar államvasutak állomásának földalatti vendéglőhelyiségében, hogy megbeszéljék a helyzetet, melyet az államositás teremtett számukra. Minthogy az államositásról megjelent hirlapi közleményekben nincs adat arra nézve, hogy számukra mi következik ezután, elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek *Harkányi* Frigyeshez, az osztrák-magyar államvasuttársaság igazgatóságának alelnökéhez és *Hieronymi* Károlyhoz, a magyarországi vonalak igazgatójához és felkérik őket, hogy adjanak tájékozást, mit véneztek, vagy mit terveznek az államositott vonalak tisztviselőinek sorsáról. A tisztviselők meg is alakitották a küldöttséget, melyek tagjai *Hauser* Nándor felügyelő vezetése mellett a következők lesznek: Kada Elek, Kárpáthy J., Antoni István, Ocskay Alajos, Balázs Kálmán, Kardhordó Aladár, Königschmied felügyelő, Stangel J., Decker B., Schiller Izidor, Dapsy J., Nagel Rudolf, Rudi Sándor, Petz Jenő, Stosz Frigyes, Reinitz Frigyes, Steingaszner Ármin, Schindler, Varga Pál, Balogh Mihály, Gerdenics S. kőbányai állomási főnök, Kavetzky Ottó állomási főnök és Tolnay J. A küldöttek csütörtökön tisztelegnek Harkányi igazgatósági alelnöknél és Hieronymi igazgatónál és küldetésük eredményéről a szombaton tartandó ujabb gyülésen számolnak be hivatalnoktársaiknak.

* **A kassa-tornai h. é. vasut-részvénytársaság** e hó 7-én tartotta dr. Münnich Aurél országgyülési képviselő elnöklete alatt első közgyülését. Az igazgatósági jelentés felolvasása után a mult évi mérleg, mely a vasut megnyitása óta, tulajdonképen tehát csak 81 napra vonatkozik, jóvahagyólag tudomásul vétetett s az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadatott. A felügyelő bizottság tagjai ujból megválasztattak, az igazgatóságban megürült helyek pedig Comáromy László, Hainersberg László, Haas Jakab, Hedry Lőrincz és Bartalos Jánossal töltettek be. A közgyülés után az igazgatóság tartott alakuló ülést, melyen dr. Münnich Aurél választatott meg elnökké, Comáromy László pedig alelnökké.

* **Vinkovcze-sunja-brcskai vasut.** A vinkovcze-sunjai vasutat, mint már közöltük, nemsokára a Száváig meg fogják hosszabbitani, s a nevezett folyót Brcskánál át fogják hidalni. Az uj vasut fontosságát legjobban az illusztrálja, hogy költségét a magyar kormány, a bosznia-herczegovinai kormány és a közös hadügyminiszterium fedezik. A vasutnak és hidnak első sorban strategiai fontossága lesz, de fontos lesz az a magyar és bosnyák kereskedelem szempontjából is. A magyar árukat a vasut kiépitése után olcsóbb tételekkel közvetlenül Brcskába szállithatják; Bosznia északibb vidékeinek terményeit pedig ugyanolyan kedvező feltételek mellett Brcskából szállithatják el. Brcska már évtizedek óta fontos kereskedelmi város, s a magyar vasuti hálózattal való közvetlen összeköttetés után bizonyára még jelentékenyen fel fog virágozni.

* **Dunai összeköttetés Rustsukon vagy Galaczon át Konstantinápolyba.** Utóbbi időben — valószinüleg a legujabb vasuti baleset következtében — a Konstantinápolyba utazó közönség érdeklődése ismét az évekkel ezelőtt nagy mérvben igénybe vett, kényelmes és teljes biztosságot nyujtó dunai utirány felé fordult: időszerü tehát ez utirányt részletesen ismertetni. Indulás Bécsből a dunagőzhajózási társaság hajóin minden kedden reggeli 7 órakor (Budapestről ugyanaz nap éjjeli 11 órakor). Érkezés Rustsukba péntek délután 4 óra 15 perczkor. Indulás Rustsukból vasuton vasárnap 8 óra 52 perczkor d. e. Érkezés Várnába ugyanaz nap 3 óra 48 perczkor d. u. Indulás Várnából vasárnap 5 óra 30 perczkor d. u. a Lloyd-gőzössel és érkezés Konstantinápolyba hétfőn reggel. — *Galaczon át* a csatlakozás a következő: Indulás Bécsből a dunagőzhajózási társaság hajójóin minden szombaton 7 órakor reggel. (Budapestről ugyanaz nap éjjeli 11 órakor), érkezés Galaczra szerdán 5 óra 30 perczkor d. u. Indulás Galaczról a Lloyd-gőzössel pénteken 8 órakor reggel és érkezés Konstantinápolyba hétfőn reggel. Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság igazgatósága ugy levélben, valamint élőszóval is minden erre vonatkozó felvilágositással készségesen szolgál.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Az osztrák-magyar bank** ma teszi közzé junius 7-ikéről szóló kimutatását, mely az előző kimutatáshoz képest csak jelentéktelen változásokat mutat. Igy a váltó-tárcza csak 1·6 millió frttal csökkent, a lombardüzlet pedig 51.000 frttal apadt; a bankjegyforgalom alig változott, ellenben az érczértékkészlet 198.000 frttal csökkent és az adómentes bankjegytartalék is apadt 115.000 frttal. A kimutatás főbb tételei ezek: Bankjegyforgalom 400,502.000 frt (— 15.000 frt), érczértékkészlet 243,355.000 frt (— 198.000 frt), tárcza 147,091.000 frt (— 1,666.000 frt), lombardüzlet 19,797.000 frt (— 51.000 frt), adómentes bankjegytartalék 46,293,000 frt (— 115.000 frt.) A mult év megfelelő hetének kimutatása szerint volt a bankjegyforgalom 389·8 millió, az érczértékkészlet 242 millió, a váltótárcza 140·6 millió, a lombardüzlet 18·6 millió és az adómentes bankjegytartalék 54·4 millió forint.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Junius 9. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma kedvezőbb volt. Gyenge kinálat következtében a tulajdonosok magasabb árakat követeltek, a melyeket a malmok azonban egyelőre nem voltak hajlandók megadni. A forgalom ezért igen gyenge volt és összesen csak mintegy 7000 mm. buza kelt el néhány krajczárral magasabb árakon. Más gabonanemekben változatlan irány és változatlan árak mellett szintén gyér forgalom volt. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 300 mm. 80.5 k. 9.85 frt, 100 mm. 80.5 k. 9.85 frt, 300 mm. 80 k. 9.85 frt, 100 mm. 80 k. 9.75 frt, 100 mm. 79 k. 9.80 frt, 100 mm. 78.5 k. 9.50 frt, 100 mm. 78.5 k. 9.55 frt, 200 mm. 78 k. 9.60 frt, 100 mm. 77 k. 9.45 frt; mind három hóra.

Pestmegyei 100 mm. 77 k. 9.45 frt, 150 mm. 77 k. 9.35 frt, 100 mm. 77 k. 9.40 frt; mind három hóra.

Bácskai 1300 mm. 75.4 k. 9.50 frt, 200 mm. 74.5 k. 9.25 frt; mindkettő három hóra.

Bánsági 400 mm. 77 k. 9.45 frt; három hóra.

Felső tiszavidéki 200 mm. 79.3 k., 800 mm. 79 k. és 100 mm. 78 k. 9.55 frt; mind három hóra.

Zab 100 mm. 6.65 frt, 100 mm. 6.45 frt, 100 mm. 6.57¹/₂ frt; mind készpénzfizetés mellett.

Mai hivatalos effektiv árak:

Buza	ó-bánsági	78—80 kg.	—.—	—.—
—	» tiszavidéki	76—81 »	9.35	9.80
—	» pestvidéki	76—81 »	9.30	9.75
—	» fehérmegyei	76—81 »	9.35	9.80
—	» bácskai	76—81 »	9.35	9.80
—	» északmagyarorsz.	76—81 »	—.—	—.—
Rozs	»	70—72 »	7.60	7.80
Árpa	» takarmány	60—62 »	6.35	6.65
—	» égetni való	62—64 »	—.—	—.—
—	» sörfőzdei	64—66 »	—.—	—.—
Zab	»	39—41 »	6.35	6.60
Tengeri	» bánsági	75 »	6.10	6.15
—	» másnemü	73 »	6.05	6.10
Köles	»	— »	7.40	7.70
Repcze	» káposzta	— »	—.—	—.—

Határidőüzlet meglehetősen élénk forgalommal nyilt meg, a kielégitő külföldi árfolyamok és a nagy hőség miatt szilárd irányt követett, később a kedvezőtlen effektiv üzlet miatt lanyhult; a zárlat ismét szilárd volt. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza juniusra mintegy 20.000 mm. 9.50, 9.48, 9.44, 9.40, 9.38, 9.42, 9.45, 9.48, 9.50 forinton.

Szokványbuza őszre mintegy 60.000 mm. 9.38, 9.36, 9.35, 9.33, 9.32, 9.30, 9.20, 9.31, 9.32, 9.33, 9.35 forinton.

Tengeri juniusra mintegy 20.000 mm. 6.22, 6.20, 6.18, 6.20, 6.21, 6.23, 6.25 frton.

Tengeri julius—augusztusra mintegy 30.000 mm. 6.34, 6.32, 6.31, 6.30, 6.32, 6.33, 6.34, 6.36 frton.

Szokványzab őszre mintegy 30.000 mm. 6.03, 6.01, 6.—, 5.98, 5.97, 5.96, 5.94, 5.93, 5.91, 5.92, 5.93, forinton.

Káposzta-repcze augusztus—szeptemberre mintegy 3000 mm. 16.20, 16.15, 16.10, 16.05, 16.10 frton.

Hivatalosan e hó 14-ikére 2000 mmázsa tengerit mondtak fel.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén szilárd irány mellett gyenge forgalom volt. — Köttetett:

Szokványbuza őszre mintegy 20.000 mm. 9.36, 9.38, 9.39, 9.40, 9.42, 9.40, 9.39, 9.38 frton.

Tengeri juniusra mintegy 10.000 mm. 6.25, 6.26, 6.27, 6.28 forinton.

Tengeri julius—augusztusra mintegy 20.000 mm. 6.36, 6.38, 6.39, 6.40, 6.39, 6.38 frton.

Szokványzab őszre mintegy 5000 mm. 6.94, 6.95, 6.96 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza május—juniusra	frt	9.46—9.50
Szokványbuza őszre	»	9.38—9.40
Tengeri május—juniusra	»	6.24—6.27
Tengeri julius—augusztusra	»	6.37—6.39
Szokványzab őszre	»	5.94—5.96
Káposztarepcze augusztus—szeptemberre	»	16.05—16.15

Délutáni forgalom.

Az irány a délutáni tőzsdén is szilárd maradt, mert Berlinből magasabb gabonaárakat jeleztek. — Köttetett:

Szokványbuza juniusra mintegy 5000 mm. 9.48, 9.50, 9.51 forinton.

Szokványbuza őszre mintegy 30.000 mm. 9.38, 9.40, 9.41, 9.43, 9.44, 9.45, 9.44, 9.43 frton.

Tengeri julius—augusztusra mintegy 5000 mm. 6.40, 6.39, 6.38 forinton.

Szokványzab őszre mintegy 10.000 mm. 5.93, 5.95, 5.96, 5.94 forinton.

Délutáni 5 órakor záródnak:

Szokványbuza május—juniusra	frt	9.50— 9.55
Szokványbuza őszre	»	9.42— 9.44
Tengeri 1891. junius—juliusra	»	6.27— 6.29
Tengeri julius—augusztusra	»	6.38— 6.40
Szokványzab őszre	»	5.92— 5.94
Káposztarepcze aug.—szept.-re	»	16.10—16.20

Terménytőzsde.

Terményekben igen gyér volt a forgalom. Zsiradékáruk tartósan kedvtelenek; szilva határidőre nyugodt, szilvaiz változatlan. — Köttetett:

Szilva, boszniai szokványminőségü október—novemberre 9 frton, szerbiai szokványminőségü október—novemberre 8⁷/₈ frton, 100 szemes 10 frton 56 kilónkint.

Értéktőzsde.

A mai tőzsde nagyobb részén át kedvtelen volt a magatartás és az irány részben ingadozó, részben tartott volt, de később berlini jelentésekre, melyek szerint ott bányaértékekben hausse és kontremine-fedezés volt, igen megszilárdult az irány. Bankrészvények közül az osztrák hitelrészvények emelkedtek, mig magyar hitelbank, kereskedelmi bank és jelzálog hitelbank tartva volt. Elhelyezési értékek közül járadékok tovább javultak. Közlekedési vállalatok értékei ma is a forgalom élére állottak és az osztrák-magyar államvasut meg a déli vasut részvényei ismét szilárdak voltak és emelkedtek. Helyiértékek közül a salgó-tarjáni kőszénbánya és a budapesti közuti vasut részvényei élénkebben kerestettek és a legmagasabb napi árakon záródnak; az észak magyarországi kőszénbánya részvényei mérsékelten javultak, továbbá a malomrészvények is emelkedtek. Valuták és váltók jelentékenyen gyengébbek.

Előtőzsde.

Az előtőzsdén igen gyenge forgalom mellett szilárd volt az irány; Osztrák hitelrészvény 301.40—301.20-on, magyar hitelbank 343.75-ön, magyar aranyjáradék 105.50—105.55-ön, magyar papirjáradék 101.55-ön, osztrák-magyar államvasut 282.75—283.25-ön, déli vasut 107.25, 107.50—106.75-ön, rima-murányi vasmü 179³/₈—179.25-ön köttetett.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.10—301.20, magyar hitelbank 343.75—344.—, magyar jelzáloghitelbank 174.50—174.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 114.40—114.60, magyar aranyjáradék 105.50—105.55, osztrák-magyar államvasut 283.—283.25, déli vasut 106.75—107.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén ugy nemzetközi, mint egyes helyi értékekben kiválóan kedvező volt az irány, de a forgalom mindamellett szük határok között mozgott. — Köttetett: Osztrák hitelrészvény 301.20—301.40-en, magyar hitelbank 343.75—343⁷/₈-on, pesti magyar kereskedelmi bank 986—989-en, magyar jelzálog-hitelbank 174.50-en, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 114.40—114.50-en, bankegyesület 136-on köttetett. Járadékok és elhelyezési értékek közül magyar aranyjáradék medióra 105.50—105.60-on, magyar papirjáradék készpénzen 101.75-ön, medióra 101.60—101.65-ön, regále-kölcsön 97.55-ön vásároltatott. — Egyéb értékek közül forgalomba jöttek: Osztrák-magyar államvasut 283.50—282.50-en, déli vasut 106.75—107.50—107.25-ön, budapesti közuti vasut 344—345-ön, rimamurányi vasmü 179³/₈—179¹/₈-ön, salgótarjáni kőszénbánya 563—570-en, észak magyarországi 163-on, aszfalt-részvények 162—162.50-en, Konkordia malom 500-on.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.20—301.30, magyar hitelbank 343.75—344.—, magyar jelzáloghitelbank 174.50—174.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 114.40—114.50, magyar aranyjáradék 105.55—105.60, magyar papirjáradék 101.60—101.65, osztr.-magyar államvasut 282.50—282.75, déli vasut 107—107.25.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 1.50—2 frt, nyolcz napra 4—4.50 frt, egy hónapra 8—9 frt.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén magasabb külföldi árfolyamokra még jobban megszilárdult az irány és osztrák hitelrészvény, magyar aranyjáradék és déli vasut árfolyamai javultak. — Osztrák hitelrészvény 301.50—301.75-ön, magyar hitelbank 343.75-on, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 114.40-ön, magy. aranyjáradék 105.60—105.65-ön, osztrák-magyar államvasut 282.25—283¹/₈-on, déli vasut 107, 107.75—108.25—107.75-ön köttetett.

3 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.50—301.60, magyar hitelbank 343.75—344.—, magyar aranyjáradék 105.62¹/₂—105.67¹/₂, osztrák-magyar államvasut 283.¹/₈—283.25, déli vasut 107.75—108.

Zárlat után az utczai magánforgalomban osztrák-magyar államvasut 283.50—284.25-ön, déli vasut 107.75-ön köttettek.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsde további ösztönzés hiányában meglehetősen tartott irány mellett csendes volt. — Osztrák hitelrészvény 301.50—301.70-en, magyar hitelbank 343.50-en, osztrák-magyar államvasut 284.25—283.75—284-en, déli vasut 107.75-on, magyar aranyjáradék 105.60—105.65-ön köttetett.

5 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.60—301.70, magyar hitelbank 343.50—343.75, magyar aranyjáradék 105.65—105.70, osztrák-magyar államvasut 282.75—284, déli vasut 179—179.25,

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, junius 9. A) Hizott sertés-árak: I. Magyar elsőrendü: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgrammon felüli sulyban) 41—42¹/₂ kr. 2. Öreg közép (páronkint 300—400 klgr. sulyban) ——— kr. 3. Fiatal nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban 44—45 kr. 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 klgr. sulyban) 45—46 kr. 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) 47—48 kr. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 41—42¹/₂ kr. 7. Közép (páronkint 220—280 klgr. sulyban) 44—45 kr. 8. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 46—47 kr. III. Romániai: 9. Nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) ——— kr. 10. Közép (páronkint 250—320 klgr. sulyban) ——— kr. 11. Könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. IV. Romániai eredeti (Stachl): 12. Nehéz (páronkint 240 klgron felüli sulyban) ——— kr. 13. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. V. Szerbiai: 14. Nehéz (páronkint 260 klgron felüli sulyban) 45¹/₂—46 kr. 15. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban 45¹/₂—46 kr. 16. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 46—46¹/₂ kr.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokványszerü levonások mellett, egy kilogramm sulyra krajczárokban értendők. Szokványszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadónak.

Sertés-létszám: 1891. évi junius hó 7-ik napján volt készlet 138.486 darab, junius hó 8-ik napján felhajtatott 1506 darab; junius hó 8-ik napján elszállittatott 2147 darab; 1891. junius hó 9-dik napjára maradt készletben 137.845 darab. A hizott sertés üzletiránya: lanyha.

Magánhajók forgalma.

— Junius 8-án. —

Budapestre érkezett: Wein J. és M. Gizellá-ja Nagy-Becskerekről 4.801 mm. tengerivel; Wolfinger és Reich Rózá-ja Járákról 5.597 mm. buzával; Kovacsics és társa Maczedóniá-ja Sabáczról 1.245 mm. buzával és 3.455 mm. zabbal; a győri gőzhajózási társaság 4. számu hajója Becskáról 2.723 mm. buzával és 6. számu hajója Adáról 3.249 mm. tengerivel; Freund és Trebitsch Vilmos Faiszról 803 mm. buzával, 361 mm. tengerivel, 42 mm. árpával, 491 mm. zabbal és 138 mm. rozszsal; Schmidt János és társa Szövetség-e Kalocsáról 2.015 mm. buzával; Herz Hermann Jenő-je Adonyról 1.428 mm. buzával, 348 mm. tengerivel, 93 mm. árpával és 88 mm. zabbal; Gedo Márton Ferencz-e Zentáról 2.600 mm. buzával; Tombács Mihály Vihar-ja Ó-Becseről 2.025 mm. buzával; Geiringer és Berger 2. számu hajója Kalocsáról 2.518 mm. buzával.

Budapesten áthaladt: a győri gőzhajózási társaság 8. számu hajója Écskáról 4.349 mm. buzával, 22. számu hajója Opováról 3.000 mm. tengerivel és 23. számu hajója Barcsáról 3.496 mm. buzával; mind Győrbe.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, junius 9. (Az *Egyetértés* távirata.) A lisszaboni pénzügyi válság rosszabbodása és ama következmények következtében, melyeket ez a külföldi pénzpiaczokra netalán gyakorolhat, a mai előtőzsdén tartózkodó volt a spekuláczió magatartása. Az árfolyamok csendes üzlet mellett csökkentek, csak az osztrák-magyar államvasut és a déli vasut részvényei emelkedtek. Valuták gyengék maradtak.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.37, anglo-bank 157.75, union bank 236.50, bankegyesület 113.50, osztrák-magyar államvasut 283.25, Károly Lajos-vasut 219.25, déli vasut 106.75, elbavölgyi vasut 213, dohány-részvény 161.75, alpesi bányarészvények 89.75, fegyvergyár 511, májusi járadék 92.62, magyar aranyjáradék 105.60, huszfrankos arany 9.31.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén sem változott az üzlet jellege és jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 301.25, magyar hitelbank 344.25, angol-osztrák bank 157.75, union-bank 236.75, bankegyesület 113.40, Länderbank 211.80, osztrák-magyar államvasut 283.37, Károly Lajos-vasut 219.50, déli vasut 106.75, elbavölgyi vasut 213.25, török dohányrészvény 162, alpesi bánya-társaság 89.60, rimamurányi vasmü 179, májusi járadék 92.65, magyar aranyjáradék 105.60, magyar papirjáradék 101.65, német birodalmi márka 57.50.

Később közlekedési vállalatok értékei kedveltek voltak, egyebekben tartva voltak az árfolyamok.

2 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 301.65, magyar hitelbank 343.75, angol-osztrák bank 157.50, unionbank 237.—, Länderbank 212.20, bankegyesület 113.50, osztrák-magyar államvasut 282.85, déli vasut 108.25, elbavölgyi vasut 213.—, Károly Lajos-vasut 210.25, északi vasut 2835, dunagőzhajózási részvény 301, osztrák-magyar Lloyd 417, észak-nyugati vasut 206, alpesi bányatársaság 89.60, rima-murányi vasmü 179.—, májusi járadék 92.60, osztrák aranyjáradék 111.10, magyar aranyjáradék 105.75, magyar papirjáradék 101.62, bécsi községi sorsjegy 152, huszfrankos arany 9.30, német birodalmi márka 57.40, orosz rubel 1.38¹/₄. Szilárd.

Bécs, junius 9. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os földteherment. kötv. 92.—, magyar hitelb.-részvény 343.75, erdélyi vasut-részvény 201.50, 1876. m. k. v. áll. els. kötv. 113.—, Magy. nyer.-k.-sorsjegy 137.20, M. lesz. és váltóbank részv. 113.50, Tiszai és szeg. kölcs. sorsj. 129.60, 4% aranyjáradék 105.75, magyar vasuti kölcsön 99.—, Alföldi vasut-részvény 203.95, Magy. é.-kel. vasut-részvény 197.75, Kassa-oderbergi vasut-részvény 179.—, 5% magyar papirjáradék 101.65.

Bécs, junius 9. (*Osztrák értékek zárlata.*) Osztr. hitelint. részv. 301.62, déli vasut-részvény 108.—, 4% osztr. aranyjáradék 111.10, londoni váltóár 117.40, Károly Lajos-vasut-részvény 219.50, 1864. sorsjegy 179.25, 1860. sorsjegy 139.25, török-sorsjegy 34.75, 4·2% ezüst-járadék 92.60, dunagőzhajózási társasági részv. 301.—, dohány-részvény 161.75, angol-osztrák-bank-részvény 157.50, osztrák államvasut-részvény 282.62, 20 frankos arany 9.30, 4·2% papir-járadék 92.65, osztr. hitelsorsjegy 186.50, német bankváltók 57.40, cs. k. arany (vert) 5.54, osztr.-magy. bank-r. 1003.—, elbavölgyi vasut-részvény 213.—, bécsi Bankverein-részv. 113.50, Alpina részv.-társ. 89.60. Tartva.

Délutáni magánforgalom.

Bécs, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A déli tőzsde zárlata után a délutáni magánforgalomban jegyez: Osztrák hitelrészvény 301.62, angol-osztrák bank 157, Länderbank 211.80, osztrák-magyar államvasuttársaság 282.75 és 284.50 után 284.12, déli vasut 108.62 után 108, Károly Lajos-vasut 219.50, török dohány-részvény 161.50, alpesi bányatársaság 89.60, magyar aranyjáradék 105.75.

Végül maradt osztrák hitelrészvény 301.87

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A budapesti készáruüzletről szóló jobb jelentések, valamint a jobb fedezési kereslet következtében kissé javultak az árfolyamok. — Köttetett buza május-juniusra 9.65—9.80, őszre 9.64, 9.60, 9.63, rozs őszre 8.23—8.34, zab őszre 6.38—6.33 tengeri május—juniusra 6.06—6.66, julius—augusztusra 6.64—6.68, uj repcze 16.05—16¹/₈ frton.

Délután élénk forgalom mellett emelkedtek az árfolyamok, mert magasabb budapesti jegyzések és rossz jelentések az orosz vetések állásáról fedezésekre és véleményvásárlásokra ösztönöztek; csakis zab maradt. Köttetett: buza május—juniusra 9.80—9.88, őszre 9.68—9.74, rozs őszre 8.40, zab őszre 6.32—6.31, tengeri juniusra 6.67, julius—augusztusra 6.70, uj repcze 16.20 forinton.

Kész áru-üzlet egyelőre nem érintetett a határidőüzlet javitása által és eladatott egy tétel körmendi buza 9.50 frton Körmenden a kivitelre.

Szesz 25 krral csökkent és jegyez kész kontingentált áru 20.75—21 frtot.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Hosszu idő óta, ma mutatkozott ismét először némi hausse az értéktőzsdén. A szénbánya-értékek ugyanis emelkedő irányt követtek, valamint a vasipari részvények is, a bochumi perre vonatkozó kedvezőbb hirek következtében s azért is, mert nagy osztalékról beszéltek. Zárlat igen szilárd. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 164.87, Disconto-Commandit 182.62, darmstadti bank 140, Deutsche Bank 152.87, drezdai bank 143.50, Handelsgesellschaft 142.75, nemzeti bank 112, nemzetközi bank 101, orosz bank 79.70, osztrák-magyar államvasut 124.25, osztrák déli vasut 47.25, Károly Lajos-vasut 96.75, elbavölgyi vasut 97.10, bustiehradi vasut 211.75, dux-bodenbachi vasut 238.75, varsó-bécsi vasut 250.25, orosz délnyugati vasut 89.37. Svájczi vasutak alig változtak, német vasutak szilárdak. 1880-ki orosz kölcsön 98.80, keleti kölcsön 75.70, Laurakohó 120.25, gelsenkircheni 164.87, harpeni 193.25, Hibernia 175.25, török dohányrészvény 176.50, Trust 144.10. Magánkamatláb 2⁷/₈%.

Berlin, junius 9. A tőzsde megnyitáskor igen szilárd volt és mindvégig igen szilárd maradt. A kőszénbánya-részvények több százalékkal emelkedtek, épugy a vasbánya-értékek, különösen bochumi-, dortmundi- és Laura-kohó javult fedezésekre. Duxi vasuti részvények 3%-al emelkedtek, épugy északnyugati és déli vasuti részvények. Csak galicziai vasutak és osztrák-magyar államvasuti részvények csökkentek kezdetben realizálásokra, de csakhamar ismét javultak. Járadékokban nagy volt a vételkedv. Magyar arany, olasz-, mekszikói- és orosz értékek emelkedtek. Rubel azonban gyenge volt. Bankértékek szilárdak voltak, különösen diskonto, kommandit és osztrák hitelrészvények. Svájczi, valamint porosz vasutakban az üzlet igen csendes volt. A pénz valamivel drágult. Az utótőzsdén a hitelrészvények, járadékok és osztrák-magyar államvasuti részvények ujabban emelkedtek. (M. É.)

Berlin, junius 9. (Utótőzsde.) Magyar aranyjáradék 91.90, osztrák hitelrészvény 164³/₄, osztrák-magyar államvasut 124¹/₄, osztrák déli vasut 46¹/₄, Károly Lajos-vasut 95¹/₂. Szilárd.

Frankfurt, junius 9. (Esti tőzsde.) Magyar aranyjáradék 91.85, osztrák hitelrészvény 262.89, osztrák-magyar államvasut 247.50, osztrák déli vasut 96⁷/₈, Károly Lajos-vasut 190.50. Szilárd.

Páris, junius 9. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A járadékok reálizálások következtében nem oly szilárdak, mint a többi értékek. Az eddigi szokás ellenére ezuttal a londoni likvidáczió alkalmából kevés eladási megbizás fordult elő. Ennek következtében a piacz iránya kedvező, ámbár zárlat felé kissé ellanyhult. — Jegyeznek: 3%-os franczia járadék 95.27, 3%-os uj franczia járadék 93.62, törleszthető járadék 95.70, 4¹/₂%-os járadék 104.95, Banque de France 4450, Crédit Foncier 1271.25, lyoni vasut 1409.—, északi vasut 1887.50, Szuez-részvény 2707.50, egyiptomi kölcsön 487.50, spanyol külső járadék 73.95, magyar aranyjáradék 92.80, olasz járadék 93.32, orosz 98.85, török consolok 18.55, ottomán bank 586.25.—, osztrák-magyar államvasut 625,—, osztrák déli vasut 243.75, Rio-Tinto rézbánya 583.12, portugál járadék 46¹¹/₁₆.

3 óra 40 perczkor záródnak: 3%-os franczia járadék 95.27, 4¹/₂%-os járadék 104.95, törleszthető járadék 95.70, magyar aranyjáradék 93,—, osztrák-magyar államvasut 625.—, osztrák déli vasut 243.—, osztrák földhitelrészvény 1132, török dohányrészvény 351.87, Banque de Paris 805.—, ottomán bank 585.62, osztrák Länderbank 463.75, alpesi bányatársaság 197.50, török [sorsjegy 72.25. Nyugodt.

Páris, junius 9, A tőzsde szilárd irányzattal kezdődött, de gyengülten záródott, mivel a nemzeti járadékok 10 cent-tal estek az ultimo árak alá, mi a járadék-piaczra kedvezőtlen befolyást gyakorolt. Kulisszaértékek igen szilárd irány után gyengültek arra a hirre, hogy innét Londonba nagy mennyiségü arany vitetett ki. Osztrák-magyar államvasuti és déli vasuti részvények szilárdan állottak, török értékek tartva voltak. (M. É.)

Pétervár, junius 9. A tőzsde szilárdabb volt. Váltó Londonra 84.30, Berlinre 41.27¹/₂, Párisra 3335.

Odessza, junius 9. Váltó Londonra 83.90.

London, junius 8. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 91.25, osztrák aranyjáradék 95.—, osztrák ezüstjáradék 79.75, osztrák déli vasut 9.56, ezüst 44.62 2³/₄%-os angol consol 95.37, uj spanyol járadék 73.75, olasz járadék 92.12 egyiptomi kölcsön 96.25. Magánkamatláb 2⁷/₈%. Szilárd. Az angol bankba bejött 80,000 font sterling.

London, junius 9. (Megnyitás.) 2³/₄%-os angol consol 95³/₈.

Amszterdam, junius 9. A tőzsde bágyadt volt. Osztrák ezüstjáradék 78⁷/₈.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a medióra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz, azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 57 frt 45 kr. 100 frank vista 46 frt 60 kr.

Junius 9.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.				
*Franczia 3%-os járadék		95.27	—.—	—.—
« 5¹/₂%-os «		104.95	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	625.—	285.40	+ 2.55
Osztrák déli vasut	M	243.—	111.49	— 0.13
*Osztrák földhitel-részvénytársaság	M	1132.—	—.—	—.—
*Franczia törleszthető járadék	U	95.70	—.—	—.—
Osztrák 4%-os aranyjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön	K	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank	M	—.—	—.—	—.—
Bécsi unió-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar aranyjáradék	U	93.—	105.88	— 0.21
Ottoman-bank	U	585.62	—.—	—.—
Ranque de Paris	K	805.—	—.—	—.—
BERLIN.				
Osztrák 4%-os papirjáradék	U	80.30	92.33	+ 0.08
« 5%-os «	U	89.—	102.50	—.—
« 4%-os ezüstjáradék	U	80.40	92.65	—.—
« 4%-os aranyjáradék	U	96.40	110.88	— 0.29
Magyar aranyjáradék	U	92.—	106.—	+ 0.07
« 5%-os papirjáradék	U	88.60	101.86	— 0.36
« keleti vasuti kötvények	K	—.—	—.—	—.—
Keleti 5%os v. elsőbbségi kötv.	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák hitelrészvény	U	164.40	301.91	— 0.21
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	123.30	282.92	— 0.46
Osztrák déli vasut	U	47.—	107.86	+ 0.40
Károly-Lajos vasut	U	95.50	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut	K	77.70	179.04	— 0.22
*Román vasuti részvények		—.—	—.—	—.—
*Orosz bankjegy		241.10	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		174.60	57.37	— 0.19
Keleti kölcsön II. kibocsátás		—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank		—.—	—.—	—.—
« leszámitoló pénzváltó-bank		—.—	—.—	—.—
FRANKFURT.				
Osztrák 4%-os papirjáradék	U	80.55	92.62	— 0.12
« 5%-os «	U	88.—	101.35	— 1.19
« 4%-os ezüstjáradék	U	80.50	92.76	— 0.34
« 4%-os aranyjáradék	U	96.45	110.94	— 0.23
Magyar aranyjáradék	U	91.80	105.78	+ 0.19
« 5%-os papirjáradék	U	88.50	101.75	— 0.03
Osztrák hitelrészvény	U	262.87	302.64	+ 1.18
Osztrák-magyar bank	K	870.—	1001.49	+ 2.02
Osztrák-magyar államvasut	U	244.75	281.94	— 1.31
Károly-Lajos vasut	U	189.50	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	U	97.13	111.84	+ 1.60
Erzsébet osztrák nyugoti vasut		—.—	—.—	—.—
Magyar-gácsországi vasut	U	174.—	200.65	— 0.52
Tiszavidéki v. elsőbbs. kötvények		—.—	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		173.90	57.46	— 0.15
*4¹/₂%-os földhitelintézeti záloglevél	K	—.—	—.—	—.—
Magyar leszámitoló és pénzváltóbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálogbank	K	—.—	—.—	—.—

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Átszámitási árfolyam német piaczokra 100 márka vista 57.45 frt, 100 frk 46.60 frt.

Junius 9.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS			
Buza folyóhóra	29.60	13.74	— 0.22
— juliusra	28.90	13.41	— 0.36
— augusztusra	28.60	13.27	— 0.19
— 4 utolsó hóra	28.60	13.27	— 0.05
Liszt folyó hóra	63.25	18.36	— 0.06
— juliusra	63.75	18.51	— 0.09
— augusztusra	63.90	18.56	— 0.04
— 4 utolsó hóra	64.10	18.62	— 0.04
Olaj folyó hóra	72.50	33.30	— 0.33
— juliusra	73.25	33.18	— 0.66
— augusztusra	73.75	33.42	— 0.68
— 4 utolsó hóra	75.75	34.36	— 0.76
Szesz folyó hóra	42.50	21.86	— 0.07
— juliusra	42.50	21.86	— 0.07
— augusztusra	42.25	21.73	— 0.20
— 4 utolsó hóra	39.—	20.10	— 0.08
BERLIN.			
Buza juniusra	233.—	13.39	+ 0.01
— szept.-októberre	209.75	12.06	+ 0.01
Rozs juniusra	211.50	12.17	+ 0.09
— szept.-októberre	191.75	11.01	+ 0.07
Zab juniusra	166.50	9.57	+ 0.10
— szept.-októberre	146.75	8.43	+ 0.03
Olaj juniusra	60.40	34.70	— 0.15
— szept.-októberre	60.50	34.76	— 0.03
Szesz junius-juliusra	50.40	28.95	— 0.14
— szept.-októberre	48.40	27.81	— 0.01
STETTIN.			
Buza juniusra	239.—	13.73	+ 0.07
— szept.-októberre	208.—	11.95	— 0.02
Rozs juniusra	210.—	12.07	+ 0.10
— szept.-októberre	189.—	10.85	+ 0.11
Olaj juniusra	60.25	34.61	— 0.11
— szept.-októberre	60.50	34.76	— 0.09
Szesz helyben 70 márka fogyasztási adóval	—.—	—.—	—.—
— helyben 70 márka fogyasztási adóval	50.—	28.73	— 0.19
— juniusra 70 márka fogyasztási adóval	50.—	28.73	— 0.07
— aug.-szept.-re 70 márka fogyasztási adóval	50.50	29.01	— 0.08
KÖLN.			
Buza juliusra	23.10	13.27	— 0.09
— novemberre	22.10	12.67	—.—
Rozs novemberre	20.30	11.65	— 0.04
— juliusra	19.20	11.03	— 0.02
Olaj helyben	—.—	—.—	—.—
— októberre	6.370	36.60	— 0.26
BOROSZLÓ.			
Buza	23.90	13.73	— 0.05
Rozs (uj)	20.80	11.95	— 0.05
Zab	16.30	9.36	— 0.05
Repcze	—.—	—.—	—.—
Szesz	69.90	40.16	— 0.10
Tengeri	16.20	9.30	— 0.03
Olaj	—.—	—.—	—.—

Prága, junius 9. Nyers *czukor* Prágában 16.25 Ausszigban 16.55, finomitott Prágában 32.50—32.75 forint.

Berlin, junius 9. Buza szilárd, rozs hausse, zab javult, olaj, szesz csendes.

Hamburg, junius 9. *Kávé* juliusra 82³/₄, szeptemberre 79³/₄, deczemberre 71³/₄, márcziusra 70 fillér fontonkint.

Hamburg, junius 9. Nyers *czukor* juniusra 13.30 juliusra 13.35, augusztusra 13.47, szeptemberre 13.15 október—deczemberre 12.32, január—márcziusra 12.5[illegible] márka 50 kilónkint Hamburgban.

Hamburg, junius 8. *Petroleum* helyben 6.40 augusztus—deczemberre 6.60 márka; nyugodt.

Páris, junius 9. Buza tartva, liszt, olaj nyugodt rozs tartva. Idő borult.

Páris, junius 8. Nyers *czukor* 88° kész áru 34¹/₂—34³/₄ frank, nyugodt; fehér czukor folyó hónapra 35.60, juliusra 35³/₄ frank, szilárd; julius—augusztusra 35³/₄, októbertől négy hónapra 34¹/₂, finomitott 105—105¹/₂ frank.

Havre, junius 9. *Kávé* folyó hónapra 102³/₄, négy hónapra 102 frank.

London, junius 8. *Buza* igen renyhe és mintegy 1¹/₂ shillinggel csökkent a mult hétihez képest; *liszt* és *árpa* szilárd; *tengeri* mintegy ³/₄ shillinggel olcsóbb, finom *zab* szilárd, egyéb igen renyhe; uszó buza igen nyugodt; *tengeri* és *árpa* nagyon szilárd — *Repczeolaj* 29. — *Tengeri* junius—juliusra 27¹/₂, julius—augusztusra 26, augusztus—szeptemberre 26. — *Jávaczukor* 15, répaczukor 13³/₄, nyugodt. — Felhozatal: Buza 63.651, zab 2990, árpa 44.577 qu — Az idő borus.

Bréma, junius 8. *Petroleum* helyben 6.40 márka; nyugodt.

Antwerpen, junius 8. *Petroleum* 15.87 frank; nyugodt.

Newyork, junius 8. Az ellenőrizhető készlet buzából 16,477.000 bushel.

Newyork, junius 8. (Kabelsürgöny.) *Gyapot* Newyorkban 8³/₄, szeptemberre 8.78, októberre 8.86, Gyapot Neworleansban 8¹/₄. — Finomitott *petroleum* standard white Newyorkban juniusra 6.90—7.20. Finomitott petroleum standard white Philadelphiában ju-

niusra 6.85—7.15. Nyers *petroleum* juniusra 6.60. — *Liszt* 4.50.—Piros őszi buza helyben 109—. cent. (=9.56 frt), juliusra 107¼ cent (=9.43 frt), augusztusra 106— cent. (= 9.30 frt), januárra 104½ cent (= 9.18 frt) 100 kilónkint. — *Tengeri* juniusra 65⅜. — *Czukor* (Fair refining Muscovados) $2\frac{15}{16}$. — Riókávé 20. — *Zsir* (Wilcox jegyzése) 6.45. (Fairbank jegyzése) 6.85. — Gabona-fuvardij-imperial quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 2.— cent (=0.67 forint 100 kilónkint). — Napi felhozatal gyapotból 6000 bál.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Juhvásár.

Budapest, junius 9. (Schik Mór és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Daczára a csekély felhajtásnak az üzlet lanyha hangulatban folyt le, minek következtében 1—1½ frtos árcsökkenés jegyezhető. Elkeltek: kiviteli ürük páronként 22—27 frtért. Élő suly szerint ugyanazok 24—26½ frtért métermázsánkint. Egy csapat kivételesen 30 frtért adatott el métermázsánkint. Közönséges juh 10—15 frtig kelt el métermázsánkint.

Sertésvásár.

Bécs. (Szt. Marx), junius 9. (Távirat.) A mai vásárra felhajtatott 1247 süldő és 3547 magyar faju hizott sertés, összesen 4794 sertés. A csekély felhajtás következtében igen élénk volt az üzlet és ezért az árak 2 krral emelkedtek. Jegyeznek elsőrendü 40—41 kr., kivételesen 41½ kr., közép 38—40 kr., könnyü 36—38 kr. és süldő 38—44 kr., kilónként élő sulyért fogyasztási adó nélkül.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

*** Száj- és körömfájás.** Az alsó-ausztriai helytartóság a *Horvát-Szlavonország területéről* származó hasitott körmü állatoknak Alsó-Ausztriába való bevitelét, a száj- és körömfájás behurczolásának megakadályozása czéljából, további intézkedésig megtiltotta. A morvaországi helytartóság által a Nyitra, Pozsony, Somogy és Trencsén vármegyékből származó hasitott körmü állatoknak Morvaországba való behajtása vagy beszállitása továbbra is tilos marad, a többi magyarországi vármegyékből azonban a kérődzők az állatforgalom tekintetében fennálló törvényes intézkedések és határozmányok megtartása mellett, vasuttal bevihetők. A sertések bevitelét illetőleg, az eddig fennállott intézkedések továbbra is érvényben maradnak.

*** Gazdasági kiállitás Váczon.** A Váczon szeptember hó 19., 20., 21. és 22-ik napjain megtartandó gazdasági kiállitás tárgyában vasárnap, junius 7-én, délelőtt volt az első bizottsági értekezlet Váczon a városháza nagytermében. Az értekezleten a kiállitást rendező bizottság elnöke, gróf *Károlyi* Sándor elnökölt. Az értekezleten határozatba ment, hogy a kiállitásban való részvételre a szomszéd *Nógrád-, Hont- és Esztergom*-megyéket is felszólitják. Egyszersmind megválasztotta a 100-as tagu rendező bizottság a maga köréből a szükebb körü végrehajtó bizottságot, melynek elnökévé *Beniczky* Gábor, alelnökeivé *Gajáry* Géza és *Rudnyánszky* László, tagjaivá pedig *Csávolszky* József, dr. Freysinger Lajos, Reiser Béla, Krakker Kálmán, Vörös Károly, Péts Sándor, Kemény Gusztáv, Mányai Iván, Serfőző Géza és dr. Zechmeister János lettek megválasztva.

NAPIREND: junius 10-én.

Naptár: Szerda. Róm. kath.: Margit királyné. — Prot.: Onufius. — Görög-orosz: (május 29.) Teodozia. — Zsidó: (sivan 4.) Scheloschah jeme hagebalah. — Nap kél: 4 óra 4 p., nyugszik: 7 óra 54 p. — Hold kél: 8 óra 14 p. reggel, nyugszik 11 ó. 27 p. este.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A földmüvelés ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor.

A főváros törvényhatósági bizottságának közgyülése d. u. 4 órakor az uj-városházán.

Az orsz. mintarajziskola növendékeinek rajzkiállitása, nyitva d. e. 9-től d. u. 6-ig. (Andrássy-ut 71.)

A fodrászsegédek segélypénztár és önképző egyletének közgyülése az iparoskörben este 8 órakor.

A «Józsefhegyi» kápolna megáldása a délelőtti órákban.

Kivonat a hiv. lap junius 9. számából.

Árverések a fővárosban. Stern Károly 618 frtra becs. ingós. jun. 11. (VI. ker. Teréz-körut 32. sz.) Kalmár Antal 552 frtra becs. ingós. jun. 10. (VIII. ker. üllői-ut 12. sz.) Klein Sándor 1874 frtra becs. ingós. jun. 9. (VI. ker. váczi-ut 1702. sz.) Schneckendorf Jakab 1210 frtra becs. ingós. jun. 10. (VI ker. Nagy János-utcza 1. sz.) Kollmann Henrik 2716 frtra becs. ingós. jun. 10. (V. ker. Pannonia-utcza 23. sz.) Réthy és társa 8067 frtra becs. ingós. jun. 18. (IV. ker. Károly-körut 24. sz.)

Árverések a vidéken. Sypos Károlyné 14.900 frtra becs. ingatl. jun. 25. Edelény. Eisenbart János 3344 frtra becs. ingós. jun. 19. Tevele (Bonyhád). Bukur Simion 475 frtra becs. ingatl. jun. 26. Homord (Szászváros). Koltor László 22.000 frtra becs. ingatl. jul. 2. Temesvár. Papdi Imre 960 frtra becs. ingatl. aug. 5. Szeged. Simon József 856 frtra becs. ingatl. jul. 4. Galambok (Nagy-Kanizsa). Kaasz Vendel 3319 frtra becs. ingatl. aug. 13. Moór. Mandl Bernát 15.150 frtra becs. ingatl. jul. 25. Székesfehérvár.

Csődmegnyitás. Gregorich Otmaro fiumei pénzváltó czég ellen. Csődbiztos Bolmarcich János kir. törvényszéki biró, tömeggondnok dr. Dan'Asta Szaniszló, helyettes dr. Pallna Szilveszter ügyvédek. Bejelentési határidő aug. 17. Aigner Géza csurgói kereskedő ellen. Csődbiztos dr. Kramer József kir. törvényszéki biró, tömeggondnok Bauss Sándor, helyettes dr. Kovács József ügyvédek. Bejelentési határidő aug. 15. Altmann és Kóhn b.-gyulai czég ellen. Csődbiztos Pallay Jenő kir. törvényszéki biró, tömeggondnok Sárréti János, helyettes dr. Zöldy Géza ügyvédek. Bejelentési határidő aug. 1. Kampler Sámuel kun-sz.-mártoni kereskedő ellen. Csődbiztos dr. Genthon Ferencz kir. tvszéki jegyző, tömeggondnok dr. Deutsch Adolf, helyettes dr. Csávás Lajos ügyvédek. Bejelentési határidő aug. 8. Csiki Rozália dévai kereskedő ellen. Csődbiztos Mihályi Béla kir. törvényszéki biró, tömeggondnok dr. Farkas Béla, helyettes Oláriu Elek ügyvédek. Bejelentési határidő jul. 15.

Csődmegszüntetés. Tóth József szatmári kereskedő ellen. Propper Herman beregszászi kereskedő ellen. Felmayer Gusztáv szegedi lakos ellen.

Pályázat. A tordai kir. ügyészségnél ügyészi, — a szinyérváraljai kir. járásbiróságnál aljárásbirói, — a szinyérváraljai kir. járásbiróságnál birói állásra.

Csávolszky Lajos
lapkiadótulajdonos és felelős szerkesztő.

IDEGENEK NÉVSORA.

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.

Gr. Zay M. birt. Tapolcsán
Berzeviczy E. birt. Kassa
Ormosdy Zs. birt. N.-Becskerek
Roeder R. tan. Bécs
Neuwehl B. mgz. Bécs
Schenk A. mgz. Bécs
Stiebel R. mgz. Páris
Dr. Joly J. ig. Bécs
Vonte S. orv. Amsterdam
Kohnberger J. kdő Bécs
Haber H. kdő Bécs
Hansel J. kdő Bécs
Hansel A. kdő Bécs

London szálloda.

Breda L. őrn. Bécs
Lehmann Gy. gyógysz. Eichenberg
Blau K. kdő Harkány
Kurz J. kdő Szt-Johan
Gollmann J. kdő Prága

Vadászkürt szálloda.

Dr. Pongrácz J. birt. Bánhalom
Klein A. főn. Zágráb
Herczeg K. birt. Csepely
Bárczy L. birt. N.-Várad
Boschán T. birt. Debreczen
Lehner S. birt. Marczali
Daniel H. mzg. N.-Körös
Guthar R. őrn. Bécs
Trifunácz M. ügyv. N.-Kikinda
Makfalva G. ügyv. Kaposvár
Sághi M. ügyv. Kecskemét
Podhradszky V. Lugos
Mikos N. épit. Komárom
Hertelendy P. hadn. Pécs
Petermicht F. kdő Bécs
Stadler H. kdő Bécs

Magyar király szálloda.

Freund J. birt. Nyitra
Hellmuth H. birt. Poroszország
Schuster J. képv. Héviz
Kohn F. hiv. Bécs
Langhammer M. gyáros Rothwasser
Schdiber M. kdő Bécs
Hacker L. kdő N.-Kanizsa
Müller D. kdő Eszék
Scherz M. kdő N.-Kanizsa
Sinkovics E. Sz.-Fehérvár

Hungária szálloda.

Lázár M. birt. K.-Kér
Stejanovits Gy. birt. Pancsova
Capdebó S. birt. Temesvár
Mocsonyi A.-né birt. Verpelét
Ricakis J. alkonz. Szaloniki
Gucsalaga A. Bécs
Herd J. polgm. Banberg
Georgescu J. mgz. Bukarest
Bérczy J. mgz. Szeged
Koritz A. mgz. Bécs
Reid G. mgz. Sopron
Seidl G. mgz. Lipcse
Reimers J. mgz. Svédhon
Hausen J. mgz. Svédhon
Schneider T. mgz. Hamburg
Hofbauer R. mgz. Cassel
Löwinger S. ügyv. Pozsony
Hubl F. gyáros Prága
Hermann M. kdő Bécs
Lazarus J. kdő Bécs
Brünner S. kdő Bécs
Wiener E. kdő Bécs
Braun S. kdő Bécs
Engel A. kdő Bécs
Gottlieb A. kdő Bécs
Schiff L. kdő Páris
Grünner K. kdő Sahr
Sundheimer G. kdő München
König A. kdő Manchester
Americano V. kdő Phillippol
Krausz L. kdő Bécs
Hacker F. kdő Szegzárd

Persinachi S. kdő Braila
Marx L. kdő Páris
Csillag A. gazd. Tenyő
Merkovics A. száll. Szabadka

Nemzeti szálloda.

Gr. Berényi M. birt. Szombathely
Killic N. tábrn. Bécs
Holényi F. képv. Pozsony
Bartal K. birt. Baka
Stern A. birt. Verpelét
Seilerin D. birt. Filiosi
Förstez E. birt. Lőrinte
Zákó J. birt. Zombor
Haraszti T. birt. Istvánháza
Jagodits J. birt. Temesvár
Fagodits J. Temesvár
Francsik J.-né kdő Agyagos
Haidinger O. birt. Z.-Butka
Ilosvay A. birt. Szabolcs
Bernrieder J.-né birt. Kölesd
Rónay M. mgz. D.-Földvár
Krausz J. kdő Marczali
Zmatonay J. kdő Esztergom

Fehér hattyu szálloda.

Tokay I. földb. T.-Földvár
Weingruber Cs. D. földb. Bécs
Réthy J. földb. M.-Vásárhely
Horák J. biró D.-Pataj
Zahler G. kdő Arad
Pozsgay M. kdő Veszprém
Magyar A. kdő Veszprém
Steinitz A. S. kdő Nagyszombat
Lustig M. kdő Jászberény
Epstein M. mgz. Fegyvernek
Miskolczy P. mgz. Szarvas
Erdélyi I. szerk. Debreczen

Aranysas szálloda.

Halász Gy. birt. Káva
Elek D. birt. T.-Szőllős
Boronkay K. birt. Czéke
Czinner J. birt. S.-Szt-Péter
Orosz P. gazdt. N.-Kázmér
Szigeti Z. lelk. Kecskemét
Szeler J.-né ügyv. n. Kecskemét
Kuncze D. föj. T.-Szt-Miklós
Czibulka G. föj. Dévaványa
Dr. Sztehló J. titk. Eperjes
Polányi A. jegyző Beregszász
Jánossy O. ig. Belényes
Lindtner T. mgz. N.-Várad
Szávits P. mgz. Szeged
Szávits J. mgz. Szeged
Ivánits D. hiv. Belgrád

Ringer 2 korona-szálloda.

Cserna J. földb. Hernád
Cserna Gy. földb. Hernad
Boldov M. mgz. Stanizsa
Palkovics J. kdő Belgrád
Horváth J. földb. Ráczkeve
Kozics K. kdő Nis
Andrejevits S. kdő Nis
Jovanovits B. kdő Kragujevárz
Tasits N. kdő Kragujevácz
Schuster F. kdő Reischdorf
Goldner S. kdő Dunapentele
Weisz J. kdő Debreczen
Kerekes L. földb. Kecskemét

Holzwarth Continental ezelőtt Frohner-szálloda.

Kövér J. Martfu
Kövér L. Arad
Wallisch J. Bécs
Keglevits E. Zágráb
Pelles P. Glina
Pollák K. Surány
Hildebrandt A. Brünn
Eizelt W. Drezda
Gande W. Greisswald
Policzer G. N.-Korpod
Stiewert G. Passewalk
Winkler M. Szeged

Müller O. Bécs
Máriássy M. Kassa
Pollák Gy. Arad
Weissenberg J. Szófia
Friedmann B. Bécs
Stromme A. Bennisch
Lőry M. Losoncz
Mauthner P. Budapest
Zsitvay L. Budapest

Walter Fehérló szálloda.

Ebner S. földb. Szabolcs
Mark S. földb. K.-Majsa
Ehrlich M. földb. K.-Hegyes
Országh J. földb. Pécs
Szinay M. földb. Békés
Szatmáry J. tan. Arad
Fischer A. tan. Arad
Stengl A. mérn. Árokszállás
Szabó S. jegyző S.-Szt-Miklós
Kovács J. hiv. Miskolcz
Majer B. hiv. Kisbér
Klein L. kdő Árokszállás
Klein W. kdő Szegzárd
Wigner J. kdő Czegléd
Tóth L. kdő Miskolcz
Majer A. kdő Arad
Szőke A. kdő Putnok
Vizdák J. kdő Putnok
Pok J. kdő Putnok
Pompar N. kdő Pécs
Gizinger L. kdő Versecz
Tóth V. kdő Somogy
Löwy D. kdő Csecse
Horváth M. kdő Temesvár

Pannonia szálloda.

Gr. Zay A. Z.-Ugrócz
Szmo L. Erdély
Hajdu S. Szolnok
Czanády F. Vetes
Béldi T. Bodola
Ferenczy B.-né Árokszállás
Kanitzer A. H.-M.-Vásárhely
Dr. Fehér Gy. Esztergom
Goldstein M. Debreczen
Bretter J. Balázsfalva
Rév O.-né Homonna
Balkányi F. Kisvárda
Kanitzer Gy. H.-M.-Vásárhely
Nicol R. Szelistye

Drahotuszky R. Arad
Weisz M. Esztergom
Roosz J. N.-Szt-Miklós
Hulk T. Szarvas
Rost F. Párma
Cziummermann M. Tolcsva
Naumann S. T.-Tóváros
Mihályfy L. Tolcsva
Koretko E. Tolcsva
Erdély Gy. Baja
Brutsy J. Esztergom

Erzsébet szálloda.

Magyar E. Szeged
Dr. Schürger J. R.-Szombat
Varga O. Arad
Tiszó L. Érsekujvár
Molnár G. H.-M.-Vásárhely
Farkas L. Dánda
Barts E. Eperjes
Szentimrey M. Pannonhalom
Pfanczel M. Pozsony
Braun J. S.-Tarján
Csejtey A. Kalocsa
Szendo A. Szolnok
Adrigán D. N.-Kövéres
Dr. Pélföldy L. D.-Földvár
Kováts A. Nyiregyháza
Dr. Lange K. Zólyom

Schmidt Orient szálloda.

Michanz J. Páris
Szabó J. Eger
Schneider K. Kula
Contanz W. Jassy
Tóth S. Borsod
Erthal H. N.-Bánya
Schvartz J. Pápa
Zatloka J. Bukovina
Fäler K. Prága
Székely L. Szentes
Pásztor J.-né H.-M.-Vásárhely
Hartl F. Bécs
Ebner S. Szabolcs
Berger K. Somogy
Hacker M. Sopron
Varga J. Miskolcz
Spang P. Lemberg
Geszner B. Rohoncz
Bittner J. Bécs
Kohn A. Lugos

Elhaltak névsora 1891. junius 9-ón.

Gyomlay J. 54 é. esztorgályos IV. szervita-tér 8.
Seidl R. 42 é. hiv. II. iskola-u. 24.
Kepes S. Gy. 34 é. hiv. VI. Csengeri-u. 70.
Müller V. 40 é. szakácsné I. Eötvös-ut 13.
Kovács O. E. 73 é. napsz. lakást.
Bron R. 33 é. varrónő utról.
Sunda M. 38 é. mosonő IX. Liliom-u. 14.
Matmer N. 56 é. napsz. VI. Dávid-u. 10.
Kersetzki sz. K. A. 44 é. napsz. VI. Podmaniczky-u 73.
Mazer E. 9 é. ügyn. fia V. Bálvány-u. 22.
Német Zs. 56 é. vasalónő Nyul-u. 22.
Farkas D. J. 24 é. fogl. n. II szegényház-u. 9.
Ruttkai G. 29 é. kéményseprő utról.
Pfister M. 30 é. mosónő II. n.-rókus-u. 33.
Wellák Gy. 63 é. napsz. VI. Angyalföld.
Báthory G. 32 é. szin. VI. Angyalföld.
Klecsó V. 4 é. napsz. l. VI. Bajza-u. 42.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 140. sz.
Budapest, junius 10-én.

A RENDJEL.

Vigj. 3 felv. Irta Meilhac H. Forditotta Paulay Ede.

Személyek:

Andrésy E.	Náday
Colineau	Horváth
Leopold	Faludi
Helyettes főnök	Császár
Godin	Sántha
1-ső polgár	Tóth
2-ik »	Latabár
Pinczér	Vidor
Afrikai hg.	Abonyi
Tolmács	Kőrösmezei
Henriette	Hegyesi M.
Grófné	Lánczy I.
Klára	L. Boér H.
Julie	Keczeri I.
Clémence	J. Gaál I.

Kezdete 7½ órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest, junius 10-én.

Az operaház zárva.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, junius 10-én.

Sötét titok.
(A dark secret.)

Látványos angol dráma, dalokkal, 4 szakaszban, 10 képben. Irta John Douglass. Forditotta Lukácsy Sándor. Zenéjét szerzette E. Reiterer.

Személyek:

Norton James	Szabó Antal
Mary leánya	Lukács Juliska
Nelly «	Csongori Mari
Dougby Ed.	Szirmai
Brooko	Horváth V.
Ms. Webster	M. Csatai Zsófi
Venus	Béni Irma
Mars	Fodor
Psyche	Toronyi Luiza
Aurora	Homok Róza
Neptun	Fáncsi
Mr. Wels	Ferenczi
Ben	Békési
Murray	Eőri
Charley	Kósa
Bock	Németh
Chester	Narcziez
Podlupka	Ujvári
Bagoly	Hevesi
Kiwitz	Marton
Julcsa	Erdősi Irma
Jutka	Kézdi Juliska
Korcsmáros	Izsó
Pinczér	Várdai
Rendőrbiztos	Biró
Nancy	Gyöngyösi Ilka
L. Sundelboi	Mosóczi
Vendéglős	Tollagi
Egy ur	Szilágyi
Norton Jónás	Lubinszky
Norton István	Follinus
Mr. Loates	Hunyadi
Mr. Quirk	Horváth V.
Irnoka	Vojnics
Dr. Broom	V. Kovács
Klinkerik	Kassai
Kaldoverer	Izsó
Bulling	Sántha
Rendőrbiztos	Szilágyi
Dietle	Mosóczi
Snapp	Enyvári
Slim	Eőry
Chamer	Kósa
Altmaier Ig.	Solymosi
Ludmilla	Klárné
Ernesztina	Mátrai Vilma
Klementina	Réthy Ilonka
Leontina	Horváth Juliska
Rosen Emma	Réthy Laura
Lieben Eliz	Serédi Sarolta
Stahl Anna	Vidorné
Smith	Németh
1-ső öreg ur	V. Kovács
2-ik » «	Békési
1-ső versenyző	Kopácsi
2-ik «	Csendes

Kezdete 7½ órakor.

BUDAI SZINKÖR

Budapest, junius 10-én.

Az én Lipótkám. Életkép dalokkal 3 szakaszban, 6 képben. Irta L'Arronge Adolf.

Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Budapest, junius 10-én.

A budapesti vig nők. Énekes bohózat 4 felv. Irták Tieptow és Antoni.

Kezdete 7 órakor.

Szinházi játékrendek.

A nemzeti szinház játékrendje: *Csütörtökön,* 11-én: A megboldogult. — *Pénteken,* 12-én: A lelencz. — *Szombaton,* 13-án: A rendjel. — *Vasárnap,* 14-én: Liliomfi. — *Hétfőn,* 15-én: Utolsó szerelem. — *Kedden,* 16-án: A megboldogult. 17-től szeptember 1-ig a szinház zárva.

A népszinházban egész héten a Sötét titok czimü látványosságot adják, mely ebben a szezonban még összesen kilenczszer kerül szinre.

A budai szinkör játékrendje: *Csütörtökön,* 11-én: Szegény Jonathán. — *Pénteken,* 12-én: Liliomfi, a szökött szinész. — *Szombaton,* 13-án: Katonás kisasszony.

Herzmann-féle Orpheum

Hajós-utcza 13. sz., a m. k. opera átellenében.
Nyáriasan megnyitva! Füst és gőzmentes!
Kifogyhatatlan hatás! Folytonos tetszés.
Elsőrangu látványosság!

A városliget viz alatt.

Eredeti kiállitásu, zürzavaros bohózat természetes viztüneményekkel. Szövege **Armintól,** zenéje **Schindler** F.-től, a vizmüvek (Fontaine, vizesés, szinpadi eső stb.) Stern Vilmos szerelőtől, a diszletek Stadler C. mütermébõl, az uj jelmezek Czirinn J. jelmezmestertől.) 5800

WULFF CZIRKUSZA az állatkertben

Ma szerdán junius 10-én este 7½ órakor

nagy előadás.

Elővezettetik fogadásból a Schön nagyfuvaros tulajdonát képező, 8 nap alatt szabadon idomitott

Tigriscsődöre: „Hanzi“.

Fellépnek a **hires lánczrepesztő** erőmüvészek: **Lomberg és Leitner urak.**

Jegyek előre váltása **Soprony V.** nagytőzsdéjében, **Koroposi-ut,** a Nemzeti szinház bérházában. Holnap este 7½ órakor nagy disz előadás.

Első fővárosi nyári

ORPHEUM

nagymező-utcza 17 sz. alatt.

Uj müsor! Uj müsor!

Fellépnek: Mr. V. Jean de Henau a legjobb olajkép gyors festő és pedig nem a kezével, hanem a lábával, monsieur Jean Boiset Farras a kitünően idomitott mignon kutyával, Maseha Danilowna k. a. orosz énekesnő, Joi Diaz k. a. német dán énekesnő, Bajza Aranka magyar énekesnő. Továbbá nagy villany demonstratio Miss Mand Irwing által vezetve, a kitünő exczentrikus pantomimikus osrani-csoport. Mr. P. Harvey lábmüvész, Percy és Ella sodronymüvészek, a kitünő exczentrikus énekesnő Cäcila Carola k. a. **Ferd. Rück Nándor.** Továbbá még a komikus paródia, Egy felvonás a czirkuszban (még csak egy pár napig). 5799

VADÁSZKÜRT SZÁLLODA. Ma este a diszudvarban **Radics Vilmos es Fiai** ismert és kedvelt népzenekara játszik.
Kezdete 8 órakor. 5189

HUNGARIA SZÁLLODA. Ma este az étteremben **Rácz Pál** ismert és kedvelt zenekara játszik.
Kezdete 8 órakor. 5876

Időjárás

a m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1891 junius 9-én reggel 7 órakor.

A szélirányok jelölése: E = észak, K = kelet, D = köd, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, ✳ = hó, ≡ = dél, Ꞃ = zivatar.

A légnyomás délnyugoton emelkedett (Biaritzon 7 mm.-rel), minimuma Észak-Németország és É.-Skandinávia, maximuma pedig Európa északnyugoti, délnyugoti és délkeleti része fölött vehető észre.

Az időjárás délnyugoti Európában, valamint Németországban esősre fordult. Nálunk igen meleg és száraz az idő.

Változóan felhős, meleg idő, pásztás esők s helyenkint zivatarok várhatók.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximuma	Hőmérséklet minimuma
Arvaváralja	756	+20.3	DNY 1	0	—	25	15
Trencsén	756	+22.8	K 2	1	—	—	—
Selmeczbánya	758	+22.0	EK 1	1	—	—	—
Magyar-Óvár	757	+21.8	DNY 5	2	—	—	—
Ó-Gyalla	757	+22.8	DNY 2	2	—	29	20
Budapest	758	+22.8	DNY 3	1	—	28	20
Sopron	757	+22.8	DNY 1	1	—	—	—
Keszthely	757	+23.0	D 2	2	—	30	19
Csáktornya	757	+22.2	D 1	3	—	—	—
Zágráb	759	+21.3	NY 1	4	—	30	20
Fiume	759	+21.1	DK 2	2	1	30	18
Pancsova	759	+27.0	D 3	1	—	32	16
Zsombolya	759	+26.0	D 1	0	—	34	12
Orsova	762	+19.7	—	0	—	39	14
Arad	760	+24.7	DK 3	3	—	—	—
Szeged	759	+26.2	—	3	—	—	—
Szolnok	759	+26.2	DNY 3	2	—	29	20
Eger	759	+23.4	DNY 1	1	—	—	17
Debreczen	760	+23.6	—	0	—	30	19
Késmárk	759	+19.5	DK 2	1	—	—	—
Ungvár	759	+22.0	EK 3	0	—	27	17
Akna-Szlatina	761	+20.0	EK 4	1	—	—	—
Szatmár	762	+26.6	D 2	0	—	30	20
Nagy-Várad	759	+24.6	—	1	—	—	—
Kolozsvár	761	+19.2	NY 1	3	—	30	11
Nagy-Szeben	760	+20.3	NY 3	1	—	31	16
Bécs	756	+22.3	DNY 2	3	—	26	19
Krakó	—	—	—	—	—	—	—
Bregenz	759	+13.6	DNY 1	0	9	23	11
Salzburg	759	+17.0	EK 2	3	—	28	15
Klagenfurt	757	+21.6	K 1	2	—	32	17
Pola	760	+21.5	DNY 1	3	1	26	19
Lesina	759	+24.6	D 5	4	—	—	—
Torino	760	+15.8	E 3	2	4	—	—
Florencz	763	+19.0	DNY 4	2	1	—	—
Róma	763	+19.4	E 1	4	1	—	—
Nápoly	763	+21.0	NY 2	3	—	—	—
Brindisi	762	+25.0	D 3	1	—	—	—
Cagliari	764	+19.5	ENY 3	4	—	—	—
Palermo	—	—	—	—	—	—	—
Malta	762	+21.8	ENY 3	2	—	—	—
Zürich	759	+12.6	E 3	3	11	—	—
Páris	756	+14.0	ENY 3	4	13	—	—
Nizza	762	+13.7	NY 1	1	11	—	—
Biaritz	763	+15.0	NY 3	0	39	—	—
Breszt	759	+11.3	EK 2	≡	2	—	—
Kopenhága	762	+11.4	EK 2	2	—	—	—
Hamburg	757	+11.8	K 4	4	2	—	—
Swinemünde	759	+10.4	EK 4	3	1	—	—
Memel	763	+9.7	NY 2	0	—	—	—
Berlin	757	+11.5	K 4	●	—	—	—
Münster	753	+12.0	DK 3	4	18	—	—
Stornoway	766	+9.4	EK 2	2	—	—	—
Mullaghmore	764	+10.6	K 5	1	—	—	—
Scilly	760	+12.8	K 3	4	—	—	—
Shields	764	+10.6	E 3	3	—	—	—
Christiansund	762	+7.0	NY 5	≡	—	—	—
Uleaborg	754	+8.4	NY 1	2	—	—	—
Stockholm	760	+14.5	—	0	—	—	—
Szent-Pétervár	756	+9.0	NY 3	3	—	—	—
Moszkva	761	+8.0	DNY 1	4	—	—	—
Kiew	762	+12.7	—	4	8	—	—
Odessa	762	+18.8	E 1	≡	—	—	—
Varsó	760	+12.8	E 1	4	—	—	—
Sulina	762	+22.6	EK 1	0	—	—	—
Konstantinápoly	764	+27.6	—	0	—	—	—

Vizállás, 1891. junius 9-én.

A folyó neve	Állami vizmércze állomás	Ma méterben 0 pont felett	Ma 0 pont alatt	Tegnap 0 pont felett	Tegnap 0 pont alatt
	Pozsony	2.89	—	2.71	—
	Komárom	3.00	—	2.93	—
	Budapest	2.62	—	2.57	—
Duna	Mohács	3.34	—	3.36	—
	Ujvidék	3.39	—	3.45	—
	Pancsova	3.13	—	3.27	—
	Orsova	3.40	—	3.48	—
	Sárvár	0.91	—	0.94	—
Rába	Győr	2.70	—	2.62	—
Vág	Szered	1.38	—	0.40	—
	Zákány	0.80	—	0.80	—
Dráva	Barcs	1.86	—	1.76	—
	Eszék	2.93	—	2.93	—
	M.-Sziget	0.96	—	0.98	—
	Tekeháza	0.80	—	1.00	—
	V.-Namény	4.05	—	4.88	—
	Tokaj	4.06	—	3.70	—
	Polgár	—	—	—	—
Tisza	Szolnok	3.16	—	2.66	—
	Csongrád	3.10	—	2.95	—
	Szeged	3.60	—	3.56	—
	Török-Becse	2.72	—	2.78	—
	Titel	3.50	—	3.58	—
Kraszna	N.-Majtény	—	—	0.66	—
	Deés	0.77	—	0.76	—
Szamos	Szatmár	1.90	—	3.10	—
Bodrog	Sáros-Patak	1.55	—	1.14	—
Latorcza	Munkács	0.32	—	0.34	—
Ondova-Tapoly	Hoór	—	—	—	0.66
Berettyó	B.-Szt.-Márton	0.15	—	0.32	—
Sebes-Körös	Nagyvárad	0.43	—	0.50	—
Fekete-Körös	Tenke	0.26	—	0.34	—
Fehér-Körös	Borosjenő	0.40	—	0.70	—
Hármas-Körös	Gyoma	3.00	—	3.38	—
	Déva	1.86	—	1.70	—
Maros	Arad	0.42	—	0.57	—
	Kiszető	0.86	—	0.85	—
Béga	Temesvár	0.43	—	0.60	—
	N.-Becskerek	0.57	—	0.62	—
	Sziszek	0.74	—	0.85	—
Száva	Mitrovicza	2.81	—	2.93	—
Temes	K.-Kostély	1.20	—	1.32	—

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései junius 9.

Faj	Irányzat	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Buza							
Bánsági ó	lanyha	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
« «	«	78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—
« «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Tiszavidéki «	«	76	9.35	9.50	77	9.40	9.55
« «	«	78	9.45	9.60	79	9.55	9.70
« «	«	80	9.60	9.75	81	9.70	9.80
« «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Pestvidéki «	«	76	9.30	9.45	77	9.35	9.50
« «	«	78	9.40	9.55	79	9.50	9.65
« «	«	80	9.55	9.70	81	9.65	9.75
« «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Fehérmegyei «	«	76	9.35	9.50	77	9.40	9.55
« «	«	78	9.45	9.60	79	9.55	9.70
« «	«	80	9.60	9.75	81	10.—	9.80
« «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Bácskai «	«	76	9.35	9.55	77	9.40	9.65
« «	«	78	9.45	9.60	79	9.55	9.70
« «	«	80	9.60	9.75	81	9.70	9.80
« «	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Északmagyarorsz. «	«	76	—.—	—.—	77	—.—	—.—
« «	«	78	—.—	—.—	79	—.—	—.—
« «	«	80	—.—	—.—	81	—.—	—.—

Gabona ó vagy uj	Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Rozs ó	csendes	—	70—72	7.60	7.80
Árpa «	lanyha	takarmány	60—62	6.35	6.65
» «	«	égetni való	62—64	—.—	—.—
» «	«	sörfőzdei	64—66	—.—	—.—
Zab «	«		39—41	6.35	6.60
Tengeri régi	«	bánsági	75	6.10	6.15
» «	«	másnemü	73	6.05	6.10
Köles «	csendes	—	nélkül	7.40	7.70
Káposzta-repcze «	szilárd	—	—	—.—	—.—
Bánsági repcze «	—	—	—	—.—	—.—

Gabona határidőre	Irányzat		100 kgr. ára pénz	100 kgr. ára áru
Buza	szilárd	tavasz	—.—	—.—
«	«	május—junius	9.46	9.50
«	«	őszre	9.38	9.04
Tengeri	«	május—junius	6.24	6.27
«	«	julius—aug.	6.37	6.39
Zab	«	Bpest szál. tavr.	—.—	—.—
«	«	« őszre	5.94	5.96
Káp. repcze	csendes	aug.—szept.	16.05	16.15

100 kilogrammonként

Különféle termények	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru frt
Heremag	—	Luczerna magyar, idei	—.—	—.—
«		Vörös, idei	—.—	—.—
Repczeolaj	szilárd	Őszi, kétszer finomitott	37.—	38.—
Olajpogácsa	csendes	Repcze	5.50	5.75
Disznózsir	lanyha	Pesti	51.50	52.—
«	csendes	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	«	M. Ia légensz. áru m. sz.	—.—	—.—
«	«	Városi légensz.	44.—	44.50
«	«	« « 3 darabos	45.—	45.50
«	«	Füstölt	50.50	51.—
Faggyu	lanyha	Olvasztott	35.50	37.—
Szilva	szilárd	bosznia, 1890 szokványminőség	—.—	—.—
«	«	100 darabos	—.—	—.—
«	«	85 «	—.—	—.—
«	«	szerbiai, 1890 szokványminőség	24.50	25.—
«	«	100 darabos	26.—	26.50
«	«	85 «	28.50	29.—
Szilva határidőre		bosznia 1891 nov. szokványminőség	16.50	17.—
«		100 darabos	18.—	18.50
«	csendes	85 «	21.50	22.—
«	«	szerbiai 1891 nov. szokványminőség	16.25	16.50
«	«	100 darabos	18.—	18.50
«	«	85 «	21.50	22.—
«	«	Szlavoniai 1890	21.—	22.—
«	«	Szerbiai	19.—	20.—
Szilva-iz	lanyha	szlav. szept.-okt. 1891	17.75	18.—
«	csendes	szerb szeptember-okt.	17.25	17.50
Méz	lanyha	Nyers	—.—	—.—
«	«	Sárga, csurgatott	—.—	—.—
Viaszk	szilárd	Rozsnyói	133.—	134.—
«	«	Szlavoniai	—.—	—.—
Szesz	«	Szesz nyers osztalékolt	18.50	19.—
«	«	Szesz-élesztő «	20.50	21.—

Minőség 500 gr.

A hajószállitás fuvardijtételei.

	Honnét	Budapestre	Győrre
Duna	Pancsova	26—27	10 krajczárral drágább a budapesti dijtételeknél
	Ujvidék	21—23	
	Bezdén	15—17	
	Kalocsa	13—14	
	Duna-Földvár	12—13	
Tisza	Szentes	31—32	
	Szeged	27—29	
	Zenta	25—27	
Száva	Titel	23—24	
	Mitrovicz	33—35	
Béga	Temesvár	38—40	
	Nagy-Becskerek	26—28	

* A hajódijtételek értetnek a szállitási adót beleértve és a biztositási dijat kizárva; a Béga-állomások és a burczellirozást beleértve.

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
ÁLLAMADÓSSÁG.			
Magyar kir. aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4 %	105.50	105.80
« « « « 10,000	4 %	—.—	—.—
« papirjáradék adómentes	5 %	101.75	102.—
« 1876. keleti v. államkötvény aranyban	5 %	113.—	114.—
1889. adóm. m. kir. államvasuti kölcsön aranyban	4½ %	116.75	117.25
1889. évi 4½%-os adóm. áll. vas. k. ezüstben	4½	99.—	99.50
Magy. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt		137.—	138.—
« « « « 50 frt		137.—	138.—
4½% adóm. regale-kártalanitási kötvény	4½	97.40	98.—
Tiszai és szegedi kölcsön	4 %	129.50	130.50
M. 4% adóm. Magyarorsz. földteherm. kötvény	4 %	92.25	93.—
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi	5 %	104.50	105.50
Magyar orsz. jelzálog urbéri váltságkötvények (100 frt)	5 %	100.—	—.—
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltságkötvény (100 frt)	5 %	—.—	—.—
Magyar kir. kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	$4^2/_{10}$ %	92.50	93.—
Egyesitett államadósság papirban február—aug.	$4^2/_{10}$ %	92.50	93.—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
Egyesitett államadósság ezüst kamat jan.—jul.	$4^2/_{10}$ %	92.50	93.—
« « « « ápr.—okt.	$4^2/_{10}$ %	92.50	93.—
Osztrák aranyjáradék adómentes	4 %	111.—	111.50
« papirjáradék adómentes	5 %	102.25	102.75
« államadósság, kisorsolás 1854-ki 250 frt p. p.	4 %	133.50	134.50
« « « 1860-ki 500 frt o. é.	5 %	139.—	140.—
« « « 1860-ki 100 frt « «	5 %	148.—	149.—
« « « 1864-ki 100 frt « «		179.50	180.50
« « « 1864-ki 50 frt « «		179.50	180.50
A temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat	5 %	101.—	102.—
Budapest főváros 1890-iki kölcsöne adómentes	4½ %	98.25	98.75
Bolgár fejedelmi államvasuti zálog kölcsönkötvény	6 %	100.50	101.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3 %	39.—	40.—
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	3 %	40.50	41.50
Bécs város nyeremény-kölcsön 1874-ből		152.—	154.—

Osztalék 1890-re	ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK.			
	a) Bankok.			
10.—	Angol-osztrák bank	100	—.—	—.—
3.50	A bpesti ált. hitelegyl. mint szövetk	50	54.—	55.—
10.—	Budapesti bankegyes. részv.-társ.	100	136.—	137.—
6.—	Budapesti keresk. és iparb. r.-társ.	100	96.—	100.—
6.—	Disconto- és értékpapirbank r.-társ.	100	113.—	115.—
—.—	Fiumei hitelbank	100	95.—	100.—
	Horvát leszámitoló bank	200	—.—	—.—
24.—	Magyar általános hitelbank	200	343.—	344.—
37 fr.	Magyar jelzálog-hitelbank	200	—.—	—.—
18.50fr.	Magyar jelzálog-hitelb. II. kib. id. e.	100	174.50	175.—
7.50	Magyar leszámitoló és pénzváltóbank	100	114.30	114.60
17.—	Osztrák hitelintézet	160	301.20	301.40
47.30	Osztrák-magyar bank	600	1004.—	1008
12.—	I. magyar iparbank	150	193 —	194.—
55.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	989.—	987.—
	Sziszeki hitelbank	100	—.—	—.—
17.—	«Unio»-bank	200	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
—.—	Bécsi biztositó társaság	200	145.—	150.—
13.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság	200	285.—	290.—
60.—	Első magyar általános bizt.-társ.	1000	2775.—	2800.—
—.—	Fonciére pesti biztositó intézet	100	69.—	70.—
5.—	A «Lloyd» viszontbiztositó r.-t.	100	105.—	110.—
—.—	Magyar-franczia bizt. társ. ar.	100	80.—	85.—
5.—	Magyar Jég- és viszont biztositó r.-t.	100	—.—	—.—
47.—	Pannonia viszontbiztositó társaság	300	985.—	990.—
	c) Gőzmalmok.			
30.—	Concordia gőzmalom	500	500.—	503.—
75.—	Első budapesti	1000	1100.—	1110.—
35.—	Erzsébet-malom	200	394.—	396.—
45.—	Hengermalom	400	555.—	560.—
22.—	Lujza-malom	160	280.—	282.—
36.—	Molnárok és sütők	200	432.—	434.—
50.—	Pannonia	1000	950.—	960.—
22.50	Viktória	150	250.—	254.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
8.—	«Adria» m. tengeri haj. r.-t.	100	140.—	143.—
	Alföld-fiumei	200	202.—	203.—
	Aradi és csanádi egyesült vasut	100	—.—	—.—
	Barcs-pakraczi vasut részv.-társ.	200	—.—	—.—
	Báttaszék-dombovári	200	201.50	202.50
	Budapest-pécsi vasut r.-t.	200	200.—	201.—
6.50	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü v. r.-t.	100	—.—	—.—
6.50	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü első r.	100	—.—	—.—
	Debreczen-hajdunánási v. első r.	100	—.—	—.—
4 frank	Déli vasut	200	107.—	107.50
	Északkeleti vasut	200	197.50	198.50
	Erdélyi vasut	200	201.50	202.50
	Győr-sopron-ebenfurti vasut	100	—.—	—.—
	Kassa-oderbergi vasut	200	179.—	180.—
	Magyar-galicziai vasut	200	201.25	202.25
	M. ny. v. (székesfehérvár-győr-gráczi)	200	200.—	200.50
	Mármarosi sóvasut r.-t. els. r.	100	—.—	—.—
	« « « «	100	95.50	96.—
	N.-Kikinda—N.-Becskerek v.-u. els. r.	100	—.—	—.—
20 frank	Osztrák-magyar államvasut ar.	200	282.50	283.—
	Pécs-barcsi vasut	200	200.—	202.—
	Szamosvölgyi vasut t. els. r.	500	—.—	—.—
—.—	Első cs. kir. szab. dunagőzhajóz. társ.	100	300.—	305.—
20.—	Pesti közuti vaspálya	200	344.—	346.—
10.—	Pesti közuti vaspálya elvezeti jegy		150.—	155.—
	Pesti közuti vaspálya másodsorozatu	200	—.—	—.—
	e) Takarékpénztárak.			
7.—	Budapesti III. kerületi	50	118.—	120.—
30.—	Országos központi	300	603.—	606.—
360.—	Pesti első hazai	1000	8125.—	8175.—
45.—	Egyesült Budapest főváros	300	946.—	952.—
7.—	Magyar ált. takarékpénztár r.-t.	100	116.—	116.50
	f) Különféle vállalatok.			
9.—	Alagut	105	164.—	167.—
6.—	Általános waggon-kölcsönző-társaság	80	87.—	89.—
14.—	Egyesült magyarhoni üveggyárak r.-t.	200	246.—	250.—
8.—	Északmagyarországi e. kőszénb. r.-t.	100	163.50	164.50
8.—	Fővárosi Casino-épület részv.-társ.	100	—.—	—.—

Osztalék 1890-re	ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
13.50	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	240.—	241.—
27.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	100	423.—	425.—
80.—	Pesti könyvnyomda részv.-társ.	500	1180.—	1200.—
15.—	Pallas irodalmi és nyomdai r.-t.	200	220.—	—.—
62.40	Fiumei I. m. rizshánt. és rizskem. r.-t.	500	1050.—	—.—
75.—	Ganz és Társa vasöntöde és gépgyár	400	1750.—	1760.—
	Nadrági vasipar-társulat	200	—.—	—.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	400.—	405.—
25.—	Gyapjumosó és biz. első magyar	200	340.—	350.—
30.—	Kereskedelmi testület épülete	210	—.—	—.—
20.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	200	490.—	491.—
20.—	Salgótarjáni kőszénbánya	60	565.—	567.—
30.—	Gőztéglagyár, kőbányai	160	560.—	565.—
10.—	Tégla és mészégető, ujlaki	200	216.—	217.—
7.—	Magyar Asphalt részvény-társaság	100	160.—	165.—
10.—	Nemzetközi villamossági társaság	200	254.—	256.—
7.50	Nemzetközi waggon-kölcs. részv-társ.	100	105.—	106.—
12.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	179.—	179.50
14.—	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár	200	242.—	244.—
40.—	Sörfőzde első magyar	300	940.—	950.—
20.—	Sertéshizlaló	200	322.—	326.—
—.—	Spodium és csontlisztgyár	200	124.—	126.—
8.—	Szálloda részvény-társaság	80	175.—	180.—
20.—	Szállitási vállalat I. m.	200	—.—	—.—
—.—	Szegedi szeszgyár és finomitó r.-t.	200	—.—	—.—
	Török bir. dohány-egyedárus	frc 200	162.—	163.—

ZÁLOGLEVELEK.		Utolsó árkelet pénz	áru
Egyesült bpesti főv. takarékpénzt.	4½%	98.75	99.25
Magyar földhitelint. papirérték	5 %	101.50	102.—
« « «	4½%	100.60	101.20
« « «	4 %	95.25	95.50
« « ar. v. ez.	5 %	116.—	—.—
« « «szabályoz. és talajjav.	4 %	94.—	94.50
« jelzálogbank	5½%	102.—	103.—
« «	5 %	101.25	102.—
« «	4½%	99.75	100.25
M. jelzálogb. közs.-kötv. 50 év vf. 110 f.	4 %	96.50	97.—
« « Közs. kötel. 50 év vf.	4½%	98.50	99.—
Magyar orsz. közp. takarékpénztár	4½%	98.75	99.25
Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete	5½%	102.75	103.50
« «	5 %	101.25	101.50
« « 50½ évre	4½%	99.35	100.—
Osztrák-magyar bank o. é.	4½%	100.75	101.75
« « « « « 40½ évre	4 %	99.70	100.10
« « « « « 50 évre	4 %	99.70	100.10
Pesti magyar kereskedelmi bank	5 %	101.—	102.—
« « «	4½%	99.75	100.50
Pesti magy. ker. bank közs. kötv.	4½%	101.—	102.—
«Albina» takarék- és hitelintézet	6 %	101.—	102.—
« «	5 %	99.50	100.—
Aradi polg. takarékp. 40 év vf. 110	5 %	98.—	99.—
« « « « « «	5½%	99.—	100.—
Nagyszebeni földhitelintézet	5 %	101.50	102.—
« «	5½%	102.—	102.50
« «	6 %	103.—	—.—
« ált. takar.-p. 31½ év vf. 110 f.	5 %	102.—	—.—
« « « 40 év vf. 106 f.	5 %	102.—	—.—
« « » III. kib.	5 %	101.75	102.25
Temesvári első takarékpénztár	5 %	100.—	101.50
« «	4½%	98.25	98.75
Magy. jelzálogb. nyer.-kölcs. kötv.	4 %	112.50	113.50
« « osztr. felülbélyegzéssel	4 %	113.25	113.75
« « nyeremény-jegy		21.—	23.—
« « osztr. felülbélyegzéssel		—.—	—.—
Osztr. földh.-int. ny. kölcsön kötv.	3 %	109.—	110.—
« « kötv. nyerem. jegy		25.50	27.—
Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv.	4½%	99.75	100.25

ELSŐBBSÉGEK.		Utolsó árkelet pénz	áru
Az «Adria» m. teng. hajózási r.-t.	5 %	105.—	110.—
Bpesti közuti vasp. társ. 1887	4½%	97.25	97.75
« « « « 1889	4½%	95.—	96.—
Budapesti lánczhid 100	6 %	103.50	104.50
Budapest-pécsi vasut 200	4 %	91.75	92.75
Déli vasut 400/2000 márka	4 %	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság 100/200	4 %	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya 300	5 %	101.25	102.25
« « (aranyb.) 200	5 %	117.50	118.50
« « » 1000	6 %	121.—	—.—
Lloyd és tőzsde-épület 100	5 %	99.50	100.—
Magyar galicziai vaspálya 200	5 %	101.50	102.50
« « « II. kib. 200	5 %	101.50	102.50
« « « ezüst 200	4 %	90.75	91.75
M. ny. v. (sz.-feh.-győr-gráczi) 200	5 %	101.50	—.—
Magyar nyugoti v. 1874. kib. 200	5 %	101.50	—.—
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb. 200	5 %	118.—	119.—
« « « « 1888	4½%	115.50	116.50
Győr-sopron-ebenfurti v. arany 200	3 %	—.—	—.—
Kassa-oderb. v.(eperjes-tarn.)ez. 300	5 %	101.25	102.25
« « els. rész.-kötv. 1889. ez.	4 %	93.—	94.—
« « « « « 1889. ar.	4 %	113.75	114.75
« « (osztr. vonal) 1889. ez.	4 %	95.—	95.50
Osztr.-magyar államvasut arany 200	5 %	—.—	—.—
O.-m. á.-v. 1883. kib. 400/2000 márka	4 %	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 frc.	3 %	—.—	—.—
Viktória gőzmalom els. kötv. 150	5 %	—.—	—.—

MAGÁNSORSJEGYEK.	pénz	áru
Budavárosi sorsjegy	57.—	59.—
« « osztr. felülbélyegzéssel	58.50	60.—
A «Jó sziv» egyesület sorsjegye	3.40	3.80
A « « osztr. felülbélyegzéssel	3.50	4.—
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egylet	11.—	11.50
« « « osztr. felülbélyegzéssel	12.25	12.75
Nyer.-kötv. a bpest-lipótv. bazil. felép.	6.—	6.50
« « « osztr. felülbélyegzéssel	6.75	7.25
Az olasz vörös kereszt egylet	12.50	13.—
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	13.25	13.75
Osztrák hitelintézet	186.—	188.—
Osztrák vörös kereszt egylet	20.—	21.—
Pálffy sorsjegy	55.50	56.50

PÉNZNEMEK.	pénz	áru
Császári királyi arany (vert)	5.52	5.57
Császári királyi arany (kör.)	5.42	5.47
Osztrák-magyar 8 forintos arany	9.30	9.34
20 frankos arany	9.30	9.34
20 márka	11.48	11.52
Török arany lira	—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst	—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi	57.40	57.60

Váltók árfolyama (látra).	Bank k. láb	pénz	áru
Német bankpiaczok 100 márka	4 %	57.45	57.65
Amsterdam 100 hollandi forintért	3 %	97.10	97.60
Brüsszel 100 frankért	3 %	—.—	—.—
Páris 100 frankért	3 %	46.40	46.60
Marseille 100 frankért	3 %	—.—	—.—
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	4 %	46.30	46.50
Zürich 100 frankért	4 %	46.30	46.50
London 10 font sterlingért	4 %	117.60	118.—
Szentpétervár 100 rubelért	4½%	—.—	—.—
Olasz bankp. 100 lira nuov. ital.	6 %	45.90	46.10

Felszámolási árfolyamok:	
Magyar 4% aranyjáradék	—.—
Magyar 5% papirjáradék	—.—
Magyar általános hitelbank	344.—
Magyar pénzv. és leszámit. bank	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	301.—
Anglo-osztrák bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török birodalmi dohány	—.—
Rima-Murány	—.—
4% Földteherm. kötelezvény	—.—
Fiumei hitelbank	—.—
Regále-kölcsön	—.—
1889. 4½ állami vasuti kölcsön	—.—
Villamossági részvények	—.—
1890. 4½%-os főv. kölcs.	—.—
Jelzálog-sorsjegyek	—.—

A mai déli tőzsdén eladatott „szállitásra“.

	Határidők	Utolsó árkelet pénz	áru	Előfordult köt. legalacs. árkelet	legmag. árkelet
4% magyar aranyjáradék	1891 junius 15.	105.60	105.65	105.50	105.60
5% magyar papirjáradék	« « «	101.65	101.70	101.60	101.65
Magyar hitelbank	1891 junius 15.	343.50	343.75	343.¾	343.¼
Osztrák hitelbank	1891 julius 4.				
Osztrák-magyar államvasut	1891 junius 30.	282.50	282.75	282.½	283.½
Leszámitoló-részvény	1891 junius 15.	114.30	114.50	114.½	—.—
Jelzálog-hitelbank részv. II. kib.	« « «	174.50	174.75	174.½	—.—
4% földtehermentesitési kötv.	« « «	179.—	179.25	179.⅛	179.¼
Rima-Murányi	« « «	107.25	107.50	106.¾	107.⅝

Az osztr.-magy.-bank kamatlába váltóleszámitolásnál 4%, zálogügyleteknél, állami járadékok és az osztrák-magyar zálogleveleinél 4½%, más értékpapiroknál 5%.

ROZSNYÓ

vasas gyógyfürdő,

Gömörmegyében, vasuti állomás. Posta és távirda.

320 méternyire a tenger szine felett. Hegyi klima.

Vasas gyógyforrások és hidegviz-gyógymód. — Klimatikus tartózkodási hely.

Gyógyjavallatok: vérszegénység, sápkór, méh és méhkörüli lobok (izzadmányok), hószámzavarok, a méh renyheségéből származó vérzések, hüvelyhurut (fehérfolyás).

Mérsékelt szobaárak és ellátás, sétányok, kirándulások.

Fürdőidény május 1-től október 1-ig.

Közelebbi tudósitás nyerhető Markó Albert nagykereskedőnél Budapesten, V., Bálvány-utcza 18. sz.

5904 *Az igazgatóság.*

Szobráncz fürdő.

Ezen — **a maga nemében páratlan** — gyógyfürdő négy ásványos forrásának **hideg sós-kénes** vize biztos **segélyt nyujt** mindennemü **bőrkiütésekben; gyomor- és májbajokban, görvélyes betegségekben, csuzos és köszvényes bántalmaknál, daganatok, vértódulás, szemgyengülés, némi bajok és kövérség ellen.**

A legujabbi nagymérvü ujitások és átalakitások ezen kitünő s rendkivüli előnyös fekvésü fürdőt ugy kényelem szempontjából, valamint egyáltalában minden tekintetben olyannyira emelték, hogy a legválogatottabb igényeket is kifogástalanul kielégiteni képes.

Zongorával ellátott közös társalgó, valamint külön férfi és női termek. Igen szép étkező helyiségek, kitünő konyhával s mérsékelt árakkal. A fürdő összes vizvezetékek, szivattyuk stb. **gőzerőre** rendeztettek be.

Vasuti állomások: **Ungvár** és **Nagy-Mihály**, honnét kényelmes bérkocsik közlekednek (1¾ óra).

Ezen kitünő gyógyviz üvegekben **több évig is** megtartja gyógyerejét, miért **is** azt a beteg **otthon is** sikerrel használhatja. Árak: **egy nagy láda 40** üveggel à 1 literes üvegben a fürdőben **7 frt, kisebb láda** ugyanolyan **20** üveggel **4 forint.** A viszszállitás is **vasuti kedvezményben** részesül. — Megrendelések a **«Fürdő-igazgatósághoz»** czimzendők; Budapesten **Édeskuty L.**-nál kapható.

Fürdőidény: **május 15-től szeptember 15-ig.** — Május 15-től junius 15-ig, valamint augusztus 16-tól az idény végéig, a szobák és fürdők árai 30%-kal **mérsékeltek.** Állandó fürdőorvos **dr. Ruzsay Gábor Lajos** járásorvos.

Szobráncz, 1891. 5486

A fürdőigazgatóság.

Jutányos áron eladó esetleg házért elcserélendő egy szép, értékes, tehermentes

uradalom

Zalamegyében, egészséges, termékeny vidéken, közel a vasuthoz, kikerekitett **2250 hold** területtel, fele legjobb szántóföld, fele igen értékes erdő, mely ⅔ részben vágható. Csinos parkban fekvő **kastély,** két majorság elegendő gazdasági épületekkel, istállókkal stb. Minden jó karban. A gazdaság saját kezelésben van és **dusan fel van szerelve. Saját vadászat nagy vadra,** őzre, jó apróvad-vadászat. **Saját halászat. Eladási ára 250,000 frt.**

Csak vevőknek készséggel ad felvilágositást **Horváth** és **Richard Patz m. k. nyug. főerdész** Bécs, Margarethestrasse 12. sz. 5882

BELÉPÉSI FELHIVÁS a tőzsdei müveletekre alakitott csoportok

II-ik sorozatához.

LÉVAI DÁVID bank- és váltó-üzlete (Budapest Teréz-körut 48.)

megnyitja az általa tőzsdei müveletekre alakitott csoportok II-dik sorozatát, melylyel alkalmat nyujt mindenkinek **teljes biztossággal** és **kevés tőkével** tőzsdei müveleteken részt venni.

A csoportok I-ső sorozata tömeges résztvételek folytán már bezáródtak és az üzletek folyó hó 8-án már kezdetét vették, eme gyors eredmény egy II-od sorozat megnyitására inditott.

Előjegyzések résztvevőjegyekre f. évi **junius hó 20-ig** fogadtatnak el, minthogy 22-én már kezdetét veszik az üzletek a következő csoportok részére:

A) II. csoport 100 résztvevő . . . . à 25 forint
B) II. „ 50 „ . . . . à 50 „
C) II. „ 30 „ . . . . à 100 „
D) II. „ 15 „ . . . . à 200 „

Karöltve az általánosan ismert közgazdasági elvvel, mely szerint csakis «egyesült erővel» lehet lényeges müveleteket eszközölni, azon meggyőződésre juttatott, hogy értékpapir-piaczunkon ily módon nagy ügyletek a **legnagyobb biztonsággal** eszközölhetők, s igy a lényeges **haszon** kétségkivüli.

Előkelő összeköttetéseim lehetővé teszik az értéktőzsde napontai alakulatait saját rendszerem szerint ügyesen kihasználni, mely körülmény azon szerencsés helyzetbe juttat, hogy igen tisztelt megbizóimnak a **legnagyobb nyeremény-kilátást biztositsam.**

Minden egyes csoport külön kezeltetik s a **tiszta haszon minden hó végével** pénztáramnál **kifizettetik.** Minden egyes résztvevőnek jogában áll, egy havi felmondás után, a csoportból kilépni és visszakapja a **befizetett tőkéjét** a reá eső **haszonnal** együtt. 5914

Az osztrák-magyar bank
záloglevéleinek kisorsolása
1891. évi junius 5-én.

A 4½%-os, 38½ éves záloglevelekből következő számok sorsoltattak ki: (20-ik kisorsolás).

5000 frtos.

5811—5820[1]	6206—6207	6555—6560	6904—6905
5822—5830	6209	6568—6570	6907—6910
5845—5847	6231—6240	6571—6580	6921—6922
5849—5850	6261—6270	6603—6607	6924—6930
5851—5860	6291—6300	6609	6931
5931—5932	6307—6310	6651—6660	6933—6934
5934—5940	6323—6326	6671—6675	6938—6940
5961—5965	6328—6330	6691—6700	6991—6996
5967—5970	6341—6342	6703—6704	6998—7000
5981—5985	6344—6350	6706—6710	7021—7030
5988—5989	6371—6380	6725	7051—7055
6028—6030	6411—6412	6729—6730	7057—7060
6052—6056	6414	6751—6752	7061—7070
6060	6416—6419	6754—6760	7092—7100
6062—6064	6451—6457	6771—6775	7148—7150
6067—6069	6460	6778—6780	7191—7193
6105—6110	6471—6473	6781	7195—7200
6111—6120	6475—6476	6783	7201—7210
6155—6160	6478—6480	6785—6786	7231—7233
6161—6162	6481—6490	6789—6790	7235—7240
6167	6501—6502	6804—6810	7371—7373
6170	6504—6508	6811	7381—7390
6171	6510	6816—6820	7438—7440
6189	6511—6514	6841—6850	7489
6191—6194	6520	6871	7502—7506
6196—6197	6532	6873—6877	
6199—6200	6534	6902	

1000 frtos.

8401—8500	9215—9300	9867—9900	11101—11136
8506—8600	9522—9600	10001—10100	13201—13216
8853—8900	9614—9700	10401—10500	
9029—9100	9801—9865	10701—10800	

100 frtos.

7710—7800	8701—8712	9193—9200	9634—9700
7801—7852	8714—8793	9316—9332	10402—10441
7854—7900	8795—8800	9335—9400	10601—10700
7924—7967	8801—8900	9401—9416	11201—11300
7969—8000	8907—8983	9418—9436	11701—11800
8016—8063	8985—9000	9438—9500	12918—12936
8065—8096	9116—9165	9601—9605	
8098—8100	9167—9189	9607—9625	

A 4%-os, 40½ éves záloglevelekből következő számok sorsoltattak ki: (20-ik kisorsolás).

5000 frtos.

1102 — 1110	2111 — 2113	3611 — 3616
1231 — 1240	2115 — 2120	6461 — 6467
2011 — 2018	2721 — 2730	8361 — 8362

1000 frtos.

1001 — 1069	8701 — 8731
6125 — 6143	15801.

100 frtos.

1701 — 1775	9101 — 9138
6215 — 6231	17412 — 17416

A 4%-os, 50 éves záloglevelekből következő számok sorsoltattak ki: (8-ik kisorsolás).

5000 frtos.

1141 — 1146	4031 — 4040
2851 — 2860	8301 — 8305

1000 frtos.

5101 — 5126	7601 — 7608

100 frtos.

501 — 521	10201 — 10204

Minden f. é. junius 5-én kisorsolt záloglevél **1891. évi október 1-től** fogva ugy a jelzáloghitelpénztárnál Bécsben, valamint valamennyi bankintézetnél kifizettetik.

A kifizetés a záloglevél s a hozzátartozó még le nem járt szelvények visszaadása mellett történik. Netán hiányzó szelvényekért azoknak összege a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. junius 5-én kisorsolt záloglevelek kamatoztatása **1891. évi október 1-én** megszünik.

A f. é. junius 5-e **előtt** kisorsolt, de még fel nem vett 4½%-os, 38½ éves és 4%-os, 40½ és 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatozása már megszünt, előmutatás esetében ezentul is kifizettetnek ugyan, azonban a záloglevelek beváltásánál a hiányzó szelvények összege a tőkéből levonásba hozatik.

A korábbi sorsolásoknál kisorsolt 4½%-os, 38½ éves záloglevelekből még be nem váltattak:

Következő számok:

5000 frtos.

72	861	1973	2695	4972	5892	6620	6949	7325
162	862	1974	2696	5081	5910	6621	7004	7332
166	967	1975	2888	5351	5912	6622	7015	7333
427	1191	1976	2889	5368	5943	6623	7085	7352
542	1203	1977	3818	5534	6078	6624	7088	7353
701	1204	2090	3947	5561	6260	6625	7089	7355
702	1278	2124	4156	5655	6277	6636	7090	7356
703	1282	2125	4422	5698	6320	6637	7112	7357
704	1431	2126	4423	5709	6544	6638	7113	7418
705	1456	2127	4424	5710	6545	6643	7115	7425
706	1457	2255	4425	5864	6546	6644	7116	
707	1458	2601	4426	5865	6547	6735	7117	
708	1506	2602	4427	5872	6548	6740	7226	
712	1508	2692	4531	5873	6598	6741	7281	
713	1939	2693	4532	5882	6613	6742	7318	
804	1953	2694	4533	5885	6614	6747	7322	

1000 frtos.

451	1158	3037	3893	5591	6969	8617	9161	9764
452	1170	3048	3954	5707	6976	8619	9172	9765
453	1171	3050	3956	5938	6979	8624	9183	9768
460	1190	3057	3960	6201	6992	8635	9207	9772
646	1194	3058	3967	6403	6998	8636	9309	9773
647	1296	3085	4409	6404	7098	8670	9323	9780
648	1313	3086	4455	6405	7107	8678	9328	9781
649	1388	3172	4481	6414	7132	8685	9341	9782
650	1390	3203	4493	6537	7155	8690	9342	9800
715	1391	3204	4495	6550	7517	8802	9343	9907
718	1928	3216	4533	6555	7518	8803	9353	10105
719	2237	3260	4567	6556	7519	8836	9354	10109
720	2259	3263	4568	6627	7574	8849	9355	10110
721	2268	3465	4817	6628	7949	9122	9356	10132
742	2290	3466	4909	6763	7958	9123	9357	10155
743	2318	3573	5079	6904	7984	9131	9358	10259
744	2323	3746	5187	6906	7993	9133	9359	10270
745	2332	3760	5347	6911	8054	9134	9399	10275
746	2334	3761	5355	6916	8220	9135	9728	10276
762	2381	3795	5398	6927	8377	9137	9734	10277
773	2408	3889	5429	6941	8382	9138	9735	10278
1017	2603	3890	5439	6949	8387	9143	9738	10279
1018	3022	3891	5564	6950	8614	9149	9747	10290
1130	3028	3892	5584	6951	8615	9158	9757	10296
10315	10526	10697	10878	10929	11002	11077	11257	13328
10323	10527	10812	10892	10936	11003	11078	11263	13329
10332	10529	10816	10918	10937	11004	11205	11274	13335
10333	10530	10831	10921	10938	11035	11206	11280	13336
10334	10531	10835	10922	10942	11036	11207	11284	13337
10361	10532	10836	10923	10955	11037	11220	11295	
10384	10533	10841	10926	10988	11038	11249	11508	
10504	10678	10877	10927	11001	11039	11251	13327	

100 frtos.

2	1266	3362	5080	6455	8178	9514	10278	11039
48	1349	3423	5110	6459	8179	9515	10279	11040
49	1365	3424	5111	6495	8183	9551	10286	11041
50	1381	3425	5112	6511	8185	9554	10297	11060
60	1468	3426	5113	6532	8186	9556	10299	11061
66	1469	3465	5119	6632	8200	9563	10300	11066
69	1470	3472	5120	6646	8201	9566	10306	11067
70	1471	3473	5125	6684	8282	9567	10307	11070
80	1472	3490	5126	6685	8203	9569	10308	11096
102	1473	3508	5127	6692	8207	9721	10311	11305
150	1474	3514	5158	6700	8208	9729	10313	11310
151	1481	3515	5159	6706	8220	9785	10314	11311
181	1804	3577	5244	6733	8221	9789	10322	11312
182	1807	3594	5245	6767	8223	9799	10323	11313
183	1827	3595	5311	6768	8227	9915	10336	11315
184	1831	3596	5317	6837	8228	9916	10359	11373
185	1833	3597	5319	6838	8229	9917	10385	11386
202	1834	3618	5403	6839	8230	9940	10386	11387
203	1844	3631	5415	6848	8232	9941	10387	11392
212	1845	3651	5457	6849	8233	9946	10388	11393
216	1846	3659	5458	6851	8238	9947	10507	11519
217	1860	3669	5460	6870	8248	9975	10508	11520
218	1866	3670	5461	6889	8252	9981	10541	11542
219	1876	3689	5620	6929	8266	9982	10552	11548
243	1895	3692	5621	6936	8270	9993	10554	11549
288	1949	3703	5622	6942	8276	10014	10555	11553
289	2022	3734	5655	6945	8279	10015	10556	11557
290	2068	3735	5656	6946	8281	10016	10557	11559
291	2069	3736	5657	7132	8282	10017	10776	11560
297	2079	3775	5663	7164	8284	10030	10777	11570
428	2103	3776	5688	7199	8286	10049	10788	11574
475	2115	3777	5691	7219	8287	10052	10816	11575
482	2168	3778	5816	7272	8295	10053	10836	11585
523	2169	3779	5817	7403	8297	10057	10838	11586
524	2185	3780	5818	7404	8302	10058	10839	11589
525	2208	3781	5819	7405	8303	10059	10840	11592
526	2221	3782	5820	7423	8304	10060	10841	11594
527	2275	3783	5996	7424	8305	10061	10849	11597
528	2388	3824	6053	7446	8306	10062	10850	11601
529	2393	3918	6054	7462	8307	10088	10851	11602
543	2417	3980	6055	7479	8308	10089	10870	11624
573	2422	4040	6056	7486	8309	10090	10871	11633
574	2450	4054	6057	7496	8316	10091	10872	11637
575	2456	4058	6058	7547	8317	10092	10873	11638
576	2506	4064	6059	7590	8319	10093	10880	11652
583	2594	4065	6060	7680	8326	10094	10895	11653
584	2595	4101	6073	7681	8347	10095	10896	11656
585	2596	4128	6074	7682	8348	10096	10898	11662
586	2597	4129	6075	7683	8349	10098	10912	11663
587	2708	4200	6078	7903	8350	10099	10913	11664
588	2794	4534	6079	8101	8351	10148	10943	11665
813	2811	4535	6081	8102	8352	10150	10945	11666
814	2867	4669	6082	8103	8353	10151	10946	11667
846	2870	4744	6239	8104	8372	10154	10964	11668
897	2876	4745	6240	8105	8384	10155	10965	11669
898	2899	4765	6241	8106	8385	10156	10967	11691
899	2905	4783	6243	8126	8386	10157	10970	11692
900	2919	4805	6244	8127	8387	10158	10971	11693
901	2935	4829	6245	8128	8423	10159	10972	11698
902	2936	4897	6288	8129	8427	10160	10973	11700
903	2937	4898	6366	8130	8468	10161	10996	12801
904	2993	4899	6391	8131	8473	10162	10997	12802
905	3017	4907	6402	8132	8497	10165	11022	12803
906	3018	4908	6403	8133	9053	10176	11025	12804
908	3019	4909	6419	8145	9058	10192	11026	12805
909	3020	4922	6425	8160	9097	10200	11027	12811
917	3073	4923	6426	8161	9098	10203	11028	12904
921	3083	4924	6431	8162	9099	10231	11029	14201
1001	3179	4998	6432	8166	9112	10235	11030	14216
1082	3301	5000	6434	8170	9114	10244	11031	
1102	3359	5077	6435	8171	9212	10249	11032	
1127	3360	5078	6436	8172	9246	10265	11036	
1128	3361	5079	6437	8173	9513	10268	11037	

A korábbi sorsolásoknál kisorsolt 4%-os, 40½ éves záloglevelekből még be nem váltattak:

Következő számok:

5000 frtos.

62 1388

1000 frtos.

2338	2724	3851	6314	7305	8113	13107	13132	14617
2705	2727	3852	6315	7316	8114	13115	14604	14621
2710	2752	3856	7016	7317	8115	13122	14608	14622
2711	3806	3858	7301	7703	8116	13123	14611	
2712	3830	3859	7303	7803	10921	13129	14615	
2723	3844	3887	7304	8105	13106	13130	14616	

100 frtos.

723	2141	3056	4712	4746	8005	8032	11007	12925
724	2142	3519	4713	5906	8006	8033	11008	12926
726	2911	3564	4714	5908	8007	8034	11012	15126
760	2912	3578	4715	6405	8008	8035	11013	15127
761	2915	3580	4720	6406	8009	8036	11014	17404
763	3009	3586	4724	6407	8010	8037	11015	17405
1218	3035	3587	4725	6408	8013	8038	12415	17407
1219	3040	3588	4726	6409	8018	8622	12418	17408
1220	3041	4505	4729	7601	8022	10605	12422	17409
1226	3043	4705	4730	7603	8026	10606	12423	17410
2112	3047	4706	4732	7908	8028	10621	12431	
2138	3053	4707	4739	8002	8029	10627	12922	
2139	3054	4709	4740	8003	8030	11005	12923	
2140	3055	4710	4743	8004	8031	11006	12924	

A korábbi sorsolásoknál kisorsolt 4%-os, 50 éves záloglevelekből még be nem váltattak:

Következő számok:

5000 frtos.

782	787	1193
784	1156	

1000 frtos.

1107	4701	4705	7302
1519	4703	7801	

100 frtos.

1010	1607	3714
1606	3708	3715

Ezen be nem váltott 4½% és 4%-os záloglevelek kamatoztatása az illető kisorsolás után **legközelebb következő** szelvény-határidővel **megszünt.**

Bécs, 1891. évi junius 9-én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK

Zimmermann
alkormányzó.

Hutterstrasser főtanácsos. 5906 **Mecenseffy** vezértitkár.

[1] A második helyen felsorolt számok szintén kisorsolvák, ennélfogva például 5811—5820 azt jelenti: 5811-től **egész bezárólag** 5820-ig.

Magy. kir. államvasutak.

40539/91 szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága egy **teljesen üzemképes** állapotban lévő ócska függélyes fölállitásu, 40 ind. lóerejü és fogaskerékáttétellel ellátott **ikergőzgépet** a hozzátartozó **11.5 mtr hosszu** és **105 mm. átmérőjü transmissió tengelylyel** együtt értékesiteni óhajtván, annak eladása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

E gőzgép és transmissió **Schultz Teodor** bécsi czégtől származik és a magyar királyi államvasutak miskolczi mühelyében megtekinthető.

Pályázni kivánók 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatukat a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag és leltárbeszerzési osztályához (VI. Andrássy-ut 73. sz. II. em. 42. ajtó) a következő czimmel:

„Ajánlat egy ócska gőzgép- és transmissió megvételére, 40539/91 számhoz, 1891. junius hó 26. napjának déli 12 óráig benyujtani tartoznak.

Megjegyeztetik, hogy vevő a szóban forgó gépet Miskolcz állomáson tartozik átvenni.

A gőzgép és transmissió **müszaki körülirása,** valamint alkatrészeinek **anyag és suly** szerinti **részletezésére** vonatkozó **kimutatás** is fent nevezett anyag és leltár beszerzési szakosztálynál a hivatalos órák alatt megtekinthető, illetve megszerezhető.

Bánatpénz fejében o. é. 100 frt készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban — az ajánlat benyujtására kitüzött határnap előtt egy nappal — **vagyis 1891. junius hó 25-én déli 12 óráig** — központi főpénztárunknál leteendő.

Bánatpénz nélkül, vagy elkésve beérkező ajánlatok, valamint olyanok, melyekben javitások, vagy vakarások fordulnak elő, avagy távirati uton tett ajánlatok, nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlattevő, ajánlatával a pályázat eredményének végleges eldöntéséig kötelezettségben maradni tartozik, ezt tehát időközben semmi szin alatt vissza nem vonhatja.

Budapest, 1891. május hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Kedvező alkalmi butorvásárlás!

Elhatároztuk, hogy raktárainkon készletben levő, valamint a munkába vett asztalos- és kárpitozott szobabutorainkat mélyen leszállitott árakon adjuk. Ezen kedvező alkalmat a n. é. butorvásárló közönség figyelmébe ajánljuk. **Tájékoztatásul áraink például következők:**

2 szekrény, 2 ajtós, fényezett diófa	36 frt	és feljebb
2 ágy fényezett diófa	24 »	
1 éjjeli szekrény	7 »	
1 mosdó-szekrény	10 »	
1 ebédlő-asztal 12 személyre	13 »	
1 ebédlő-asztal, oldalt kihuzó	24 »	
1 ottomán vagy diván	24 »	
1 iróasztal	18 »	
1 hálószoba, matt diófa	120 frt	és feljebb
1 ebédlő	140 »	
1 ebédlő diván szőnyegből, magas	50 »	
1 háló szoba, faragott	180 »	
1 garnitura, faragott állás	85 »	
1 garnitura bevont	100 »	
1 garnitura selyem faragott	100 »	
1 konzol-tükör márványnyal	28 »	

Ezenkivül mindennemü és stylben készült ó-német, angol, barock, ebédlő, hálószobák dolgozó- és fogadótermek, valamint szalonberendezések legolcsóbban, **2 évi jótállás mellett** adatnak el. — Hazafias tisztelettel

PATYI ISTVÁN ÉS TÁRSAI

hazai gyártmányu asztalos és saját készitményü kárpitozott butor-termei 5832

Budapest, koronaherczeg-utcza 11., I. em., zsibárus-utcza sarkán.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Valódinak elismert csakis a **MÜLLER J. L.**-féle

Tojás olaj szappan

darabja 15 kr., 3 darab 40 kr., 6 darab 80 kr., 12 darab 1 frt 50 kr.

Kapható egyedül 4894

MÜLLER J. L. illatszer- és piperé-szappan-gyárosnál **BUDAPESTEN**

Gyári raktár: Koronaherczeg-utcza 2. — Gyár: Rottenbiller-utcza 36.

A gödöllői nagyvendéglő

f. évi julius hó 1-től

több évre bérbeadó.

Az egyesség megkötése végett **e hó 15-éig** lehet alólirott borászati szövetkezetnél jelentkezni.

Gödöllővidéki Borászati Szövetkezet Gödöllőn.

5885

A legujabb eredeti találmány.

Cs. és kir. szab.

Apolló-világitó-botok

(sétapálcza-alakban, Malacca-nádból), praktikus és tartós

mindenkinek.

Ára 2 frt o. é. utánvét vagy az összeg előleges beküldése mellett. 5749

Magyarországi főraktár:

LAMBERGER S. Budapest, Teréz-körut 4. sz.

Kapható minden divatáru-kereskedésben.

ÁTKÖLTÖZÉSEK

Butor-beraktározások. Telefon-összeköttetés.

I. Budapesti butorszállitó butorberaktározási intézet 5670

TAUSZKY MIKSA

Budapest, üllői-ut 31. szám, alapittatott 1876-ban és Bécs I. Schottenring 26. elfogad átköltözködéseket helyben, vidékre és külföldre, zárható kárpitozott szabadalm. butorkocsikban vasdálya és hajószállitásra legolcsóbb feltételek mellett. Hivatalnokok és katonák jelentékeny engedményben részesülnek. — Butorok beraktározás végett száraz raktárakba elvállaltatnak.

Az önsegély 5193

hü tanácsadó mindama szerencsétlenek számára, a kik ifjukori könnyelmüségük folytán erőik hanyatlását érzik. Haszonnal olvashatják továbbá az idegességben, szivdobogásban, nehézemésztésben, aranyérben szenvedők is. E könyv évenkint **ezreknek** adja viszsza az **erőt** és **egészséget.** Kapható beküldött 1 forintért vagy utánvétellel dr. L. Ernst hasonszenvi orvosnál, **Bécs,** Gizellastrasse 11. A könyv boritékba zárva küldetik meg.

Titkos betegségeket,

tehetetlenségeket, elgyengült férfierőt, bujakóros bajokat, bőrbetegségeket, **hugycsőfolyásokat uj gyógymód szerint, befecskendezés nélkül, ha elévült is,** 5—6 látogatás alatt gyógyit alaposan 5282

BESENBEK A.

orvos-sebész és szülész, 26 év óta e téren különleges orvos.

Rendel naponta: reggel 9 órától délután 4 óráig és este 7—8 óráig. — Dijazott levelekre válaszoltatik.

Lakik: Budapest, Király-utcza 14., II. em. 17. ajtó.

Velencze, Hôtel d'Italie, Bauer Grünwald.

4669

SOMOGYI VILMOS

katonai előkészitő tan- és nevelőintézetében

Budapest, Deák Ferencz-utcza 14.szám.

I. Egy éves önkéntesi tanfolyam tartatik fenn oly ifjak számára, kik középiskolát nem végeztek, mégis az egyenes önkéntesi jogot meg akarják szerezni. Mindenkor van nappali és esti tanfolyam.

II. A cs. kir. kadet vagy reáliskolák és a m. kir. Ludovika akadémiában teendő felvételi és évi vizsgákra előkészitő tanfolyamok vannak szervezve.

III. Tartalékos és aktiv tiszti vizsgára előkészitő tanfolyam oly ifjak számára, kik már szolgáltak vagy csak szolgálni fognak, de a katonai szaktárgyakból előképzettséget óhajtanak szerezni. **Tanintézetem 10 év óta a legjobb sikereket mutatta fel. Középiskolai tanulók teljes ellátásra felvétetnek.**

Budapest, 1891. junius hó.

Somogyi Vilmos
tanintézeti tulajdonos igazgató.

5866

Épen most jelent meg!

A PALLAS irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál megjelent s ugyanott (kecskeméti-utcza 6. sz.), valamint minden könyvárusnál kapható:

A MAGYAR ÖRÖKÖSÖDÉSI ELJÁRÁS BIRÓSÁGOK ELŐTT.

IRTA

RÓNASZÉKI TRUX HUGÓ

hites köz- és váltó-ügyvéd, budapesti kir. itélő-táblai biró.

Második javitott és bővitett kiadás.

Ára 2 forint 40 kr.

Alig van jogi gyakorlatunknak ága, melynek szabályozásánál törvényhozásunk eddigelé oly mostohán járt volna el, mint az örökösödési eljárásnál. Ide vágó törvényeink szerfelett hézagosak, rendszertelenek; miért is megérthetésük s alkalmazásuk tekintetéből a felső birósági döntvények, min. szabályrendeletek ismerete és különösen nagy gyakorlat szükséges, mit megszerezni részint az anyag szétszórt volta, részint az örökösödési eljárás helyes menetét megismertető jogi munka hiánya miatt igen fáradalmas. E hiányt pótolni tüzte ki a jelen munka.

Berendezésénél nem követi a perrendtartásnak örökösödési részét; hanem, részint hivatkozva az illető §-okra, részint felvéve azok szószerinti szövegét, azon egymásutánban halad, a mely szerint az örökösödési ügyek az örökhagyó elhalálozásától a hagyaték átadásáig vitetnek. — Szószerint közöltettek az idevágó törvények, fontosabb és majdnem naponkint szükséges min. szabályrendeletek, valamint a Curia és kir. tábla elvi jelentőségü határozatai.

Végül külön czimben tárgyaltattak az egyházi személyek hagyatéka körüli eljárás, valamint a rendestől eltérő öröklési jogszabályok.

A mü alig 5 év alatt második kiadást ért; ritkán tapasztalt eredmény hazai szakirodalmunkban s bizonyára csak ajánlatára lesz az uj kiadásnak. 5858

23871.
VIII 891. számhoz.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédcsapatok részére 1892. januártól 1896. deczember végéig szükségelt posztó- és egyéb gyapjuszövetből készült ruházati czikkek szállitására a nyilvános pályázat ezennel megnyittatik.

A ruházati czikkek a szerződési feltételekhez csatolt A) kimutatásban vannak felsorolva.

Miheztartásul a következő általános feltételek közöltetnek.

1. Az évi rendes szükséglet megközelitő pénzértéke 400,000 frt

2. Ajánlatok a szerződési feltételek 1-ső §-ban fentartott 25% levonása után felmerülő egész szükségletre — még pedig a magyar korona területén már fennálló és szállitóképesnek igazolt posztógyárak tulajdonosaitól fogadtatnak el, — kik mint egyes vállalkozók, vagy mint több posztógyárosból alakult szövetkezet pályázhatnak, de szállitóképességüket és megbizhatóságukat iparhatósági bizonyitványnyal tartoznak igazolni.

Az ajánlatok elfogadása iránti határozatot az árakra való tekintet nélkül a miniszter magának fentartja.

3. Az összes czikkek anyaga maga a vállalkozó által állitandó elő; az előállitási telepek az ajánlatban megjelölendők, mivel azok üzeme a honvédkincstár ellenőrzése alatt álland.

4. A vállalkozó által Budapesten a ruházatok szabására és részbeni készitésére kellően berendezett mütelep felállitandó, melynek a szerződés megkötésétől számitandó 6 (hat) hó alatt üzemképesnek kell lennie, hogy abban a megrendelendő czikkek kiszabása és elkészitése kifogástalanul foganatosittható legyen; külső hazai munkások foglalkoztatása azonban szintén engedélyeztetik.

Pályázók köteleztetnek a mozgósitás esetében szükséges szerződési feltételekben meghatározott nagyobb mennyiségü hadi pótkészleteknek szállitására, melyeknek biztositására való tekintettel 500,000 frt értékü árubiztositékot előállitani, illetőleg ezen már meglévő s a hadi tartalékkészlet egy részét képező árukat megváltani, azaz ezek megváltására a szerződés aláirásakor 500.000 forintot készpénzben letenni köteleztessék, mely összeg után vállalkozóknak a szerződés tartamán át 4% kamat fog fizettetni, a szerződés lejártával pedig a biztositék készpénzben visszaszolgáltatni.

6. Az ajánlatban határozottan kijelentendő, hogy a szerződési tervezetben foglalt feltételek elfogadtatnak, hogy a szállitandó czikkek mintái és az ezekre vonatkozó hányad-kimutatások vállalkozó előtt ismeretesek, s hogy az ajánlott egység-árak az 1892. évi szállitásokra érvényesek és azontul az évenkénti megállapitásánál alapárakul elfogadtatnak.

Az ajánlathoz az összes szállitandó czikkek és anyagok egységár-táblázata s külön boritékban a magy. kir. központi, vagy a budapesti állampénztárnál leteendő 50,000 frt bánatpénzről szóló letéti elismervény is csatolandó.

7. A szerződési feltételek és a szállitandó ruházati czikkeknek jelenleg érvényben álló szállitási árai: a honvéd-főruharaktárban, az „Országos iparegyesületnél," továbbá a „Kereskedelmi muzeumban" Budapesten, valamint a magyar korona országai területén fönnálló valamennyi kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők.

A főruharaktárnál azon kivül a szállitandó czikkek mintái anyagban és elkészitve, valamint az átvételi határozványok és árelmezésre vonatkozó hányad-kimutatások is megtekintés végett rendelkezésre állanak.

8. A szabályszerüen felszerelt és bélyeggel ellátott ajánlatok a m. kir. honvédminiszterium segédhivatali főigazgatójának legkésőbb **1891. évi julius hó 15 napjának d. e. 12 óráig** beadandók.

Budapest, 1891.

5893 **M. kir. honvédelmi minisztérium.**

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, s compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr bélyegilleték is fizetendő.

TELEFON 542. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. TELEFON 542.

Kiadóhivatalunk az Andrássy-ut sarkán, Dalszinház-utcza 1. szám, a magyar államvasut nyugdijintézetének palotájába helyeztetett át.

„Derék" levele van a kivánt helyen. Elza. 11010

Házassági ajánlat. 100.000 frt évi forgalommal és 20.000 frt értékü birtokkal biró 31 éves vidéki füszerkereskedő (keresztény) ismeretség hiányában ez uton óhajt házasságra lépni 18—24 éves jó családbeli nővel, ki házias, takarékos és csinos külsővel bir. Arczképekkel ellátott levelek **Kereskedő** czim alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 11007

Eladás.

Használt és uj

pénz-szekrények rendkivüli olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 2875

Dogge-kutya, him, német faj, 28 hónapos, tigrisszinü, 83 czentiméter magas, szelid és kitünő házi őr, melynek apja a brüsszeli kutyakiállitáson az első dijat nyerte, eladó. Kivánatra a kutya fényképe megküldetik. Gyógyszertár Dárda (Baranya-megye.) 10996

Szepességben közel Tátrafüredhez, egy kastély birtokkal eladó, birtok bérben van és 4%-ot jövedelmez. Keczer Bertalan, Sáros-Bogdány. 11004

Krisztinavárosi, uri kényelemmel kiállitott házat kerttel, vehet gyorsan határozó vevő 10.000 frtért. Czim 11009 szám alatt.

Pompás zongora remek hangzattal és kiállitással, rögtöni elutazás miatt 250 frtért eladandó. A zongora 165 cm. hosszu, teljesen uj. Dohány-utcza 1. sz. II. em. 53. 5911

9000 forintért előnyös feltételek mellett Krisztinavárosban földszintes ház kerttel eladó. 10972

Városmajorban egy emeletes ház kerttel előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Makulatura, **Magyarország legnagyobb napi lapjának megmaradt példányai, felvágatlan nagy kettős ivek, csomagolásra kiválóan alkalmasak, kaphatók legolcsóbban. Hol? megmondja a kiadóhivatal.** 5336

Szép kényelmes nyaraló a Gellérthegyen gyönyörü kilátással, nagy részt bebutorozva, nagy kertben, nemes gyümölcsfajokkal, szabad kézből eladó. Felvilágositást a tulajdonosnál Reichart, V. József-tér 10. 10993

Gőzcséplő garnitura eladás. Egy Shuttlewort-féle 8 lóerejü kitünő karban levő lokomobille és egy jó karban levő 8 lóerejü cséplőgép egyenkint is eladó. Czim a kiadóhivatalban. 10951

Két nagy borsajtó olcsón eladó. Kosár magassága 106, átméret 90 centiméter, ára egynek 100 frt. Egy ilyen nagyságu uj sajtó ára 400 frt. Czim a kiadóban. 10984

Házeladás két emeletes 800 □-öl kert és udvarral.

Üres telek 230 □-öl a VI-ik kerületben.

Ház kerttel és szőlővel Káposztásmegyeren.

Kert árnyékos fákkal és 630 □-öl terjedelmü, egy házzal eladók. Bővebbet a kiadóhivatalban. 10973

Vétel.

Üres **petroleum hordókat** és olajhordókat egész éven át legmagasabb napi árakon vásárol **Weinberger Izidor,** Budapest, **Andrássy-ut 31. szám.** 5519

Kecskemét határában megvételre 100 holdtól 1000-ig egy birtok kerestetik, czim a kiadóhivatalban. 10961

Homok terület kerestetik megvételre, legalább 50 hold kiterjedésü, Budapesthez közel. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába intézendők sub: **Vessünk.** 11000

Egy teljesen jó karban levő, könnyü, ruganyos **kocsi megvételre kerestetik.** Bővebbet a kiadóhivatalban. 5900

Alkalmazást keres.

Kertész keres urasági **kertet** Budapesten, haszonbér vagy tiszta haszon ellenében való munkálása és fenntartása mellett. Ajánlatok vagy lakczime kéretik a kiadóhivatalba. 10982

Egy fiatal ember valamely gazdaságnál, gyárnál vállalatnál óhajt mint távirász vagy hivatalnok alkalmaztatni. Czim a kiadóhivatalban. 10997

Alkalmazást nyer.

Szakácsné, ki a hideg és meleg ételek főzésében tökéletesen jártas, azonnal alkalmazást nyerhet. Czim a kiadóhivatalban. 10889

Egy kitünő szakácsné kerestetik, ki előkelő uraságoknál szolgált és jó bizonyitványai vannak. Czim a kiadóhivatalban. 10890

Kerestetik jószág-kezelő nagyobb birtokhoz, mely több pusztából áll, és egy gazdatiszt, ki önállóan képes 1000 holdas birtokot kezelni. Ajánlatok «ügynökség» czim alatt e lap kiadóhivatalához. 11011

Felvétetik 11012 magános urnőhöz társalkodónő, lehet 18—30 évesig, tisztességes családból legyen. Fényképpel ellátott levelek vétetnek figyelembe, el nem fogadott fényképek vissza küldetnek. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába «Társalkodónő» czim alatt.

Oktatás.

Nevelőnő kerestetik négy leánykához (legidősebb 13 éves, legkisebb 7 éves, német és franczia nyelv, zongora tanitás kivántatik; fizetés 300 frt és teljes ellátás. Ajánlkozók kéretnek bizonyitványaik mellé fényképöket beküldeni. P. Mizse u. p. Jász-Mihálytelek Grosz Ákos. 5849

Lakás és bérlet.

Azonnal kiadó **IX. ker. Lónyai-utcza 13. szám** a III. emeleten 3 utczai, előszoba, fürdőszoba, cselédszoba, éléskamra igen jutányos áron; ugyanott több **raktárnak** felette alkalmas helyiség is kibérelhető. 5250

10947 **Szobák** a klinika közelében napokra 50 krért, havonként 8 frtért, megtudhatók a kiadóhivatalban.

Nyári lakások, a budai hegyek közt, szép kilátással, szép árnyas erdők tövében, vasutösszeköttetéssel, kiadók. Bővebbet Loser testvéreknél, Károly-körut 14. 10974

Hirdetmény. **Kisujszállás** r. t. városban, a városháza és nagyvendéglő közvetlen szomszédságában 2 utczára és a piacztérre néző sarokházamat beltelkével együtt, vagy csupán a benne lévő tágas bolthelyiséget — a bolti állványokkal együtt — bérbeadom. Bérleti ajánlatokat az egész házra vonatkozólag f. é. julius 1-ig a boltra és esetleg 1 vagy 2 szobára vonatkozólag f. é. augusztus 15-ig elfogad **Kisujszálláson** özv. Balogh Sándorné, a tulajdonos. 10999

November 1-ére két igen **elegáns lakás**, VI. Izabella-utcza 53. szám alatt kiadandó.

II. emeleten 3 utczai, 3 udvari szoba, előszoba, cselédszoba, inasszoba, fürdőszoba, konyha, éléskamra, zárt veranda, closettek, pincze, padlás,

magasföldszinten 3 utczai, 2 udvari szoba, elő-, cseléd- és fürdőszoba, konyha, éléskamra, zárt veranda, nagy nyitott terrasse, closett, pincze, padlás. Bővebb felvilágositással szolgál a házmester ugyanott. 10955

Különféle.

Vizmentes ponyvák bármely nagyságban, fehér, fekete vagy sárga, 50%-al olcsóbban, mint bárhol **kölcsönképen is,** még pedig **fölötte kedvező feltételek** mellett kaphatók.

Zsákok mindennemü terményekhez, **ujak, egy és többször** használtak, bámulatos olcsó áron **NAGEL ADOLF-nál** Budapest, Arany János-utcza 10. szám. 5515

Nem szédelgés uj ruhákkal, melyek mint régiek adatnak el, hanem csakis uraságoktól levetett uriöltönyök a legnagyobb választékban a legolcsóbb áron kaphatók: **Károly-körut 2. szám,** a hatvani-utcza sarkán, az **udvarban.** Ugyanott ruha-kölcsönző intézet. 5786

2000—3000 frttal rendelkező keresztény **társat keresek** egy 57 ezer lakossal biró alföldi városban 1805 évtől fennálló könyv-, zenemü- és papirüzlethez. Czim **„Bizalom"** post restant H. Hadház.

Magyarország földbirtokosaihoz! Egy bécsi bank képviseletében felhivok mindenkit, kinek konvertálandó bankkölcsönre szüksége van. miszerint általam gyorsan bonyolittatik le ügye. Bankom előre kimondja, hogy minden 100 frt után 97 frt 50 krt fizet készpénzben és ezen papirveszteségen felül nem von le egy krt sem. A magyar bankoknál három-négy, de sok esetben 5 frt is levonatik minden 100-tól — és ezek a földbirtokosoknak becs alapján is oly csekély összegeket adnak meg, hogy majdnem teljes lehetetlen a földbirtokosra nézve tartozásának egy helyen való összevonása. Mint földbirtokos és ki a becslésekben rendszerint ott vagyok, egész biztossággal ajánlhatom ezen bankot a földbirtokosság figyelmébe, — ha valaki ezzel lép összeköttetésbe, akkor látja csak a többi bank hátrányait. Szives felvilágositást nyujt egyébb részletekre **Keczer Bertalan** földbirtokos, Sáros-Bogdány, via Abos. 11003

Egy birtok **2500** hold, szép kastély parkkal, gazd. épületekkel ¼ óra vasuthoz, gyönyörü szép termékeny vidéken, legjobb karban, jól instruálva, aratással együtt, kevés készpénz lefizetéssel 300,000 frtért eladandó. Lehetne házra cserélni. Csak komoly direkt vevőknek ad felvilágositást Österreicher Benő Nagy-Kanizsán. 10925

Kölcsön. Minden előleges költség nélkül **olcsó pénzt** eszközlök bármily összeg erejéig **személyhitelre;** kereskedőknek, ugy vidékieknek **tárczahitelt** szerzek, fővárosi háztulajdonosoknak és vidéki földbirtokosoknak jutányos **törlesztési** kölcsönt. Megkeresések **„J. B."** jel alatt **hirdetési nyugta** ellenében Budapest, főposta poste restante intézendők. 10971

Egy nagy partie egyszerü és finom butor, szalon-, háló-, ebédlő és uriszobák részére, egyenkint is olcsón eladatnak. **Papnövelde-utcza 10. sz.** I. em. az egyetem-templommal szemben. 5909

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára! Napontai elarusitás 50,000 kilogramm. — Utánzásoktól óvakodni kell.

Kapható minden jobb gyarmatáru-, gyógyáru- és csemegekereskedésben, valamint czukrászoknál. 3735

KANITZ FERENCZ szepességi vászonraktárában **Budapest, váczi-utcza 12. szám.** Hatóságilag engedélyezett 5790 **végeladás** tartatik, mely okból az összes áru-raktár **tetemesen leszállitott áron eladatik.** A n. é. közönség saját érdekében figyelmeztetik, ezen ritka alkalmat, a legnehezebb minőségü **asztalnemüek, vásznak, fehérnemüek** és **kelengyék** beszerzésére felhasználni.

Minden sorsjegy egy **biztos nyeremény.**

JÓ-SZIV SORSJEGYEK.

Főnyeremény **20.000, 18.000, 15.000, 10.000 frt.** **Évenkint 3 huzás,** a legközelebbi már junius hó 15-én. Eredeti sorsjegyek készpénzfizetésre a **napi árfolyamon alul à 3 frt 85 kr.,** vagy az 1883. évi XXXI. t.-cz. értelmében

RÉSZLETFIZETÉSRE:

3 drb	24 havi részlet	—.65	3 drb	36 havi részlet	—.48
5 »	»	1.08	5 »	»	—.81
10 »	»	2.16	10 »	»	1.62
15 »	»	3.20	15 »	»	2.40
20 »	»	4.30	20 »	»	3.30

Csak az első és második részlet beküldése után kapja a vevő a sorozat és számokkal ellátott részletivet, azonnali és egyedüli játékjoggal.

JÓTÉKONYCZÉLU ÁLLAMSORSJEGYEK Főnyeremény 100.000 frt. Huzás már junius hó 11-én.

1 db sorsjegy 1 frt 85 kr. 3 db sorsjegy 5 frt 40 kr.
2 „ „ 3 „ 50 „ 5 „ „ 8 „ 50 „

BEIMEL LAJOS bankűzlete a SORSOLÁSI KÖZLÖNY kiadóhivatala *Budapest, kecskeméti-utcza 6.*

Hirdetmény.

A kalocsai főkáptalani uradalom ezennel közhirré teszi, hogy Pestmegye Keczel községébe kebelezett Tüskösi pusztáján, 1200 □ ölével számitott 920 hold immunis homokterületet szőlőültetés czéljából áruba bocsájt. Ezen birtokrészlet Keczel községétől egy óra s a vasuti állomástól öt negyedóra távolságnyira fekszik. A vételár holdanként 50 frt, mely 6%-ival 30 év alatt törleszthető.

Bővebb értesitéssel szolgál a főkáptalani uradalom tiszttartói hivatala Kalocsán. 5892

A budapesti és bécsi katonakórházban, valamint számos katonaezrednél nyert bő tapasztalat folytán, ezen orvostudor legmelegebben ajánlható.

Titkos betegségeket, hugycsöfolyásokat, sebeket, syphilis utókövetkezményeit, elgyengült férfierőt, magömléseket, önfertőztetés utóbajait, nőknél fehérfolyást, befecskendezés nélkül és bármely női bajokat, a legmakacsabb börbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg- és ennek utókövetkezményét, a hátgerinczbajokat gyógyit 15 évi katonaorvosi tapasztalat után a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos sikerrel

Dr. KAJDACSY volt cs. és kir. ezredorvos. **Lakás: Budapest, V., Váczi-körut 4. sz., I. em.** bejárat a lépcsőnél. Rendel délelőtt 9—1 óráig, este 7—8 óráig; nőknek u. m. férfiaknak külön be- és kijárat — külön váróterem. — Dijazott levelekre azonnal válaszoltatik és gyógyszerekért is gondoskodva lesz. 4915

Neuschlosz Ödön és Marcel **Budapest, Felső-rakpart 10.** Legrégibb és legnagyobb **Parkét-padolat-gyár** Magyarországban. 5845 Számos kitüntetés. — Nagy készlet. — Három évi jótállás. — Mintalapok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

HYGEA ARCZKENŐCS 75 kr. **MOSDÓVIZ** ára 1 frt. **Savon hygiénique szappan** 50 kr.

Ezen kiváló gonddal készitett szerek a bőrnek finomságot és rugékonyságot kölcsönöznek, az arczon levő minden foltot, szeplőt, májfoltot, forróság v. fagyás által keletkezett pirosságot rövid idő alatt elmulasztják és ezenfelül a bőrnek üde frisseséget, viruló ifjuságot és bársony puhaságot adnak. Valódi minőségben kaphatók magánál a készitőnél, **Fáykiss József** gyógyszertárában a «nagy Kristóf»-hoz Budapesten, továbbá: **Török József** gyógyszertárában király-utcza 12. sz. **Thallmayer és Seitz** kereskedőknél, **Kochmeister Frigyes utódainál** és a **legtöbb magyarhoni gyógyszertárban.** 4474

Altstädter B. által készitett

Egyetlen Natália

arczszépitő kenőcs van hivatva, hogy az arczon levő foltokat, pattanásokat, vimmerlit és előforduló tisztátalanságot rögtön, már az első pár napi használat után biztosan eltávolitsa és uj életet, szint kölcsönözzön és megtartja a legkésőbb korig az ifju szépséget. Ára egy tégelynek 2 frt. Főraktár: 5873

Reiner Lipót és Ferencz gyógyáru üzletében Király-utcza 41. szám, a hova a rendelmények intézendők.

Vizi erőknek alapos kihasználása minden iparvállalatnak vagy gazdaságnak biztos hasznot hajt.

Turbinákat és vizikerekeket saját és kitünő rendszerek szerint ezen czélra szállit **WÖRNER J. és Társa BUDAPESTEN** malomépitő-vállalat, gépgyár és vasöntöde. **Különlegességek: Turbinák és vizikerekek, malmok, malomgépek, transmissiók.** 3982

Egyetlen üzlet mely Párisban az arany éremmel lett kitüntetve.

Női füzők (Corsets) Mm. Weisz, Bécs.

A füzők ára: 10, 12, 14, 16 frt és feljebb. Levélbeni megrendeléseknél a méretek megjelölése centiméterekben kéretik: 1. a mell és hát egész kerülete a karok alatt. 2. A derék kerülete. 3. A csipők kerülete. 4. Hosszuság a karoktól a derékig. 4572 A mérték a testen ruha fölött veendő. Postaküldemények csakis utánvétellel vagy az összeg előleges beküldése mellett eszközöltetnek.

Védjegy 319. és 320. sz.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszesz-készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál. 5676

SÓSBORSZESZ általánosan elismert kitünő háziszer: különösen **a bedörzsöléskenő-gyuró-gyógymódnál (massage)** igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind **fogtisztitó szerül** is, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, a **foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén **fejmosásra** is, a **hajidegek** erősitésére, a **fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.** Egy nagy üveg ára **90** kr., egy kisebb üveg ára **45** kr. **BRÁZAY KÁLMÁN** Budapesten, IV. ker., Muzeum-körut 23. szám.

Tőzsdei megbizásokat a legkulánsabb feltételek mellett eszközlünk és müveletekre leginkább a **dij- és stellage-üzleteket** ajánljuk, melyekkel **igen csekély koczkázat mellett a legnagyobb nyereség érhető el.** Minthogy most az **államvasut és déli vasutrészvények** a legnagyobb árfolyamhullámzásnak vannak alávetve, ezen értékpapirral való spekuláczió a legjobban ajánlható. **Csak 200 frt** betéttel, mely összeg legrosszabb esetben a legmagasabb veszteség lehet, holott a legnagyobb nyereség érhető el

100 drb **államvasut részvénynyel** vagy
100 „ **délivasut részvénynyel** vagy pedig
100 „ **tetszés szerinti bármely értékpapirral spekulálni.**

A Budapesti LLOYD kiadóhivatalának 5852 **bank- és váltó-üzlete** Engel Zsigmond és társa. Budapest, Dorottya-utcza 8.

VARGA MIHÁLY ÉS TÁRSAI magyar **BUTOR** ipar társasága ajánlják dusan felszerelt raktárukat teljes **háló-, ebédlő-, szalon-berendezéseket,** a legfinomabbtól, a legegyszerübbig. 5814

2 szekrény, kétajtós	38 frt	és feljebb
2 ágy	24 frt	
1 ebédlő-asztal	14 frt	
1 ottomán	33 frt	
1 faragott hálószoba	185 frt	
1 faragott hálószoba	210 frt	
1 faragott ebédlő-szoba	150 frt	
1 faragott ebédlő-szoba	200 frt	
1 szalon-garnitura	90 frt	
1 szalon-garnitura	105 frt	

Nagy raktár angol, barock és ó német butorokban, valamint divatos szalongarniturákban és disztárgyakban. Tisztelettel **VARGA MIHÁLY és Társai** magyar butor-ipar társaság. **Budapest, Gizella-tér 3. szám.** Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Bécs „Hôtel Métropole" Ringstrasse, Franz Josefs-Quai. **Első rangu nagy szálloda.** Szoba és terem (1 frttól feljebb), **személy-felhuzó,** olvasóterem minden országbeli ujsággal, **„Egyetértés", pompás üveg-terem,** duna fürdők és távirdai hivatal a szállodában. Szállodai omnibusz minden vaspályaudvarban. Hosszabb idei tartózkodás mellett **mérsékolt árak.** 4934 SPEISER L. igazgató.

A csász. és kir. kizár. szab. gyárak **Alexander Herzog,** Wien, I., Graben, Bräunerstrasse 6. **szállitják a legjobbnak elismert** 5039 **Mosógépeket,** Strakosch és Boner szabadalma. **Facsaró gépeket, mángorlókat, vasaló gépeket,** stb.

Meidinger-kályhákat, egyszerü és elegáns kivitelben. **szabályozható töltőkályhákat, Calorifér-eket, központi fütőket, szellőztető-készülékeket.**

Eladás jótállás mellett. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. **Raktár: Budapest, Andrássy-ut 40.**

!! Részletfizetésre !! **Órák és ékszerek** a legelőnyösebb föltételek mellett, készpénzfizetés mellett pedig a következő árakért:

1 »babi« ébresztőóra	frt	2.00
1 svájczi nickl remontoir zsebóra	»	4.50
1 svájczi kettősfedelü remont. ezüst zsebóra	»	9.—
1 svájczi kettősfedelü arany női remont. óra	»	17.50
1 svájczi kettősfedelü arany uri remont. óra	»	35.—
1 masszív 14 karátos arany gyürü	»	3.50
1 gyémánt 14 karátos arany gyürü	»	7.—
1 pár gyémánt 14 karátos arany függő	»	9.—
1 salon ingaóra ütőszerkezettel	»	9.25

5889 **Fuchs S.** óra és ékszer gyári raktára Budapest, Váczi-utcza 10., I. em.

Brünni szöveteket az **1891.** év tavaszi és nyári idényére minden elképzelhető minőségben, gyári áron **1 m. 1 forint 55 kr.-tól 4 frt-ig** szállit 4648 **SIEGEL IMHOF** posztó gyári raktára **BRÜNNBEN.** Jó tartós szövetekért és mintahü szállitmányokért kezesség vállaltatik. Egy teljes férfi öltönyre (kabát, nadrág és mellény) 3·10 méter szükséges. Minták ingyen és bérmentve.

PÉNZT **SORSJEGYEKRE** és 5070 **ÉRTÉKPAPIROKRA** (visszafizethető tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad **KŐVÁRY ÁRMIN** bank- és váltóüzlete hatvani-utcza 4. sz. Dreher-féle palota.

Öreg és fiatal embereknek az ép most uj kiadásban megjelent éremmel kitüntetett Dr. Müller egészségügyi tanácsos könyve **a megrongált idegek és nemzőrendszerről** valamint ennek gyökeres gyógyitásának oktatására sürgősen ajánltatik 60 kr. levélbélyeg beküldése ellen zárt boritékban küld bérmentesen *Eduard Bendt Braunschweig.* 4298

2000 holdas birtok mintegy 700 hold szántó, 300 hold kaszáló, 300 fiatal, részben már vágás alatti puha, főleg ákáczerdő, 700 hold legelővel, Pestmegyében. Kis-kőrösi vasut állomástól ¾ órai távolságban, örök áron eladó. Kényelmes uri lakkal, cseréppel fedett magtárral, számos gazdasági épülettel, nagy gyümölcsös kerttel. Értesitést ád a kiadóhivatal 5762. sz. a.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható kiteles köszönetirat folytán ezen orvostudor legmelegebben ajánlható

Titkos betegségeket, hugycsöfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire is üdültek, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és börbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint biztos sikerrel, gyorsan és alaposan **Dr. GARAI ANTAL** orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt csász. kir. oszt.-főorvos. Budapest, belváros, IV. kerület, kigyó-utcza 1. szám, II. emelet, bejárat a lépcsőnél. 4510 **Rendel:** naponta 10 órától d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. — Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERÜ UTMUTATÓ** (már a 7-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez czimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., **most csak 90 kr.** A könyv jól becsomagolva 1 forint beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 5280

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőzés és az éjjeli magömlések. — IV. A hugycsőtakár (tripper) és hugycsőszüküetek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. — IX. Az ivarszervek megbetegedésének föténye zője a prostitutió.

ÁLLANDÓ MÜKIÁLLITÁS Andrássy-ut 31. sz.

Van szerencsém a magas nemességet és a n. é. közönséget tisztelettel értesiteni, hogy a mai napon egy egészen uj kiállitást nyitottam meg, melyben számos kiváló mü van

Achenbach Oswald, Munkácsy, Bakalovicz L., Schlimarsky, Stettka, Postiglione, Reyna, Sellenati, Tenyei, Jordens, Giacomo Vassaeri, Venius Ottó, Golzius Henrik stb. festményeiből.

Továbbá egy egész kiállitás

PETTENKOFEN A.

olajfestményeiből, aquareljeiből és rajzaiból, melyeknek megtekintését a legmelegebben ajánlom az összes mübarátoknak.

Kitünő tisztelettel

5790 **WEINBERGER I., Andrássy-ut 31.**

Nyomatott Neumayer Ede nyomdájában, Budapest, VI. szerecsen-utcza 35. (az operaház átellenében).

MELLÉKLET A 158-ik SZÁMHOZ.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése junius 9-én.

Elnök: Péchy Tamás; *jegyzők:* Széll Ákos, Dárday Sándor, Madarász József.

A mult ülés jegyzőkönyve hitelesittetik.

Az elnök: Bemutatja Tapolczafő község polgárainak, Szarvas város polgárainak kérvényeit, melyben az önkormányzatnak, illetőleg a tisztviselők választási jogának fentartását kérik. Bemutatja továbbá Hajdu-Böszörmény város közönségének kérvényét, melyben a közigazgatás és önkormányzat rendezéséről a vármegyében czimü törvényjavaslat visszautasitásáért esedezik. Ezen kérvények kiadatnak a kérvényi bizottságnak.

Következik a napirend: «**a közigazgatás és önkormányzat rendezéséről a vármegyékben szóló törvényjavaslat**» általános tárgyalásának folytatása.

Az első szónok **Tarnóczy Gusztáv**:

Azon kezdi, hogy Vállyi Árpád volt az, a ki talán a legtöbb indokot hozta fel arra, hogy meggyőződjék mindenki arról, miszerint a választási rendszer a mi viszonyaink között meg nem felel.

A felhozottakkal szemben szükségesnek találja az önkormányzat fogalmának preczizirozását. Mit értettek ezen szó alatt «önkormányzat?» Nem volt az soha önkormányzat, mert a nép önmagát nem kormányozta, hanem egy átvitt jog alapján kormányoztatott a megválasztottak által és igy alig van más különbség a behozandó állami kormányzat és az eddigi megyei kormányzat közt, mint a közigazgatás területi viszonyainak megváltoztatása. Önmagát nem kormányozza senki, legfeljebb talán a szolgabiró.

A szónok ezután beszél a régi megyei rendszerről s utal arra, hogy a középosztálynak kárára van a közigazgatással járó kötelességek viselése. Nem tartja kivánatosnak, hogy ez a magyar középosztály, mely a terhet annak idején, midőn adót nem fizetett, jóformán a maga költségén viselte, az ujabb időben változott viszonyok között az adón kivül még ezt a terhet is viselje. Mert nem jog, hanem nagy teher ez a közigazgatás annak, a ki lelkiismeretesen, önzetlenül kivánja teljesiteni ezt a kötelességet, a mely miatt igen sokan tönkre mentek, az országban elhanyagolván gazdaságukat, feláldozván saját érdeküket az állam képzelt érdekének.

Beszél arról, hogy most a közigazgatási tisztviselőnek, — ha különben nem vagyonos ember, milyen szánalmas helyzete van. Az ipar és kereskedelem boldogulása annyira meg van nehezitve közigazgatásunk mai rendszere által, hogy nem hiszi, hogy létezzék egy kereskedő, vagy iparos Magyarországon, a ki titokban ne panaszkodnék a mai közigazgatás ellen és ne kivánná annak oly reformját, mely másképp mint kinevezett, jól dijjazott tisztviselők nélkül nem képzelhető.

Helfy Ignácz: Lehet jól dijazni kinevezés nélkül is!

Tarnóczy Gusztáv: Lehet kinevezés nélkül is, de a fizetés csak egyik oldala a tárgynak, a másik a kinevezés, vagy választás kérdése, de ki az, a ki a mai időben választ? Azt hiszik, hogy a megyének független, önálló birtokossága? A független, önálló birtokosság nem tartja a megyét méltónak arra, hogy elhagyja a maga gazdaságát és bemenjen a megyébe választani. A megyében uralkodó szövetkezetek, klikkek azok, melyek a választást a mai időben teljesitik. Az egyéni szabadság érdeke is sokkal jobban van megóva az állami, mintsem a megyei közigazgatás mellett. Jobban van megóva azért, mert a ki azt veszélyeztethetné, attól az egésztől sokkal távolabb áll, mint az, a ki ma veszélyeztethetné.

A másik, a mit az ellenzék részéről ellenvetésül hall, a közszabadság kérdése. Nem tehet róla, de meggyőződése szerint a közszabadság jobban lesz megérve az országgyülés alatt az országnak itt összpontositott ereje által, mint a szétforgácsolt megyei bizottságok néha erős, de néha gyenge támaszai által. Hogy pedig ezen állitása alapos, bátran hivatkozhatik az 1848-iki törvényhozókra.

Fejtegeti azt, hogy a közigazgatás államositása már sürgős követelmény s kifolyása már annak az elvnek is, a mit Kossuth felállitott. Ismételten hangsulyozza annak szükségét, hogy a tisztviselőket jobban kell dotálni, mert a tisztviselő, ha nem tud megélni a fizetéséből, ott keres jövedelmet, a hol talál és ez nagyon sokba kerülhet az államnak, meg az egyeseknek. Beszédét igy végzi:

Bárki volna is az, t. ház, a ki itt e házban a czentralizáczió ellen küzd, az mindenki lehet, csak az a párt nem, mely magát 48-asnak nevezi (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.), mert az 1848-iki országgyülés volt az, a mely a czentralizácziót Magyarországban részben megteremtette. (Mozgás a szélső baloldalon.) Mindenkinek tehát, csak az uraknak, ott azon az oldalon, nincs jogosultságuk a czentralizáczió ellen nyilatkozni. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Ez a mi dolgunk!) Én tehát arra kérem a t. képviselőtársaimat, hogy velünk együtt ezen törvényjavaslat elfogadása által iparkodjanak az ország központjának sulyát hazánk érdekében gyarapitani és emelni. A javaslatot általánosságban elfogadom. (Helyeslés jobbfelől.)

A következő szónok **Beöthy Ákos**, kinek beszéde igy hangzik:

Jól tudom, hogy a vitának jelenlegi stádiumában aligha leszek képes valami figyelemre méltó uj adattal vagy érvvel a tárgyalásnak anyagát — hogy ugy mondjam — szellemi tőkéjét gyarapitani. És ha mindennek daczára felszólalok, hogy szavazatomat indokoljam, annak oka abban rejlik, hogy ezen javaslattal szemben bizonyos pontig kényes, sőt nehéz helyzetben vagyok, mely arra kényszerit, hogy eljárásomat mintegy kimagyarázzam. (Halljuk! Halljuk!) Én ugyanis e törvényjavaslatot nem fogadom el. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Nem fogadhatom el daczára annak, hogy az államositás hive vagyok, daczára annak, hogy t. ellenzéki elvbarátaim, kikkel eddig együtt müködtem és remélem, hogy velük továbbra is együtt fogok müködni, azt elfogadták. Ezen eljárásomra, mondhatnám, erőt abból az ismeretes deák közmondásból meritek, mely a következőképen hangzik: «Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica Veritas.» És én azt találom, hogy az igazság itt azoknak a részén van, a kik a törvényjavaslatot nem fogadják el. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Ne méltóztassék elfelejteni, hogy itten nem az államositás elvéről, eszméjéről, mondhatnám in abstracte, van szó, hanem van szó egy konkrét törvényjavaslatról, (Igaz! Ugy van! a szélső balon) egy intézményről és ezt az intézményt a saját értéke szerint kell megbirálni. Már pedig nekem az a nézetem, hogy ez a törvényjavaslat rossz törvényjavaslat, hogy ez a közigazgatási reform egyetlen egy követelményének sem felel meg. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Ez a törvényjavaslat nincs megindokolva, előkészitve annak minden sarkalatos intézkedése, konczepcziója el van hibázva. Hozzá teszem, hogy szerintem a t. kormánynak sincs meg a kormányzati és parlamentáris reputácziója ezen törvényjavaslat keresztülvitelére. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Azt mondtam, hogy ez a törvényjavaslat nincs megindokolva. Méltóztassanak megengedni, meg fogom magyarázni mit értek én ezalatt. Szerintem ugyanis minden organikus reformmü sikeréhez az kivántatik, hogy az a liberális és konzervativ eszméknek mintegy összhangjából, kompromisszumából származzék. A liberális eszme abban van, hogy az állam intézményei a fejlődés, a haladás örök törvényein alapuljanak, a konzervativ eszme pedig abban, hogy az állam intézményeit tisztán ujitás és változtatás kedveért megbolygatni nem szabad. (Helyeslés a szélső balon.)

Ezen felfogás képezi az ugynevezett történeti alkotmányok, a magyar és angol alkotmányok sikerét. Különösen figyelemre méltó körülmény az, hogy pl. Angliában, midőn egy létező intézményt reformálnak minő óvatossággal, minő körültekintéssel járnak el. Különösen nagy sulyt fektetnek arra, hogy az országot meggyőzzék arról, hogy azon intézmény többé nem életképes, feladatának meg nem felel; ennek következtében, ha kell tanulmányozzák, a parlamentet adatokkal, tényekkel, bizonyitékokkal látják el.

Nézetem szerint, t. ház, nekünk is igy kellett volna eljárni. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Itt is szükség lett volna adatokra, tényekre, bizonyitékokra, hogy ime ezen mostani közigazgatási rendszer voltaképen miben hibázik? Abban hibázik-e: hogy az állam akarata nem érvényesül; hogy a törvények, a kormány-rendeletek nem hajtatnak végre; hogy nincsen vagyon- és személybiztonság; hogy az adminisztráczió magasabb feladatainak nincsen elég téve; hogy a hivatalnoki kar nem megbizható?

Mert én állitom, t. ház, hogy ha az ember még ugy meg van is az államositás szükségéről győződve, de mindaddig ezt a reformot sikeresen be nem hozhatja, mig nem tuja azt, hogy a mostani rendszer voltaképen miben hibázik. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Csak egyet emlitek. Én pl. azért vagyok az államositás hive, mert azt találom, hogy igy egy olyan magisztrátust kapunk, mely a magyar állameszmének hive; és mit találok? Hallomásom szerint a mi erdélyrészi barátaink, a kik, azt hiszem, erre a kérdésre nézve igen finom érzékkel birnak, azt mondják, hogy ép a magyar állameszme érdekében szükséges a mostani rendszert fentartani. (Ellenmondások jobbfelől. Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

De azután ez a törvényjavaslat nincs előkészitve. Mindnyájan tudjuk, hogy az előbbi kormánynak az volt a politikája, hogy ezt a mostani rendszert fenn kell tartani. Hiszen ez irányban 1886-ban egy nagy szervezeti törvényt alkottunk. Természetes volt tehát a feltevés, hogy az államositási reform egyhamar bekövetkezni nem fog. Ennek következtében én mondhatom azt, hogy ez a kérdés a közvéleményben tulajdonképen teljesen aludt és soha az kevésbbé nem volt diskutiálva, mint a törvényjavaslat benyujtása előtt. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.)

Megengedem, azt lehet mondani, hogy diskutiálva volt előbb. Elismerem, hogy egész általánosságban ez a kérdés: választás legyen-e vagy kinevezés, diskutiálva volt; de odáig nem ment a diskusszió, hogy pl. a kinevezési rendszerek közül melyiket fogadjuk el, hogy az önkormányzatot mikép kell az állami adminisztráczió keretébe beilleszteni, hogy a közszolgálati viszony mikép legyen szabályozva?

Ennek következtében — merem állitani — sem a közvélemény, sem mi magunk e kérdésre nem voltunk kellőkép tájékozva, a mit leginkább bizonyitanak a közigazgatási bizottság tárgyalásai. Legnagyobb tisztelettel viseltetem én azon bizottság tagjainak szorgalma és képessége iránt, de azt az egyet merem mondani, hogy ezt az egész kérdést ők nem hozták tisztába, hanem inkább elhomályositották. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon), mert különben nem történhetett volna meg, hogy oly javaslattal álljunk szemben, a melyre minden védelmezője azt mondja, hogy homályos, bonyolódott, érthetlen.

Én szerintem egész másképp kellett volna eljárni. A t. kormánynak el kellett volna késziteni ezeket a törvényjavaslatokat. Neki a közvélemény elé kellett volna e kérdést bocsátania (Helyeslés a szélső balon), esetleg meg kellett volna várnia a választásokat, hogy a közvélemény e felett a választókerületekben nyilatkozzék (Helyeslés a szélső balon) és csakis a jövő országgyülésen kellett volna azt behoznia, mert csakis igy nyugodhatott volna bele a közvélemény. És ezt kell különösen az államositás barátjának is kivánnia. Neki kivánnia kell, hogy ily nagy fontosságu reform ne rögtönzés utján léptettessék életbe. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Már pedig, hogy ez rögtönzés, azt senki nem tagadhatja. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Azután ez a reform nem terjesztetik elő a maga teljességében, a maga összességében. Hogy Széchényi István kifejezésével éljek: a logikai egymásután nincs megtartva. Maga a t. kormány beismeri indokolásában, hogy ez a közigazgatási törvény egy egész komplexumát a törvényeknek fogja maga után vonni. Ezek közt pedig van nem egy oly törvény, a melyeknek alkotása ezen mostani törvény alkotását meg kellene, hogy előzze. Ilyen például, hogy mást nem mondjak, a községi törvény, mely ennek a törvénynek természetes fundamentumát képezi. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Ilyenek azok a törvények, melyeket a «szabadság biztositékai» alatt szoktunk összefoglalni. Mert az csak kézen fekszik, hogy ha én a kormánynak fokozott hatalmat adok, akkor nekem mindenekelőtt a szabadságot kell biztositanom. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Az én nézetem szerint tehát itt még a junktium fogalma sem kielégitő, itt ezen törvények számára föltétlenül prioritást kell biztositanom. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Azt hallottuk, hogy igenis a t. kormány ez értelemben kötelező igéreteket tett, hogy tehát az adott férfiszóval állunk szemben és nem vagyunk feljogositva arra, hogy kételkedjünk abban, hogy a t. kormány igéretét beváltja. (Halljuk! Halljuk!) Én nem akarok a t. kormány szándékában kételkedni.

Csanády Sándor: Én igen! (Élénk derültség.)

Beöthy Ákos: de nagyon könnyen megtörténhetik, hogy a t. kormány igéretét be nem váltja, mint erre nézve van már nekünk preczedensünk is. (Halljuk! Halljuk!) 1874-ben megalkottuk a választási törvényt. A választási törvényben világosan benne van, hogy kötelezve van a kormány a jövő országgyülésen benyujtani a törvényjavaslatot a kuriai biráskodásról. A t. kormány benyujtotta; de saját pártja leszavazta. A mi megtörténik egyszer, megtörténhetik másodszor is. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) De azonkivül én egyáltalában nem vagyok képes megitélni, hogy a t. kormány igéretét beváltja, vajon pl. azon váza a közigazgatási biróságnak, mely előterjesztetett, valóban magában foglalja-e a szabadságnak elvi biztositékait? Mindenekelőtt meg kell jegyeznem, hogy ha ezen törvény meghozatik is, a kormány által elkövethető viszszaéléseknek csak egy igen csekély részét lesz képes korrigálni.

Ennek a közigazgatási biráskodásnak hatásköre csak is arra terjed ki, ha a kormány törvényt, vagy szabályrendeletet sért meg, tehát az állampolgároknak jogait sérti meg; de nem terjed ki arra, ha a kormány az állampolgároknak érdekeit sérti, a jogositott érdekeket mellőzi, a jogtalan érdekeket istápolja. Mindenki tudja azt, hogy a közigazgatási jogszolgáltatásnak épen ez képezi szervezeti gyengeségét, hogy az az oltalom, a melyet ad, csak a jogokra vonatkozik, de az érdekekre nem; ez tisztán a közigazgatási arbitriumnak a dolga, ez a közigazgatás diskreczionárius hatalmának a dolga, mely sehol, egy országban sem olyan erős, mint épen nálunk. Ha tehát ezt a törvényt meg fogjuk alkotni, még a jövőben is ugy fog történni a dolog, hogy épen ezek az igen fontos érdekek közigazgatási uton fognak elbiráltatni, annak birája maga a kormány, ellenőrzője az országgyülés lesz, no pedig hogy ez hány pénzt ér, a felett tisztában lehetünk. (Élénk tetszés és helyeslés a szélső baloldalon.)

De én azt is egy igen kontroverz és nagyon megvitatható kérdésnek tartom, hogy a hol közigazgatási kontencziózus ügyekről van szó, vajon elegendő oltalom-e az, a mit egy közigazgatási biróság ad, hogy nem kellene-e ezt a materiát az ország rendes biróságaihoz utalni, mint a hogy az Angliában és Olaszországban történt. (Helyeslés a szélső baloldalon.) De azután magánál ezen törvény konczepcziójánál sem látom én a kellő logikai egymásutánt. Például szó van az illetékességi összeütközésekről. Világosan meg van mondva, hogy az a biróság, a mely az illetékességi összeütközések felett van hivatva dönteni, csak később fog aktiváltatni; nézetem szerint pedig ennek is meg kellett volna előznie a jelenlegi törvényt, épen ugy, mint a hogy Ausztriában a Reichsgericht megalkotása, mely az illetékesség kérdésében megelőzte a Verwaltungsgerichtshof alkotását. Igy pl. nem vagyunk tájékozva abban a nagy gyakorlati fontossággal biró kérdésben, hogy a közigazgatási biróság mint semmitőszék fog-e eljárni, vagy pedig érdemben is fog-e itélni? Ha ezt a zárlatot elolvassuk, azt kell hinnünk, hogy mint semmitőszék fog müködni, mert világosan benne van, hogy a biróság a miniszterek általános rendeleteinek érvényessége vagy érvénytelensége fölött nem dönt, de egyes eset eldöntése alkalmából a rendelet alkalmazását a biróság megtagadhatja; tehát megsemmisitheti és az eljárás ismét a közigazgatás kezében van, minek következtében az egész ügy ad calendas graecas elhalasztatik. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.)

Ha tehát mindezeket számba veszszük, kénytelen vagyok kimondani, hogy a kormány hatalmi növelésével szemben itt elegendő szabadságbiztositékot nem találok. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

De vannak nekem a törvényjavaslat ellen érdemleges kifogásaim is. (Halljuk! Halljuk!) Különösen elhibázottnak tartom a törvényjavaslatnak önkormányzati konczepczióját. Én azt a problemát, hogy modern állam keretében egészséges önkormányzatot létesitsünk, egyikének tartom a legnehezebb, legkomplikáltabb kérdéseknek. Különösen nehéznek tartom azért, mert az a két posztulátum, hogy t. i. az önkormányzat életerős legyen, de hogy vele szemben biztositékok is léteznek, egymással némileg ellentétben van.

T. barátaim talán csodálkozni fognak, hogy én az önkormányzattal szemben biztositékokról beszélek, pedig a dolog kézzel fogható. Mi az önkormányzat? Részben a társadalomnak bevétele a kormányzatba; a társadalom ellentéteinek bevétele a kormányzatba. Már pedig mindnyájan tudjuk, hogy mióta társadalom volt, van és lesz mindig, vannak az emberek közt ellentétek s ezen a kormányzatba való bevétel által megtörténhetik, hogy az erősebb elnyomja a gyengét s azt mindnyájan tudjuk, hogy egy zsarnokság sem oly gyülöletes, mint a lokális. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Ezt jól tudják; tudja az a két nemzet, az angol és az amerikai, a mely pedig az önkormányzat terén legmesszebb ment, mert ők is szükségesnek látták az önkormányzattal szemben biztositékokat alkotni; igaz, hogy ezeket a biróságok gyakorolják. Ismétlem, ebben van a nehézség s ezen általános nehézségek nálunk hatványosabbak. Nehéz nálunk az önkormányzatba életet, tartalmat önteni, nehéz azt biztositékokkal ellátni. Minden biztositék korlát, ez a korlát pedig a kormányhatalom. Ez iránt pedig az emberek a legnagyobb gyanuperrel élnek; mert a kormány nevében folytonosan visszaélnek. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Ennek azután az lett a következménye, hogy nálunk az autonómiát összetévesztik a szuverénitás fogalmával, a mi pedig nem egészen egy; nem lehet különösen nálunk egy, mert jól tudjuk, hogy társadalmunk is nem egy irányban szubverziv befolyásoknak van kitéve.

Nehéz nálunk tartalommal is ellátni az önkormányzatot. Először ott van az a körülmény, hogy mindenütt Európában, hol önkormányzati reform volt — mondjuk Angliában, Poroszországban — az az önkormányzat abból állt, hogy az állampolgár mindenütt sokkal több jogot gyakorolt, mint addig; nálunk ellenben minden ujabb önkormányzati rendezés a jogositványoknak dekreszczendóját vonta maga után, mindannyiszor egyet-egyet nyirbálnak a jogositványokon. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Ennek következtében könnyen megtörténhetik, hogy az állam polgárai azt fogják találni, hogy a mivel most birunk, az nem bir elegendő értékkel és nem fognak kellő érdekeltséggel viseltetni iránta. (Helyeslés a szélső baloldalon.) A másik nehézség pedig abban áll, hogy igy az önkormányzatnak életerős funkczionálása egy hatalmas középosztályt feltételez, mert eddigi középosztályunk a populus Verbőczyanus, a mely az önkormányzatot fenntartotta, szétmállt és más középosztály nem alakult. Ezek tehát mi nálunk a problema megoldásának nehézségei; ezekkel a problemákkal kellett a t. kormánynak a törvényjavaslatban megküzdeni; de ezekkel nem volt képes megküzdeni és oly szervezetet alkotott, a mely sem biztositékot nem képez, sem pedig kellő életerővel és tartalommal nem bir. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Hogy biztositékokkal nem bir, elég arra utalnom, hogy nálunk ezen egész kérdés a kormányzat felügyeleti jogára lyukadt ki, abban ellaposodott. Elég azon képtelenségre utalnom, hogy ez önkormányzati testület eljárásának törvényessége felett a végrehajtó hatalom őrködik. Nem lesz annak elegendő tartalma sem, mert szerintem az önkormányzat kérdése első sorban pénzkérdés. Mindenütt, a hol ujabb időben az önkormányzatot erősebb alapra fektették, azt tette a kormány, tette Angliában, tette Poroszországban — hogy az önkormányzati testületeket jelentékeny dotaczióban részesitette. Igaz, hogy ez azért történt, mert az önkormányzatok oly agendákat teljesitenek ezután, a melyeket előbb a kormány, vagy az államhatalom teljesitett. Ámde nemcsak az lebegett előttük, hanem az is, hogy kulturális intézményeiket fejleszthessék, mit bizonyit Poroszország eljárása, a hol 1885-ben az ugynevezett «lex Huene» az önkormányzati testületeket a vámjövedelmekkel dotálta. Mi nem vagyunk abban a helyzetben, ennek következtében kénytelenek az önkormányzati testületek a pótadókkal megelégedni, de miután a mi népünk annyira tul van terhelve, alig hiszem, hogy ez kielégitő eredményt hozhat. (Ugy van! a baloldalon.) Azonkivül azokat az önkormányzati testületeket nem ruházzuk fel végrehajtó organumokkal. A végrehajtás a kormányhivatalnokok által történik, a mit én kormányzati szempontból sem tartok helyesnek, mert igaz az a magyar közmondás, hogy «közös lónak turos a háta.» (Helyeslés a szélső balon.)

Általában nagyon figyelemre méltó körülmény az, hogy ezen egész törvényjavaslatnál a t. kormány mily következetesen keresztül vitte azt, hogy az egész önkormányzat ne legyen élő, cselekvő valóság, hanem csak fikczió. I van például a járási tanács, a melyre oly nagy sulyt fektetnek.

Hát mi az akczió-képesség első feltétele, hogy az jogi személy legyen, ezt a kelléket nem adták meg; holott pedig a porosz Kreisordnung első vagy második paragrafusa egyenesen kimondja, hogy a járás jog személy.

Különösen elhibázott dolognak tartom azt, hogy önkormányzatunknak jövőben a legfőbb organuma a közigazgatási bizottság lesz. Nem ugy szólok én erről, mint fegyelmi vagy kontencziózus hatóságról, hanem szólok mint önkormányzati organumról. Ezen intézmény nem a mostani törvényjavaslatnak alkotása, ezt a mostani állapotból veszszük át; ezen intézmény azonban nem vált be odáig és nem válhat be ezután sem (Helyeslés a szélsőbalon.); ezen intézmény egy homályos inspiráczionak volt szülötte. «Ut aliquid fecisse videatur.»

Épen oly homályos volt alapgondolata, mert azt a czélt, hogy az önkormányzati és az állami közegek közt harmoniát létesitsen, nem mondta ki a törvény és erre nem tanitott meg a gyakorlat.

Igen érdekes, hogy a közigazgatási bizottság mellett a t. kormány indokolásában csak azt az egyetlen egy érvet tudják felhozni, hogy annak megváltoztatása nagyon sok törvénynek megváltoztatását vonná maga után. (Derültség a szélső balon.)

De mi jót tett a közigazgatási bizottság? Vajon javitotta-e a közigazgatást? Hiszen még arra sem volt képes, hogy a közigazgatás állapotáról és hiányáról tiszta képet adjunk. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Beszédem elején arról szóltam, hogy nem ismerjük a mostani közigazgatás hibáit; nem a közigazgatási bizottság mulasztását képezi-e ez, nem annak lett volna kötelessége a kormányt és az országgyülést a létező hibákra figyelmeztetni?

Elhibázott dolognak tartom azt is, hogy mi egy testületben önkormányzati és hatósági elemeket összevegyitünk és ezeket önkormányzati és hatósági hatáskörrel ruházzuk fel. Hogyan jutnak állami tisztviselők önkormányzati tevékenységhez és mit várunk az állami adminisztráczió terén az önkormányzati elemektől? Azt mondják, hogy ezek teljesiteni fogják az ellenőrzést, de méltóztassanak megmagyarázni, hogy tulajdonkép miféle ellenőrzést fognak teljesiteni? Az adminisztrativ ellenőrzést nem, mert ezt annak kell teljesiteni, a ki a rendeletet kiadta, a főnöknek, vagy a miniszternek; a politikai ellenőrzést nem teljesithetik, mert ennek nincs szankcziója, nem csaphatják el a tisztviselőt; nem teljesithetik a jogi ellenőrzést sem, mert azt az illető polgárnak, a ki sértve érzi magát, kell teljesiteni, a közigazgatási bizottság e tekintetben csak gyámhatóság. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Azt tartom, hogy a közigazgatási bizottság már azért sem képes feladatát teljesiteni, mert tagjai ennek teljesitésére képtelenek. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Nem szerénykedem, t. ház, de bevallom, hogy én nem volnék képes ennek a feladatnak megfelelni, mert annak a közigazgatási bizottsági tagnak, a ki kötelezettségének eleget akar tenni, universal genie-nek kell lennie (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.), annak ismernie kell az egész alkotmányt és közjogot, ismernie kell az egész alkotmányt és közjogot, ismernie kell minden törvényt és szabályrendeletet és ösmernie kell az adminisztráczió minden ágát. Ugyan méltóztassék csak ezt az egyetlen egy funkcziót venni. A javaslat egyik pontja ezt mondja: (Olvassa.) «A polgári vagy büntető jog és a törvénykezés tekintetében szükségesnek látszó és törvény vagy rendelet utján eszközölhető intézkedések megtételéhez, az igazságügyminiszterhez felterjesztést tehet.» A közigazgatási bizottság tagjának tehát kriminálistának, czivilistának kell lennie és az egész törvénykezést kell ismernie. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ezek nem komoly dolgok. Azt mondta valahol Goethe: «Wo Begriffe fehlen, stellt ein Wort zu rechten Zeit sich ein.»

Mikor a közigazgatási bizottság hatáskörét megállapitották, akkor a frázisok egész kollekczióját vették bele. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Nem számitottak az intézmény természetére, nem az emberi anyag erejére, mely ezen intézménynek tartalmat ad. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Szerintem tehát ezen közigazgatási bizottságnak tevékenysége mechánikus tevékenység lesz; szakadatlanul le fogja őrölni a dolgokat. Megengedem azonban, hogy egy irányban fog tevékenységet kifejteni, csakhogy ebben nem lesz köszönet, mert abban meg fogja magát fészkelni a klikkuralom és ott a különféle lokális érdekek kompromisszumra fognak lépni a közérdek rovására. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Ha tehát mindezeket összevesszük, akkor ki kell mondanom, hogy ezen törvényjavaslatnak önkormányzati konczepcziója az önkormányzati rendszernek minden hátrányát egyesiti magában annak előnyei nélkül. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ép oly elhibázottnak tartom e javaslatnak államositási konczepczióját. Én, t. ház, az államositásnak vagyok hive. Hive vagyok első sorban azért, mert azt egy oly kormányzati rendszernek tekintem, a melylyel Magyarország állami és nemzeti egységét a legbiztosabban lehet megalkotni. Sokat beszéltek itt a nemzeti geniuszról, sokat beszéltek a megyéknek közjogi helyzetéről és téves világitásba helyezték azt. Méltóztassanak megengedni, hogy egy pár rektifikácziót tegyek. (Halljuk! Halljuk! a bal és szélső baloldalon.)

Én ugy tanultam, hogy Magyarország már Szent István korában Európa egyik legczentralizáltabb országa volt. Magyarország állami és nemzeti egysége ötszáz évvel hamarább létesült, mint Francziaországban vagy Németországban. Magyarországban nem is voltak municzipális, lokális szabadalmak, melyek mindenütt a partikularizmusnak voltak fészkei. Egyedül csak 1563-ban lehetett a fejedelem és a nádorispán engedelme nélkül megyei közgyüléseket tartani. Az

---

EGY SZEGÉNY GRÓF REGÉNYE

IRTA 12

F. MARION CRAWFORD.

V. FEJEZET.

(Folytatás.)

— Mikor lopták el a bábuját? kérdé a tiszt.

— Most Szilveszter estéjén, felelt a hordár.

— S azóta nem látta egészen a mai napig?

— Nem, kapitány ur.

— Akkor hát hogyan tudja, hogy épen az? Ugy hiszem, nem az egyetlen ilyen bábu ez Münchenben.

— Bizonyos vagyok benne, hogy az. Kihordó voltam az üzletben, kapitány ur és nagyon jól ismertem ott minden tárgyat, akár csak azok a kisasszonyok, a kik a vevőket kiszolgálják. Aztán meg a talapzat aljára rá is van irva a nevem plajbászszal.

— Az már más, mondá a tiszt, kezébe véve s fejjel lefelé tartva a gigerlit a légszeszláng felé.

A dolgok természetes rendjének eme felfordulása valami különös, titokzatos hatással lehetett a zenélő hengerre, mert a dallam, melyet az Akulina jól kimért ökölcsapása oly erőszakosan félbeszakitott volt, most egyszerre ugyanannál a hangnál elkezdődött, tovább zörgött néhány pillanatig s azután egy éles csikorgással és csattanással ismét elnémult.

A rendőrök elröhentették magokat s még a tiszt is mosolygott vastag sárga bajusza alatt. Azután összevonta szemöldökét s kibetüzött valamit, a mi a bábu talapzatának fenyőfa-aljára volt irva.

— Miért nem mondta ezt mindjárt? mondá. — A neve csakugyan itt van, a mint állitotta.

— Azért irták rá, mert nekem volt kiadva, hogy a vevőnek hazavigyem. Beletettem egy kosárba egyéb holmi közé. Egy pillanatra aztán letettem a Hofbräuhaus udvarára, s mikor visszajöttem, a kosár nem volt sehol.

— És mit tud a dologról ön?

Ez a kérdés a grófhoz volt intézve.

— Minthogy a hordárnak nyilván igaza van, felelt emez, betakarva kalapjával azt a helyet, a honnan a gomb leszakadt, másik kezével pedig kissé idegesen nyulva a torkához, mintha attól félne, hogy gallérjával együtt ő is szétmállik, — nekem semmi mondanivalóm nem lehet. Nem akarom magamra venni azt a vádat, hogy bárkit is belekeverjek ebbe a szerencsétlen dologba. Csupán azt kell még mondanom, hogy ez a bábu az év eleje óta nyilvánosan ott állott Fiselovicz Krisztián ur üzletének a kirakatában s neki bizonyára nem volt tudomása arról, hogy az az ember, a ki neki ezt a bábut hozta, mi módon szerezte.

— Fiselovicz ur igen tiszteletreméltó ember, jegyzé meg a rendőrtiszt. — Ha ön be tudja bizonyitani azt, a mit mond, nem tartóztatom tovább. Van itt tanuja?

— Itt van Dumnov ur, mondá a gróf.

A rendőrtiszt mosolygott s egy hivatalos tréfát engedett meg magának:

— Dumnov ur nagy testi erőről tett tanuságot, de tanuskodásának bizonyitó ereje a jelen körülmények közt nem lehet.

A rendőrök tisztelettudással mosolyogtak.

— Más tanuja nincs? kérdé a tiszt.

— Fiselovicz ur szivesen fog mellettem tanuskodni.

— Fifelovicz ur e pillanatban bizonyosan alszik már s teljes joga van ahhoz, hogy ebben az órában vonakodjék csupa szivességből előttem megjelenni... Attól tartok, gróf Szkarjatin, hogy ma éjszakára szerencsém lesz az ön szállásadója lehetni.

— Lehetetlen kölcsönös helyzetünket nagyobb udvariassággal kifejezni, viszonzá komolyan a gróf, legkevésbé sem ügyelve a rendőrtiszt hangjának gunyos voltára.

Emez kiváncsian nézett rá s egyszerre megváltoztatta modorát.

Meg volt róla győződve, hogy uri emberrel van dolga.

— Sajnálom, hogy ily kellemetlenségnek kell önt kitennem, mondá udvariasan.

S parancsoló hangon fordulva alárendeltjeihez, hozzátevé:

— Tisztelettel bánjanak ezzel az urral, és semmi panaszt ne halljak holmi szükségtelen gorombáskodás miatt.

— Köszönöm, kapitány ur, mondá a gróf egyszerűen.

Igy vesztette el szabadságát a gróf éppen annak a napnak az előestéjén, a melyen vissza volt térendő a rang és mód összes fényes kiváltságaihoz.

A körülményeknek mindenesetre igen szerencsétlen összejátszása volt az, a mi őt Vjerától való elbucsuzása után oly rövid idő alatt juttatta a rendőrállomás deszka-párnás kemény padjára.

Olyan szinezete volt az egész dolognak, mintha abban a szerencsétlen gigerliben valami gonosz lélek lakozott volna, mely szünetlenül a gróf megrontására törekedett, s mintha az a nyomorult szélhámos, a ki lopta s azután rásózta Fiseloviczra, átkot hagyott volna rajta, a melynél fogva az volt a rendeltetése, hogy visszavonást és harczot támaszszon mindenütt, a hova csak került és bajba keverjen mindenkit, a ki habár csak ideiglenesen is, gazdájának vallotta magát.

Mert lám, ez a gigerli először is komoly szerencsétlenséget hozott a hordárra, ki elvesztette miatta az állását meg a kauczióját; azután Fiseloviczra nézve ötven márkányi elveszlett holttőkét képviselt; szálka lett az Akulina szemében s a leghevesebb czivódásokat idézte elő, melyek valaha e házaspár életében előfordultak; megbénult, derekatörött alakja annyi meg annyi összezuzott poharába és törött butorába került a Zöld koszoru korcsmárosának; okozója volt több rendbeli sulyos ökölcsapásoknak, melyeket Dumnov osztogatott és kapott, nemkülönben egy hordár és két rendőr hatalmas földhözvágódásának — és végre börtönbe juttatta éjszakára grófot.

Ezenközben pedig értéke is nagyra rugott, mert kétszer fizették meg busásan az árát — első izben a hordár, a kitől ellopták s a kinek lefogták miatta a kauczióját, másodizben pedig Fiselovicz, azzal az ötven márkával, a mit a szélhámosnak kölcsön adott volt; sőt a gróf nemesi szavát kötötte le arra, hogy másnap harmadszor is megfizet érte, s kötelezte magát erre akkor, mikor a zsebében mindössze egy ezüst márka még néhány rézfillér volt.

S hozzá még börtönbe is került, és a holnapi méltóságos urnak mai fogoly-társa Dumnov volt, a muzsik!

Jól szellőztetett szobába csukták őket, melynek magas, rácsos ablakain belátszottak a csillagok s melyet homályosan világitott meg egy gyenge légszeszlángocska.

A helyiség bőven, ha nem is fényesen volt fölszerelve fapadokkal, melyek mindegyiken lejtős deszkadarab jelképezte a vánkost. Az ajtó előtt rendőr járkált a tágas folyosón. Lovas rendőrnek kellett lennie, mert hosszu kardjának csörömpölése és sarkantyujának a pengése folyvást hallható volt óraszámra. Volt ebben a csörömpölésben és pengésben bizonyos ütemszerüség, mint valami dallamban, mely sehogy sem bir kibontakozni és érvényesülni, s rendszerességében az őrváltás alig idézett elő észrevehető szünetet vagy különbséget.

Dumnov, miután levették kezéről a bilincset, végig nyujtózott a számára kijelölt padon, összekulcsolta kezét a feje alatt és felbámult a mennyezetre.

A gróf leült a maga padja szélére, átvetve egyik lábát a másikon s nézegette a körmeit, azaz, hogy csak iparkodott nézegetni a gyenge világitás mellett.

Az épület valami távoli részében kinyitottak s becsuktak egy-egy ajtót s a gyenge csapódás hoszszas visszhangokat zugatott végig a kőpadozatu folyosókon.

A gróf hallhatóan sóhajtott.

— Ejnye, hisz ez nem is olyan nagyon rossz, szólalt meg Dumnov. — Nem hittem volna, hogy olyan uri kényelemben végzem a mai estét.

— Elég rossz biz ez, viszonzá a gróf.

Elővett a zsebéből egy összegyürt ujságdarabot, melyben egy kis dohány volt s elmélázva sodort magának czigarettet.

— Elég rossz biz ez, ismétlé, a mint rágyujtott.

— Nagyon könnyü lett volna odább állani, ha ön hajlandó lett volna ugy tenni, mint az a pimasz Schmidt, a ki elfutott és a faképnél hagyott bennünket.

— Én nem tartom Schmidet pimasznak, jegyzé meg a gróf fehér füstkarikát bocsátva fel a homályba.

— Én sem tartom máskülönben annak. De olyan jól megcsináltam már a dolgot arra, hogy ön elmeneküljön — hanem hát nem akart. Az ajtóban véletlenül kivülről volt a kulcs, befelé rugdostam hát az embereket s rájok zártam az ajtót. Legalább is negyedórai munkájokba került volna azt az ajtót kinyitni s ha ön kiugrott volna...

Levette szemét a mennyezetről s végignézett a gróf sugár, vékony alakján.

— Könnyü testü ember, folytatá, — s nem is ütötte volna meg magát. Nem tudom megérteni, hogy mért maradt ott mégis.

— Dumnov barátom, mondá a gróf komolyan. — Mi igen különböző szempontból nézzük a dolgokat. Kötelességem kijelenteni, hogy maga az adott körülmények közt a legtisztesebb módon viselte magát és mélyen le vagyok magának kötelezve azért a lovagiasságért, hogy mikor már szabad volt és elmehetett volna, visszajött hozzám és mellém állott. Nemesebb küzdelemben az ilyen tettért a becsületrend keresztjével tüntették volna ki, a mint hogy meg is érdemelte. Hozzá még az is tény, hogy maga nem volt olyan szorosan érdekelve a kérdéses dologban, mint én, mert hiszen engem gyanusitottak azzal, hogy olyan tárgynak vagyok a birtokában, melynek az eredete legalább is kétes. Ugy vélem hát, hogy magának teljes jogában volt visszaszereznie szabadságát, ha alkalma nyilt reá és szükségtelen volt a lelkiismeretét megkérdezni. Ámde az én helyzetem egészen más volt. Nem is szólok arról, hogy már elvből ellene vagyok az olyan megfutamodásnak, melynek czélja az, hogy kellemetlen körülmények közül meneküljek. Ez végtére is a gyermekkori nevelés kifolyása.

— Én gyermekkoromban nagyon kevés nevelést kaptam, utóbb pedig még annyit se, jegyzé meg Dumnov nyugodtan.

— Barátom, ne fejtegessük mi itt egymással a viszontagságaink történetét. Összetalálkoztunk a szegénységben és egyformán küzködtünk a nyomor ellen. Ugyanabban a munkában fáradoztunk napról-napra, ugyanazért a bérért dolgoztunk, de van bennünk valami, a mit nem szükséges átvinni a kölcsönös bizalmaskodás terére s a mi megállja helyét változatlanul a sorscsapások között is. Értem egyéni voltunkat, természetünknek jobbik, nemesebbik részét, mely akkor is szenvedett, mikor testi, vagyis nyers anyagi részünk esetleg élvezett... De ugy látom, elkalandoztak a gondolataim. Attól tartok, gyakran esik ez meg rajtam. Visszatérek hát a tárgyra. Reám nézve, ha felhasználom a maga nagylelkü kisérletét arra, hogy kiszabaditsam magamat, ez annyi lett volna, mint olyan szinben tüntetni fel magamat, mintha erkölcsi okom volna a szökésre. Más szóval: ezzel egyenesen elismertem volna, hogy csakugyan elkövettem azt a bizonyos aljas cselekedetet.

— Én ugy tartom, hogy mégis csak legjobb lett volna elmenekülni. Ha rám bizta volna magát, meg nem foghatták volna. Ha pedig meg nem fogják, nem is bizonyithatnak be ellene semmit.

(Folytatása következik.)

alispánt csakis 1548-ban választották és azóta szakadatlanul választották. És hogy ha egy haragos kényur vagy egy büszke olygarcha fel merte ütni fejét a magyar állam és a magyar korona ellen, az állandó viszonyokat nem teremtett, hanem Magyarország nagy királyai mindig a rendes mederbe terelteté. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Nem volt ez nálunk zsarnoki szeszély vagy önkény. Magyarország mindig a szabadság hazája volt és a vérszerződéstől kezdve szakadatlan lánczolatban résztvett a nemzet a törvényhozásban. De volt helyes politikai érzéke, mely ezt a nemzetet jó eleve megtanitotta arra, hogy számtalan kül- és belellenségeivel szemben erőteljes állami szervezetre van szüksége. A következő 16-ik században, a mohácsi vész után, egy más iránynyal állunk szemben. Az összpontositó irányzatot a szétnuzó irányzat váltotta fel; azonban ennek indoka nem a nemzeti intézmény organikus fejlődésében keresendő, hanem azon óriási katasztrófákban, melyek a magyar nemzetet végenyészettel, megsemmisitéssel fenyegették. A török hódoltság idején minden megyét, sőt minden várost — és e tekintetben tessék elolvasni Debreczen vagy Kecskemét városának történetét, az önfenntartás ösztöne vitte arra, hogy államfenségi jogokat gyakoroljon, mert a magyar állam egyszerüen nem létezett.

És például Erdélyben, hol nemzeti fejedelmek voltak, a megyéknek megközelitőleg sem volt azon hatalmuk, mint Magyarországon. Az a korszak, az a áldatlan korszak, mely azután a török hódoltság után következett, az a félig abszolut, félig alkotmányos, félig idegen, félig nemzeti rendszer, volt a megye nagyságának valódi forrása. Csoda-e, ha a nemzet minden hatalma a megyében összepontosult? Hiszen ott érezte egyedül urnak magát! (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) És azt a hatalmat, a mit oda gyüjtött, a gyülölt idegen befolyástól vette el. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A nemzet igenis ragaszkodott a megyei rendszerhez, becsülte azt. Az 1848-iki törvényekben örök emléket is emelt számára, de a hazafiak előtt nem volt ám titok, hogy ezen rendszer csakis a mostoha viszonyok által a nemzetre erőszakolt expediens, melylyel a valódi nemzeti nagyság magaslatára emelkedni nem lehet. És a mikor jött 1848, mikor a nemzet először lett ura sorsának, akkor egy oly országlási szervezetet létesitett, mely mellett a megye ereje és hatalma inkompatibilis volt. (Halljuk! Halljuk!)

Én t. ház az 1848-at ugy tekintem, mint a restituczionak korszakát. 1848 a nemzetet restituálta jogaiban. Ezt egy más restitucziónak kell követnie, jelesen annak, mely a magyar államot az ő elévülhetetlen jogaiba visszahelyezi. (Helyeslés balfelől.) Szerintem — ismétlem — 1848 teremtette meg az államositást, mert azután már az csak időnek és feltételeknek kérdése volt. (Mozgás a szélső balon.) melyekről előbb szólottam. De hogy ha mi megalkotjuk az egységet a törvényhozásban meg a kormányzásban, meg kell alkotni azt a végrehajtásban is. (Helyeslés balfelől.) Ezeket a nézeteket bátor voltam Kossuth Lajos nagy hazánkfia előtt is (Éljenzés a szélső baloldalon.) kifejezésre juttatni. T. barátom Helfy Ignácz is jelen volt, tres faciunt collegium. Ő természetesen nem ismerte el e felfogás helyességét, de elismerte annak jóhiszeműségét és komolyságát. (Halljuk! Halljuk!)

Azt mondják, hogy a megye az alkotmányosságnak volt védbástyája, becses intézmény az, szükség lehet arra még a jövőben is, tehát tartsuk azt fenn. Mikor 1847 előtt apáink erről a kérdésről beszéltek, rendesen József és Ferencz császárnak kora állott szemük előtt. Nem szenved kétséget, hogy a megyék akkor megtették kötelességüket, de azt igenis állitom, hogy más tényezők is járultak hozzá, hogy az alkotmány mindkét esetben helyreállittassék. Hozzájárult különösen — és ez nagyon fontos és jellemző — a külpolitikai konstelláczió, olyannyira, hogy József császár alatt külügyminisztere Kaunitz herczeg, Ferencz császár alatt külügyminisztere Metternich herczeg, kardoskodtak leginkább a mellett, hogy a magyar alkotmányt helyre kell állitani, a mi azt bizonyitja, hogy egy ki nem elégitett Magyarországgal a monarchia nagyhatalmi állása nem tartható fenn. (Helyeslés.)

De nem ezen fordul meg a dolog. Az a szabadsági, az az alkotmányi biztositék, a mely egy feudalis rendszernek biztositéka, az nem talál többé helyet a képviseleti rendszer keretében. Ide más biztositékokra van szükség. Nem adhatok ennek praegnansabb kifejezést, mint ha idézem az 1848-iki időknek egyik legkomolyabb államférfiának: Pázmándy Dénesnek, hasonnevü t. barátom és képviselőtársunk édes atyjának, szeretve tisztelt elnökünk első elődének az elnöki széken, az 1848-iki képviselőház elnökének, kinek arczképe ott függ az elnöki szobában, azon szavait, melyeket 1848-ban, akkor mondott, midőn a megyei törvény alkottatott. Szavai következőleg hangzanak: (Halljuk! Halljuk!)

«A municzipiumot, melynek emlőjén nőttem fel, én is oly erős védbástyának tartom, mely külső ellenség ellen megtartott és mostanáig megőrzött. De valamint a legnemesebb termény csiráját kemény héj fedi, mely azt a tél zivatarai közt a romlástól megőrzi, de ezen héjnak fel kell pattannia, hogy a gyümölcs megérjék és kifejlődjék: ugy a municzipiumnak, mely annak idejében védő kéreg volt, most, midőn erősebb biztositék, nemzeti közszellem, sajtószabadság, felelős kormány állottak helyébe, szét kell pattannia, mert különben a nemes gyümölcs nem fog megérhetni és az ég felé emelkedhetni.»

Nem kételkedem azon, hogy atyáink előtt, a mikor az 1848-iki törvényt alkották, más közszellem, más parlamentárizmus lebegett. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) de méltóztassanak azt is tekintetbe venni, hogy vajon a mostani idők ernyedése nem terjed-e ki a megyékre is? (Ugy van! Ugy van! a bal- és jobb oldalon.) A mostani megye teljesiti-e feladatát, rendeltetését? Hát az a magatartás, melyet a közigazgatási törvényjavaslattal szemben tanusitott, valami olyan nagyon biztató dolog-e, hogy ezt a fontos funkcziót rája bizzuk? Azt hiszem, hogy ez irányban illuziót nem táplálhatunk. (Ugy van! a bal és jobboldalon.)

Még azért is hive vagyok az állami közigazgatásnak, mert tisztán közigazgatási szempontból azt hiszem, e mellett lehető legjobb közigazgatást lehet létesiteni. Csakis azon közigazgatási szervezetben van meg a kellő egység, a kellő összefüggés, mert csakis ez az intézmény rendelkezik a lehető legjobb emberanyaggal, csakis e mellett lehet megvalósitani, hogy a tisztviselői kar országos független magisztrátura jellegével birjon. (Helyeslés a baloldalon.) Igaz, hogy ennek megvannak garancziái és hogy ha e garancziákkal nem bir, akkor aztán, a mit a választási rendszer helyett létesitünk, nem sokat fog érni, mert akkor a választási korrupczió helyett, lesz a kinevezéssel járó bizantinizmus. (Ugy van! a szélső balon.) Épen azért kell ezeket a garancziákat megalkotni. (Helyeslés balfelől.) Mindnyájan tudjuk, t. ház, hogy a mostani rendszernek mik a hibái és a korrektivumai: ámde kénytelen vagyok ki mondoni, hogy ezeket a korrektivumokat a törvényjavaslat általában nem létesiti. Annak indoka pedig, hogy ez igy van, egy helytelen felfogásban, egy helytelen politikában található fel. A helytelen felfogás abból áll, hogy minálunk nem distinguálnak kellőképen az államhatalom és kormányhatalom közt. Hogy pedig ez a disztinkczió igen gyakorlati értékkel bir, bizonyitja azon körülmény, hogy hiszen ebbe a törvénybe is bevettük a 134. §-t, melyben a meg nem szavazott ujonczok és adóbeállitásának eltiltásáról van szó. Nálunk igen is meg van az akarat és az a felfogás, hogy a tisztviselői kar az állam akaratát érvényesitse és épen azért ugy csinálták meg a szolgálati viszonyt, hogy annak a tisztviselőnek feltétlenül függenie kell a minisztériumtól. Ámde egy dolgot kifelejtettünk a játékból, azt, hogy a kormány egyszersmind pártkormány, mely saját érdekeit akarja előmozditani (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) Ha tehát a tisztviselőt feltétlen összefüggésbe helyezzük a kormánynyal szemben, akkor ki vagyunk téve annak, hogy a kormány őt saját politikai czéljaira használja ki. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső balon.) Ez a modern adminisztrativ rendszer nagy problemája, melyet csak ugy lehet megoldani, hogy igenis megadjuk a kormánynak az eszközöket és módokat, hogy az állam akaratát létrehozza, másfelől a tisztviselőnek adunk biztositékot az iránt, hogy ily értelemben ki ne használtassék. Ez épen a szolgálati pragmatika czélja. (Helyeslés a szélső balon.)

Sokan azt mondják, t. ház, hogy e mellett lehetetlenség a parlamentárizmus. Engedelmet kérek, ez nem áll. Angliában létezik parlamentárizmus és létezik egyszersmind a tisztviselőnek biztositott helyzete, a ki in iure ugyan elmozditható, azonban de facto teljesen elmozdithatatlan. Erre nézve bátor leszek Gneist munkájából egy igen rövid passzust felolvasni: (Olvassa.) Das englische Verwaltungsrecht, II. kötet. 48. §. Die Grundsitze des Amtrechts.

«Jogilag bármennyire praekariusnak is látszik az angol tisztviselőnek helyzete, a gyakorlati élet követelményei azt épen oly állandóvá és biztossá tették, mint a német tisztviselő helyzetét.

Egy tisztviselő elbocsátása csakis a hivatalnoki funkcziók szempontjából igazolható. A legszigorubb ellenőrzés tárgya az. Egyszer egy levélhordó elbocsátása miatt a parlament elé egy egész okmányhalmazt terjesztettek, mely 2160 oldalból állott. Egy magasabb tisztviselő elbocsátása majdnem példanélküli. Bármennyire idegenkedik a parlamentáris rendszer a bürokrácziától, az angol gyakorlat legjobban szól a szolgálati pragmatikának azon elve mellett, a tisztviselőnek életfogytig tartó állást adni. Az amerikai rendszer, mely minden kormányváltozást a hivatalok tömeges változtatásával hoz kapcsolatba, maga után vonná a tisztviselői kar elfajulását, a melyet különösen a társadalom gyenge osztályai éreznének meg, mert ezek vannak leginkább utalva a tisztviselői kar integritására.»

Ime tehát, a társadalmi leggyengébb osztályok vannak leginkább arra utalva, hogy a tisztviselő mentül több biztositékokkal és garancziákkal birjon a kormány ellen. Nálunk egészen más felfogás uralkodik. Nálunk az a felfogás uralkodik, hogy a tisztviselőt feltétlenül a kormány politikai eszközévé kell tenni (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) és ezt különösen bizonyitja magának a kormánynak, a főispáni intézmény fejlődésének története. Azzal állottak elő, hogy igenis szükség van a főispánnak hatalmat adni, hogy az állam és kormány érdekeit védelmezze, mikor tudjuk azt nagyon jól, hogy épen a legutóbbi időben, sőt pláne 1867-ben a megyék lehetőleg legkevésbbé voltak renitensek. Az a hatalom tehát, a melylyel mi a főispánt felruháztuk, tisztán azért adatott, hogy a kormánynak politikai befolyás biztosittassék a megyei tisztviselőkre. S ez volt indoka annak, hogy a főispáni intézmény, mely az országnak egyik legtiszteltebb intézménye volt, legalább az ellenzék szemében, egyike lett a legellenszenvesebb intézményeknek (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) mert az ellenzék nem látta benne a mult idők méltóságát, a mely képviselné a korona fényét és tekintélyét és képviselné azt a magasztos eszmét, hogy a korona a pártok felett áll és nem is látta benne a modern tisztviselőt, a ki képviseli az állam tekintélyét. A mit az állam képviselt, az a politikai lelkiismeretlenség volt. (Tetszés a bal- és szélső baloldalon.) És most mit látunk, t. ház? (Halljuk! Halljuk!) Azt látjuk, hogy ezen főispáni egészségtelen intézmény, a mely az eddigi adminisztrácziónak központja volt, fentartatik, hogy az uj adminisztrácziv rendszernek központja legyen. Beszélünk a közigazgatási rendszer epuráczíójáról és azt az intézményt, mely mindenféle infekcziónak, a korrupcziónak a fészke, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbalon.), beviszszük az uj adminisztráczióba, hogy a mint meghamisitotta és megrontotta az önkormányzatot, meghamisitsa és megrontsa az állami közigazgatást. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Nem lehet t. ház, erre nézve kétség, ennek az intézménynek minden ize, minden része és minden alkateleme a mellett bizonyit. A mellett bizonyit az, hogy mondjuk a megye főnöki állásra, a melyre a világon mindenütt csak egy embert alkalmaznak, mi alkalmazunk kettőt, hogy kétszer annyi embert lehessen kinevezni; (Halljuk!) a mellett bizonyit az, hogy a főispán a kormány tetszése szerint elmozditható és ezt avval szokták indokolni, hogy az bizalmi személy. Különböztessünk, (Halljuk! Halljuk!) Ha bizalmi állás alatt azt értjük, hogy a főispánra kormányzati titkok, delikat érdekek vannak bizva, akkor minden magasabb állami tisztviselő igen gyakran ily helyzetbe jön. Ha visszaélést követ el, elegendő a fegyemi eljárás is arra, hogy azonkivül még elbocsátható legyen, szükség nincs; ha pedig azt mondjuk, hogy az politikai tekintetben bizalmi állás, akkor elismerjük azt, hogy a kormánynak politikai ágense a főispán, akkor ott beleviszszük az adminisztráczióba azt, a mi az adminisztrácziót tökéletesen demorálizálja. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Mert méltóztassék csak tekintetbe venni, hogy mi lesz annak a konzekvencziája parlamenti rendszer mellett? A kormányváltozás maga után vonja a főispánváltozást és az uj főispán az egész magisztrátust ellenkező irányban inspirálhatja. És ez igy megy in contiuno. De azután beleviszszük a közigazgatási szervezetbe a kormányzati deszorganizácziót is. Ennek a következménye, hogy létesitünk főispáni és alispáni állást, a mi okvetlenül konfliktusra vezet. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

De deszorganizáljuk az által is, hogy ezen szervezetbe belevisszük a dilettantizmust. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Én szerintem annak, a ki a kormányzat élén áll, hivatásszerü, szakszerü közegnek kell lenni. Ha azt mondjuk, hogy ő csak ellenőriz, még akkor is értenie kell a dolgot töviről-hegyire, mert ellenőrizni másként nem lehet.

Azt mondják, hogy azért van erre szükség, mert magát az adminisztrácziót össze kell kötni az élettel. De micsoda életviszonynyal kell összekötni? Azzal, a melylyel a mai adminisztráczió intézménye folytonos érintkezésben van. Azt mondják, hogy szükség van a főispáni intézmény ilyen konczepcziójára, hogy a társadalmi független elemek belemenjenek az adminisztráczióba.

Hát azt hiszik, ha ennek az intézménynek valódi jellege kidomborodik, hogy a társadalmi független elemek ezt a szennyes munkát csinálni fogják? (Zajos helyeslés a szélső baloldalon. Mozgás és ellentmondás jobbfelől.) Csinálni fogják a végzett gavallérok. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Csatár Zsigmond: Nem szeretik hallani az igaz szót. (Derültség jobbról.)

Beöthy Ákos: De azután azt is mondják, hogy szükség van arra, hogy a bürokráczia tulkapásai ellensulyoztassanak. Pedig a főispáni intézmény nem az önkormányzati eszmét képviseli, hanem a bürokrácziát fogja képviselni, mert az a főispán ugy hasonlit a franczia préfet-hez, mint az egyik tojás a másikhoz . . . (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Pázmándy Dénes: A préfet még jobb. (Derültség balfelől.)

Beöthy Ákos: . . . . . mert tetszés szerint elbocsátható, kvalifikácziója még nincsen. (Derültség balfelől.) Merem állitani, hogy az összes felhozott érvek, ürügyek és kifogások köpenye alól kilóg a politikai czélzatosság lólába. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

A mit itt szerveznek, az a kortes-rendszer, mely belevitetik az adminisztráczióba rendszereben és öntudatosan s azt meghamisitja. Ezért a magam részéről nem járulhatok ahhoz, hogy az államositás legitim formája alatt ezen fattyuhajtás törvénybe iktattassék. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

És ezzel t. ház elértem kifogásaim utolsó csoportjához, nevezetesen ahhoz, mikor azt bátorkodom mondani a t. kormánynak, hogy ezen reform keresztülvitelére, nincs meg a kormányzati és parlamentáris kvalifikácziója. (Halljuk! Halljuk!) Kénytelen vagyok, nem fogok már hosszasan beszélni, (Halljuk! Halljuk!) röviden gyógykezelem a javaslatot — első sorban kénytelen vagyok saját eljárásomnak parlamentáris korrektségét igazolni, mert erre nézve számos téves nézettel találkoztam. Azt mondják ugyanis, hogy az az ellenzéki ember, a ki az államositásnak hive volt, köteles megszavazni e javaslatot, mert ha meg nem szavazza, azt bizonyitja, hogy nem elvekért; de hatalomért küzd. Azután azt is hallottam és ezt — gondolom — t. barátom Helfy Ignácz mondotta, hogy ha a t. tuloldal elfogadja az államositást, köztünk voltaképen demarkaczionális vonal, lényeges különbség nincs. A mi azt illeti, hogy az, a ki a törvényjavaslatot nem fogadja el, a hatalomért küzd, arra nézve egyszerüen bátor vagyok rámutatni arra, hogy a ki rebus sic stantibus intransigens álláspontot foglal el, annak nem nagy a reménye, hogy hatalomra jusson. Viszont az, ha valaki elfogadja a törvényjavaslatot, ez nem azt teszi, hogy a hatalomért fogadja el, ez is csak a magam álláspontja mellett szól. De azt sem fogadhatom el, hogy csakis az államositás képezi közöttünk az egyedüli differencziát. Igen sok más képezi.

Képezi először mindjárt magának a kiegyezésnek interpretácziója. Mig a t. urak a tuloldalon ugy interpretálják, hogy azt csak szükiteni kell, én pedig azt tartom, hogy az igazi Deák-párti konczepczió és politika azt organiczé fejleszteni. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) Azután lényeges különbség van közöttünk a katonai dolgokra nézve, és . . .

Kaas Ivor: Mindenfélére!

Beöthy Ákos: . . . és mindenfélére. (Általános élénk derültség.) De a mi különösen erős demarkaczionális vonalat von meg, legalább én köztem és a tuloldalon ülő t. urak közt, az a kormányzati politika, a kormányzat szelleme, azon szellem, melyben a törvények végrehajtatnak és minden egyes kormányzati aktus foganatosittatik. (Helyeslés a bal és szélső baloldalon.) És kérdem, t. ház, ha az ember igy gondolkozik, mint én, miként bizhatja ezen reform keresztülvitelét önökre — (Szóló a jobb oldalra mutat.), mikor meg van győződve arról, hogy ez a végrehajtásban meghamisittatik. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Eddig elfogadott parlamentáris dogma volt az, hogy az ellenzék, magát a költségvetést sem szavazza meg, mert nem bizhatja a budgettörvény végrehajtását a kormányra, holott mindenki tudja, hogy a budgettörvény végrehajtásából politikai tőkét csinálni nem lehet. Miképen bizzam hát én ezen törvényjavaslat végrehajtását a kormányra, a midőn ebből óriási politikai tőkét csinál a maga számára? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Ezzel oda érkeztem, hogy kifejezést adhatok azon indoknak, a miért nézetem szerint a t. kormány és tulsó oldal a parlamentárizmus szempontjából nincs minősitve ezen törvényjavaslat megalkotására (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélső baloldalon.)

Nekem ugyanis az a nézetem, hogy mikor a reformot el méltóztatott fogadni, nem objektiv indokok vezették önöket erre, hanem vezette önöket az, hogy ez által a pártpolitikai czélzatok jobban előmozdittassanak. (Igaz! Ugy van! a szélső balon. Zaj, ellenmondás a jobboldalon.)

Én egyáltalában nem akarom a t. tuloldal intencziót kétségbe vonni; én a vesékbe és szivekbe nem látok, de látom a külső körülményeket és tényeket és ezeket aztán jogom van nekem saját felfogásom szerint érteni. (Helyeslés a szélső balon.)

Én szerintem az egyik indok az, hogy a t. kormánypártnak hatalmi monopoliumát megerősitsék és növeljék. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Már előbb beszéltem arról, hogy ez a törvényjavaslat az organikus törvényeknek egyetlen föltételével sem bir. A tuloldalon majdnem kivétel nélkül beismerték azt, hogy ez az egész törvény egy provizórium jellegével bir (Ugy van! Ugy van! a szélső balon), de ha nem is merem állitani, hogy van ebben egy oly sarkalatos intézkedés, mely tisztán a jövő választásra való tekintettel alkottatik meg. Ez a 264. §., mely a tisztviselőket nem véglegesiti. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Azt mondják, hogy ez a szerzett jogok iránti tiszteletből történt. Hát kérem közjogilag szerzett jogokról itt szó sem lehet. A tisztviselői jogviszony közjogi jogviszony; van ennek magánjogi oldala, de dominál a közjogi «Jus publicum derogat juri privato». És ha egy intézmény átváltoztatik, ha a választási rendszer átváltoztatik kinevezési rendszerré, akkor annak a tisztviselőnek nincs közjogi szerzett joga, hogy ő mandátumát végig megtartsa. (Élénk helyeslés balfelől.)

Megengedem t. ház, hogy méltányossági szempontok szólnak e mellett. De akkor is azt mondom, hogy a méltányossági követeléseknek másképen kell eleget tenni és nem ugy, hogy valamely tisztviselő felett a választás előtt ott lógjon az elbocsátás Demokles kardja, (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) a minek következtében akarva, nem akarva, kénytelen lesz kortes szolgálatot tenni. (Helyeslés a szélső balon.)

Ez adja meg ennek az intézkedésnek a szignatúráját és ezért én ehhez nem járulhatok. (Helyeslés a szélső balon.)

Van azután egy másik ratio legis, mondhatnám szintén egy ilyen pártpolitikai érdek. Ismeretes dolog, hogy ez az államositás nem volt a t. tuloldalnak és az előbbi kormánynak programmja. Nem mondom én t. ház, hogy az nem történt meg máshol, nem történt meg pl. Angliában, hogy a kormány hajtotta végre az ellenzék programmját. Történt 1846-ban Peel Robert alatt, a gabnavámoknál is történt 1867-ben a választási reformot illetőleg Disraeli alatt. De mindkét esetben az illető kérdés objektiv erővel, imperative követelte a megoldást. Konstatálva lett, hogy ha a kérdés meg nem oldatik, az országra a legnagyobb bajok származnak, és tények által konstatáltatott, hogy az ellenzék ezt megoldani nem képes. De itt éppen azon fordul meg a dolog, hogy nálunk ez a kérdés: a közigazgatás kérdése nem lépett előtérbe ily imperativ erővel, (Igaz! Ugy van! a szélső balon) és egyetlen tárgyilagos momentum sem szólott a mellett, hogy ezt keresztül kell vinni. (Helyeslés a szélső balon.)

Erre nézve t. ház kétség nem lehet. Maga az előbbi miniszterelnök ur, Tisza Kálmán képviselőtársunk a kabinet rekonstrukcziója után, 1882. május 4-én világosan azt mondja, hogy: (Olvassa.) Ámbár ezen kérdésre nézve — a közigazgatási kérdésre nézve — a minisztériumok kebelében volt nézeteltérés, de sem a multban, sem a jelenben nincsen egy tag sem, a ki ezen kérdésnek azonnali kézbevételét zászlajára irta. Igaz t. ház, hogy itt van ez a szó: «azonban», de én mégis azt hiszem, hogy ez jelentette azt, hogy e kérdés legalább is ezen országgyülés folyamata alatt nem fog felhozatni, mert akkor kötelességének tartotta volna Tisza Kálmán ilyértelmü nyilatkozatot tenni. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Mi volt t. ház annak az indoka, hogy ez a kérdés azután napirendre került? Volt azon parlamentáris helyzet, a mely a véderővita után előállott (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) és azután fokozatosan erősödött. Lejárták magukat az emberek, lejárta magát a rendszer és ezért uj emberekre, uj rendszerre volt szükség. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Jelesen arra volt szükség, hogy pompázhassanak az ország előtt, hogy önök reformkormány (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) és ha, t. ház, ezt a kérdést a tények világánál megnézzük, akkor azután különösen lehet látni, hogy a t. tuloldalnak mennyire van joga azzal dicsekedni, hogy ezt a reformot csak ő inicziálja és csak ő oldja meg. Nem szenved az kétséget, hogy ha Tisza Kálmán képviselőtársam miniszterelnök ma is miniszterelnök abban a pozicziában, a melyben a véderővita előtt volt, ma az elő nem hozatik. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Mi vitte tehát őket oda, hogy ezt a javaslatot előterjeszszék? Vitte egyszerüen az ellenzék akcziója, azon akczió, melyről önök azt mondták, hogy a parlamentárizmust veszélyezteti és ime kisül, hogy ebből az akczióból, az önök felfogása szerint az országra a legnagyobb áldás származott, mert most be lett terjesztve ez a javaslat. (Derültség.) De vannak sokan, a kik ugy gondolkoznak, hogy bármilyen legyen is ennek a reformnak a genézise, azért ezen javaslatot magában a reformnak érdekében meg kell szavazni. Itt tornyosul azután én elém az a két akadály, a melyről beszédem elején szóltam és a melylyel be fogom zárni beszédemet, hogy én ezt nem fogadhatom el: nem pedig először azért, mert én nem látom a t. kormányt kormányzati szempontból arra kvalifikálva. Én azt benső ellenmondásnak tartom, hogy egy kormány, a mely a municzipiális rendszer hive volt, keresztülvigyen egy czentralista javaslatot. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Igaz, azt mondják, hogy maga Tisza Kálmán is illo tempore kimondta azt, hogy ha látja, hogy nem lehet ezzel a rendszerrel jó közigazgatást létesiteni, akkor átmegy az államositáshoz. Én ezt a kormánypárti és politikai felelősség szempontjából meg nem engedhető dolognak tartom; mert akkor, t. ház, nincs oly kormányzati hiba, nincs oly kormányzati baklövés, a mit az intézményeknek a nyakába nem lehetne sózni. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Nekem az a nézetem, hogy mindegyik rendszerrel lehet jól és rosszul kormányozni, embere válogatja és ha a t. kormány nem tudott a mostani rendszerrel jól kormányozni, akkor nem fog a másikkal sem, akkor azzal is kormányzati fiaskót fog vallani. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Végre nem szavazhatom meg a törvényjavaslatot, mert ez a mi parlamentáris rendszerünknek meg fogná adni a kegyelemdöfést. Nem akarok én elmefuttatásokba bocsátkozni a felett, hogy mi a parlamentáris rendszer lényege. Csak röviden konstatálom azt, hogy szerintem annak a lényegét az képezi, hogy szükség van konstituált pártokra, hogy azok egymást az ország kormányzatában felváltsák, ugy, a mint a politikai helyzet exigencziái megkövetelik; szükség van azért, mert csak igy lehet ellenőrzés és csak igy lehet elérni azt, hogy ha emberek és kormányzati rendszerek lejárták magukat, uj emberek, uj rendszerek jőjjenek. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

De mit látunk nálunk? Látjuk azt, hogy mióta az alkotmányosság helyre lett állitva, mindig ugyanazon párt tartja a hatalmat kezében. Megváltozott ennek a pártnak a neve, megváltozott tartalma, irányzata, az emberek; megtörtént az, hogy az emberek innen átmentek oda, de onnan nem jöttek soha se ide. (Élénk derültség és tetszés a bal- és szélső baloldalon.) De a hatalmat kezükből nem adták ide. Megengedem, hogy ez jóhiszemüleg történt.

Nem egyszer beszélgettem erről a tárgyról is kormánypárti barátaimmal — mert hát vannak ottan barátaim nekem is — s azt mondták: lehet, hogy ez a mi állapotunk nem felel meg az angol parlamentáris állapotnak, de végre is nem lehet a dolog másképp; a mi viszonyaink közt egyedül csak ez a párt képes, mondhatnám, az egész parlamenti feladatot megoldani.

Már most méltóztassék meggondolni, hogy ez hova vezet. Először is az a nagy kérdés, hogy micsoda elvek szerint kormányozzák ezt az országot, hogy ki legyen az országnak vezére, a mely kérdésbe a közvélemény minden faktorának bele kellene szólni, az a t. kormánypárti klubnak belügye. S aztán méltóztassanak meggondolni, hogy ha egy párt azt hiszi magáról, hogy nélkülözhetetlen, okvetlenül a hatalmi önzés lejtőjére fog jutni. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső balon.)

Ha, t. ház, mi azt látjuk, hogy azt a hatalmat soha se akarják kiadni sem a párt, sem az egyesek, hogy a politikai működésnek csak előnyeit akarják élvezni, hátrányait viselni nem: hova lesz akkor azon korrelaczió, a mely a jogok és kötelességek közt kell, hogy létezzék is, mely minden politikai intézménynek erkölcsi fundamentuma? (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.) Méltóztassanak csak meggondolni, hogy mi lesz abból, ha politikai dogmává emeljük azt a mentséget, melylyel most politikai magatartásukat mentegetik, jelesen azt, hogy a t. miniszterelnök ur czentralista volt, voltaképen mind czentralisták voltak, most egyszerre mindenki az. (Derültség a bal- és szélső baloldalon.) Ez azt teszi, hogy a regula az, a mit a kormány mond, tüskön-bokron a kormányt kell követni, ha municzipalista: megyünk utána, ha czentralista: megyünk utána. (Élénk tetszés. Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

És abból, a mi most is történik, parlamentáris precedens alkottatik, méltóztassanak nekem megmondani, mikép juthat az ellenzék legitim eszközökkel a kormányra? Mert azt azután csak önök is be fogják ismerni, hogy erre mégis szükség van, mert örökös ellenzék, örökös többség nem lehet és a fuziót sem fogjuk csak állandó intézménynyé tenni. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélső baloldalon.)

Azt mondják, hogy az ellenzék tüzze ki merészen az elvek zászlóját, küzdjön az elvekért. Hát mi megküzdöttünk érte és a győzelmet önök zsebelik el; a vetést, a mit vetettünk, önök aratják le. (Tetszés a szélső baloldalon.)

Kérdezem, ki fog ezután az elvekért küzdeni Magyarországon; és ilyen viszonyok között mi lehet az ellenzéknek szerepe? Vagy a taktikázás cselszövény és fondorlat; vagy pedig lesz az elkeseredés, a kétségbeesés, a mire az embert rávezeti a sors, ha látja azt, hogy meggyőződést semmi eszközökkel érvényesiteni nem lehet. (Élénk helyeslés, tetszés, taps és felkiáltások a szélső baloldalon: Igaz! Ugy van!) És ez az ut, t. ház, a konfliktusok és katasztrófák utja. (Helyeslés a szélső baloldalon.) És arról meg vagyok győződve, hogy Magyarországot a viszonyok ezen elposványosodásából, a miben van, csakis egy katasztrófa mentheti meg. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Épen azért, mert ezt nem akarom; mert nem akarom meghamisitani sem az állami közigazgatás, sem a képviseleti rendszert: azért a törvényjavaslatot nem fogadom el. (Élénk éljenzés és taps a szélső baloldalon. Felkiáltások: öt perczenyi szünetet kérünk.)

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggesztem.

A szünet után felszólal **Sóvágó Gábor**, kinek beszéde igy hangzik:

Midőn a szőnyegen levő, hazánkra és állami életünkre kiváló fontossággal biró s alkotmányos jogunkat mélyen érintő törvényjavaslat tárgyalása alkalmával én is felemelem csekély szavam, teszem ezt azért, nehogy e nagy horderejü ügyben képviselői kötelességem teljesitésének mulasztásával vádoljam magam és vádoltassam, teszem továbbá azért, mert választókerületem polgárai, kiket alig egy fél év óta van szerencsém e házban képviselni, ugy nép- mint városi közgyülésileg egyhangulag feliratot intéztek a t. házhoz a sérelmes törvényjavaslat ellen.

Azok közé tartozom, kik a jelenlegi közigazgatást jónak, sőt kielégitőnek sem tartják, kivánják, óhajtják a közigazgatási rendszernek ugy vármegyékben, valamint városokban és községekben leendő gyökeres reformálását, mindazonáltal a t. kormány által beterjesztett reformtörvényjavaslatot el nem fogadom, mert ez ezredéves alkotmányos önkormányzati jogunknak feladása s a törvényjavaslat nem pusztán a merev kinevezési rendszernek, hanem egyszersmind az alkotmányos polgári és közszabadsági jogok teljes konfiskálása mellett az alkotmányos szinezetbe öltöztetett abszolutizmusnak a javaslata.

Nem rajongok a jelenleg érvényben levő megyei tisztviselői választásokért, mert fájdalom, ezen választásoknak legtöbb vármegyében csak a neve volt meg, legtöbb helyen a választás nem volt egyéb burkolt kinevezésnél; ugyanis törvényeink értelmében a kandidáczionális bizottságban a főispán lévén többségben atyafiság, személyes és politikai barátság czimén a közigazgatás kárára és hátrányára rendszerint a főispáni hatalom jelöltje kandidáltatott, minek kifolyása lett, hogy érdemtelen, nem képzett egyének választattak meg érdemes és képzett helyett s ugy történt meg, hogy a vármegyének, sok éven keresztül hü, szorgalmas, képzett képviselője a vármegyének esze, tehetsége és fénye, tisztujitás alkalmával vagy nem kandidáltatott vagy a főispáni hatalom következtében nem választatott meg, mert a főispán vele nem szimpatizozott, ennek politikai elveit nem vallotta, önállóságát, függetlenségét még a hatalommal szemben is megtartotta. Ezen szomoru állapotokon és közigazgatási bajokon a törvényhatóságnak van joga, sőt kötelessége is segiteni, nem ugy azonban, mint a hogy a törvényjavaslat czélozza, hogy a burkolt, kinevezéssé vált és fajult választási rendszer helyett a kötelező kinevezési rendszer léptettessék életbe, hanem ugy, hogy a választó polgárok választási szabadságuk teljes és független élvezésébe válaszszák a megyei tisztviselőket életfogytiglan és ezek csak fegyelmi uton legyenek elmozdithatók.

T. ház! Bármily nagy átalakuláson megy is keresztül idők folyamán hazánk alkotmánya, bizonyos, sarkalatos alapelvei, melyek az alkotmányosság fogalmával legszorosabban összefüggnek, mindenkor fennmaradtak, ilyen alapelvek voltak, hogy a honpolgárok összesége nemcsak a törvényhozói, hanem a végrehajtói hatalomnak is részese, ezen elvét a magyar alkotmánynak soha sem lehetett kétségbe vonni. A politikai jogokkal biró honpolgároknak a végrehajtói hatalomban részesülése képezi az önkormányzatnak lényegét és hazánkban ezen részesülés abban is nyilvánul, hogy a közigazgatási tisztviselők habár időnként, több kevesebb alaki megszoritással a végrehajtói hatalomban közvetlenül részes honpolgárok által választattak. A t. kormány által benyujtott törvényjavaslat czélzatai teljesen ellenkező nézeten alapulnak, a mennyiben a közigazgatást állami feladatnak jelzi, s annak intézését kinevezett állami közegekre bizza s a törvényjavaslat az önkormányzatnak oly szük tért hagy, hogy azt méltán az önkormányzat megsemmisitésének czime illetné meg. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Az 1867. évi, szerintem és elvtársaim szerint is szerencsétlen és káros kiegyezéssel a magyar nemzet fontos és nagy állami érdekeket és hatalmi jogokat adott fel, — a kiegyezés megalkotói és megteremtői a jogfeladást menteni vélték, mert szerintük ezen áldozat nélkül a kiegyezés keresztülvihető nem lett volna, — abban az időben idegen hatalommal állottunk szemben, melynek érdeke azt követelte, minél több jogokat nyerhessen tőlünk, most azonban nem állunk idegen hatalommal szemben, — nincs tehát egyáltalán semmi ok, melylyel igazolhatnók jogaink feladását a hatalom részére. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Ne mondjunk le alkotmányos önkormányzati jogainkról, — ne adjuk ezt fel, — mert azon jog, melyről önként lemondunk, soha visszaszerezhető nem lesz.

T. ház! Figyelemmel átolvastam, mondhatom tanulmányoztam a törvényjavaslatot, azonban jó lélekkel állithatom, hogy az a mai adminisztráczión javitani s a közigazgatási eljárás hibáit és hiányait orvosolni hivatva nincs, az egész javaslatot három vagy négy §-ba be lehetett volna foglalni, mert hisz az egész törvényjavaslat lényege és valósága a kinevezési rendszer, a többi része a javaslatnak arra való, hogy ezen rendszer népszerüvé tétessék.

A törvényjavaslat védelmezői szerint jelenlegi közigazgatási bajaink abban rejlenek, hogy a közigazgatás teljesitése választott hivatalnokokra van bizva s reménylik és hiszik, hogy a kinevezési rendszer által közigazgatásunk jó és mintaszerü lesz, én ezen nézetet nem osztom, mert a kinevezési rendszer a közigazgatást nem javitja; hisz a megyei tisztviselőknek jelenleg is csaknem egy harmadrésze van kinevezve és kérdem a t. háztól, javult-e azóta a közigazgatás. Nézetem szerint nem, de a törvényjavaslat indokolása szerint sem, mert ezen indokolásban határozottan bennfoglaltatik, miszerint ezen törvényjavaslatot azért kell elfogadni, mert a közigazgatás terén megkisérlett intézkedések nem sikerültek, ha tehát a részbeni kinevezés a közigazgatási bajokon nem segitett, ebből következik, nem fog segiteni a teljes kinevezés sem.

Jelenlegi közigazgatásunk bajai nem a választási rendszerben, hanem az adminisztráczióra vonatkozó törvényeink rosszaságában, gyarlóságában állanak, ugyanis a tisztviselők minősitéséről szóló 1883-ik évi első t.-cz. a legelőkelőbb tisztviselői állásokat oly kismérvü kvalifikáczióhoz köti, a minővel birói pályán alig lehet az utolsó helyet elfoglalni, sőt az alkalmazásban levő tisztviselőktől kvalifikácziót sem kiván, az tehát egyik baja közigazgatási rosszaságának, hogy kellő képzettség minden megyei tisztviselőtől nem kivántatik s a munkaerők nem ütik meg a kellő mértéket. Másik nagy baj a felügyeleti és ellenőrzési jog lanyha, hiányos és nem elég szigoru gyakorlása. Egy hivatal, pénztár megvizsgálására alig fordittatik egy órai idő, ez az oka több megyében előforduló rendetlenségeknek, restáncziáknak, sőt sikkasztásoknak.

Fegyelmi törvényeink, biróságaink és eljárásaink szerkezete nem kielégitő s a fegyelmi biróságok különösen első fokon — tisztelet a kivételeknek — a szerint itélnek, ki milyen politikai párthoz tartozik. A szolgálati pragmatika nálunk teljesen ismeretlen, csakis meghagyások és utasitásokkal találkozunk közigazgatásunkban. Az utasitásoknak s meghagyásoknak kötelessége eleget tenni az alább rendelt tisztviselőnek, ha azok a törvénybe ütközők is.

Szükséges tehát, hogy szigoru és birói pályának megfelelő kvalifikáczionális törvényeket hozzunk, fegyelmi törvényünket, biróságainkat alakitsuk át, a közigazgatási biróságot állitsuk fel, szolgálati pragmatikát készitsünk s választási ügyekben a kuriai biráskodást hozzuk be s a tisztviselőket ugy felülről, mint alulról függetlenitsük s ha mindezek meglesznek, a választási rendszer mellett, lesz jó közigazgatásunk, ezek nélkül a kinevezési rendszer is rossz lesz és közigazgatásunk javulni nem fog. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

T. ház! Ezen általam előadott nyilatkozatok szerint én a választási rendszer hive és a kinevezési rendszer ellenzője vagyok, de feltéve, azonban meg nem engedve, hogy az államositásnak hive volnék is, még azon esetben sem fogadhatnám el a törvényjavaslatot, mert ezen törvényjavaslat alapját, fundamentumát képező polgári s közszabadságok s általában ezen javaslattal szervi összeköttetésben levő törvényjavaslatok a házhoz beterjesztve nincsenek, azoknak ismerete nélkül annak tárgyalásába bele menni teljes képtelenség; ne felülről kezdjük a közigazgatási bajokat orvosolni, hanem alulról, mert valamint egy olyan épületből nem lesz jó ház, melynek előbb a tetejét, azután a falát és később a fundamentumát csinálják meg, ugy állithatom, hogy a többi törvényjavaslatok tárgyalása és ismerete nélkül ezen törvényjavaslatból sem lesz jó törvény. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

A hiányzó törvényjavaslatok beterjesztésének csak igéretei jeleztetett a t. miniszterelnök ur által; nekem nincs okom kételkedni abban, hogy a tisztelt miniszterelnök ur igéretét be nem váltaná, azonban a miniszteri igéreteknek a multakra vonatkozó emléke aggodalommal telt el, de még más oldalról nem jöhet valami véletlen közbe, hogy a tisztelt miniszterelnök ur igéretét be nem válthatja, (Ugy van! a szélső bal oldalon) biztositom arról, hogy ha csak ez év végéig is fog lenni a miniszterelnöki székben, utódára igérete nem lehet kötelező, hisz ő sem vette kötelezőnek Tisza Kálmánnak a honossági ügyben tett igéretét. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

De nem fogadhatnám el a javaslatot, ha az államositásnak hive volnék is, másodszor azért, mert a törvényjavaslat semmi garancziát nem szolgáltatott arra nézve, hogy a kinevezendő hivatalnokok az uralkodó kormánynak korteskozegei nem lesznek. A törvényjavaslat 16. §-a szerint közigazgatási tisztviselő nem vehet részt politikai pártgyülésekben, nem járulhat azok határozatához vagy kérvényéhez, nem vehet részt választási körmenetekben, nem tüzheti ki pártok jelvényét. Hát, t. ház, kérdem én, ebben állott-e a tisztviselők korteskedése a multban, ebben áll-e a jelenben? Nézetem és tudományom szerint nem, hanem abban, hogy a tisztviselők házról házra járva kapaczitálták a választó polgárokat igéretekkel és fenyegetésekkel, hogy a kormánypárt jelöltjére adják szavazatukat, (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon) hivatalokba vagy saját házukba hivták a választókat s pressziókat gyakoroltak, előadva, ha a kormány jelöltjére nem szavaznak, ugy bizonyos jog elvétetik tőlük, vagy bizonyos jogot nem kapnak meg. Ez ellen kell a törvényjavaslatba szigoru intézkedést tenni és a kortes tisztviselőket szigoruan büntetni. Van a törvényjavaslatnak nagyon sok szakasza, a melyet még az államositás hivei sem fogadhatnak el, ezekre lesz alkalom a részletes tárgyalás alkalmával kiterjeszkedni. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

T. képviselőház! Mielőtt beszédemet befejezném, legyen szabad a szabadelvü párt egyik [illegible], ugy emlékszem Mikó Árpád képviselőtársam beszédének egy részére reflektálni. Tisztelt képviselőtársam ugyanis azt mondja, hogy ezen benyujtott törvényjavaslatot annyival inkább el kell fogadni, mert a nemzet nagy többsége óhajtja s követeli az államositást. Nem tudom a t. képviselőtársam honnan vette ezen statisztikai adatot. A vármegyék határozatainak többségéből nem lehet a nemzet többségére következtetni, mert hisz a vármegyék legtöbb részében a javaslat mellett a többséget a megyei tisztikar, községi- és körjegyzők, tehát teljesen érdekeltek és hivatalos presszió alatt állók csinálták meg, a nemzet önálló és független polgárainak legnagyobb része az államositás ellen van, a mit be fogunk a jövő évi országos képviselőválasztásoknál igazolni, — ha a választásoknak szabad folyás engedtetik, — hogy a függetlenségi 48-as pártnál emelkedés, a szabadelvü és mérsékelt ellenzéki pártnál pedig apadás lesz.

Most pedig befejezem beszédem (Halljuk! Halljuk!) azzal, hogy én a beterjesztett törvényjavaslatot, mely az önkormányzat utolsó szikráját is megsemmisiti, mely a polgárok önállóságát és függetlenségét veszélyezteti, a főispáni omnipotencziát erősiti, s melynek éle azon párt ellen van irányozva, a melynek tagja lenni szerencsém van, részletes tárgyalás alapjául általánosságban sem fogadom el, hanem pártolom Szederkényi Nándor t. barátom és elvtársam határozati javaslatát. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Ezután **Hoitsy Pál** szólal fel, kinek beszédét a főlapon közöljük.

Az elnök ezután a vita folytatását a holnapi ülésre halasztja.

Az ülés végződik d. u. 1 óra 45 perczkor.